

Cand.merc.aud.- studiet

Institut for Regnskab og Revision

Kandidatafhandling

Yderligere lempelse af revisionspligten?

- En komparativ analyse mellem England og Danmark med særligt fokus på review

Udarbejdet af:

Anne Frendrup Petersen

Vejleder:

Caroline Aggestam Pontoppidan

Censor:

Afleveringsdato: 1. oktober 2008

Copenhagen Business School 2008

Executive summary

According to the European Union's fourth directive each member states can exempt the smallest companies from statutory audit. Many of the member states have chosen to do so – among these England. Here the audit exemption thresholds are executed to the European Union's maximum.

One of the Danish government's goals is to minimize the administrative burdens by 25 % before 2010. Therefore, the government decided in March 2006 to exempt the smallest companies in Denmark for statutory audit. The exemption happened as a result of a report conducted by the Danish Commerce and Companies Agency. The report analysed the consequences of an exemption from statutory audit and was afterwards heavily debated among the affected stakeholders.

After the audit exemption became effective the politicians talked about an audit exemption which was executed to the European Union's maximum and to put review instead of the statutory audit. The focus of this thesis is the question of a further exemption with a review instead of an audit.

On the basis of England's great experience with exemption from statutory audit, this study will evaluate and consider whether a further audit exemption is desirable in Denmark. I therefore compose a comparative analysis of the exemption from statutory audit between England and Denmark. Furthermore I analyse the banks' and the tax authority's position on the matter of audit exemption and review instead of statutory audit.

It seems inevitable that Denmark will start to implement a further exemption for two reasons. Firstly, the government's objective is to minimize the burdens of the Danish companies with 25 % before 2010. Secondly, the audit exemption of Denmark has a very low thresholds compared with other countries in the European Union.

Based on my studies of stakeholders' opinion concerning a further exemption, in which review is put instead of statutory audit, the solution does not seem desirable. This is caused by the fact that the stakeholders seem to possess the opinion that a review has no value. In addition to this, England's experience with a review-solution shows that neither the companies nor the stakeholders have confidence in such a solution.

Therefore I conclude that a further exemption from statutory audit in Denmark is desirable. However, a situation with a review instead of an audit is a poor solution. Though it is highly

probable that Denmark gets a further exemption, the question of how and when will depend on the final evaluation by the authorities in 2009/10.

Indholdsfortegnelse

1. Indledende afsnit	4
1.1 Indledning.....	4
1.2 Problemformulering	5
1.3 Afgrænsning	6
1.4 Opgavens formål	6
1.5 Metode.....	7
1.5.1 Sekundære data.....	8
1.5.2 Primære data.....	8
1.5.3 Metodiske overvejelser.....	9
1.6 Struktur.....	10
2. Teoretisk forståelse af lempelsen	12
2.1 Principal-Agentteori	12
2.1.1 Revision i klasse B-virksomheder	13
2.2 Nytteværdi af årsrapporten	14
2.3 Interessent-teori	14
2.4 Nytteværdi af revisionen	18
2.5 Forventningskløften.....	19
2.6 Delkonklusion	19
3. Landeinformation.....	21
3.1 Karakteristik af erhvervsstrukturen i Danmark	21
3.2 Karakteristik af erhvervsstrukturen i England.....	23
3.3 Sammenligning af selskabernes størrelse	25
3.4 Erhvervsstrukturens indflydelse i forbindelse med lempelse af revisionspligten	27
3.5 Delkonklusion	28
4. Lempelsens udvikling i EU, England samt Danmark	29
4.1 EU direktivet	29
4.2 Lempelsen i England.....	31
4.2.1 Fase 1 - 1994	31
4.2.2 Fase 2 - 1997	32

4.2.3 Fase 3 - 2000	32
4.2.4 Efterfølgende undersøgelser	33
4.2.4 Fase 4 - 2004	35
4.2.5 Fase 5 - 2008	35
4.2.6 Øvrige krav til fravalg af revision	38
4.2.7 Opsamling på udviklingen i England	38
4.3 Lempelsen i Danmark	40
4.3.1 Baggrund for lempelsen	40
4.3.2 Debat om revisionspligt.....	42
4.3.3 Det fremsatte lovforslag og debatten i forbindelse med høringen.....	46
4.3.4 Den endelige lov.....	47
4.3.5 Efterfølgende evaluering af loven, samt debat om en yderligere lempelse.....	47
4.3.6 Opsamling på udviklingen i Danmark.....	50
4.4 Sammenligning af Danmark og England	51
4.5 Delkonklusion	52
5. Ligheder og forskelle mellem revision og review.....	54
5.1 Hvad er et review?.....	54
5.2 Forskelle mellem revision & review	56
5.2.1 Sikkerhed og risiko.....	56
5.2.2 Omfanget og arten af arbejdshandlingerne.....	58
5.2.3 Konklusionen	59
5.3 Ligheder mellem revision & review.....	59
5.4 Debat vedrørende revision kontra review.....	59
5.5 Fordele og ulemper ved review	61
5.5.1 Omkostninger	62
5.5.2 Sikkerhed.....	62
5.5.3 Præventiv effekt på økonomisk kriminalitet	63
5.6 Delkonklusion	63
6. Nytteværdien af review for regnskabsbrugeren.....	65

6.1 Studie af tidligere undersøgelser	65
6.1.1 Undersøgelser vedrørende SKAT.....	65
6.1.2 Undersøgelser vedrørende banker	66
6.1.3 Opsamling på tidligere undersøgelser	68
6.2 Resultater af egne interviews	68
6.2.1 Interview med SKAT	69
6.2.2 Interview med Danske Bank	71
6.3 Delkonklusion	74
7. Opsamlende analyse	75
8. Konklusion og perspektivering	78
8.1 Konklusion	78
8.2 Perspektivering.....	81
9. Litteraturliste.....	82
Bilag 1: Arbejdsspørgsmål	85
Bilag 2: Graf over virksomhedernes størrelse målt i antal ansatte	86
Bilag 3: Mail fra Jacob Jensen	87
Bilag 4: Referat af interview med Eva Jochimsen, chefkonsulent i SKAT.	89
Bilag 5: Referat af interview med Erhvervsrådgiver i Danske Bank	91

1. Indledende afsnit

1.1 Indledning

Revisionspligten i Danmark har historisk været et populært emne at skrive om. I perioden op til lempelsen i 2006 omhandlede de fleste afhandlinger på området de mulige konsekvenser af en lempelse af revisionspligten, herunder en stillingtagen til om en lempelse var en god idé. Undersøgelserne blev foretaget ved hjælp af interview eller spørgeskemaer til revisorer, banker og myndigheder. Langt de fleste konkluderede, at revisionspligten pålagde de mindste virksomheder en unødvendig omkostning, og at revisionspligten derfor burde fjernes eller erstattes med et mindre omfattende og billigere alternativ. En enkelt afhandling kom også med sit eget forslag til en revisionsstandard med titlen ”Tilpasset review af regnskaber for mindre virksomheder”, som ville tilfredsstille interessenternes behov, da forfatterens undersøgelse kom frem til, at et review ikke var tilstrækkeligt.

Efter lovens vedtagelse i marts 2006 er der også blevet skrevet om lempelsen af revisionspligten. Disse afhandlinger har også haft deres fokus på konsekvenserne for interessenterne. Derudover er selve loven blevet studeret, det er blevet undersøgt, hvor mange der rent faktisk fravælger revision og hvorfor, samt om det ville være hensigtsmæssigt, hvis loven blev udvidet til at omfatte flere klasse B-virksomheder.

Flere har beskrevet udviklingen i lempelsen af revisionspligten i andre EU-lande, heriblandt England, som lempede revisionspligten tilbage i 1994, og derfor har mange års erfaring med lempelsen. Formålet med beskrivelserne har primært været at se på, hvilke konsekvenser lempelsen har haft i England.

Nogle har også undersøgt efterspørgslen efter review for at se, om det kunne være et alternativ til lempelse af revisionspligten.

Jeg vil i afhandlingen benytte nogle af disse tidligere studier i min analyse. Primært for at se hvad de er kommet frem til i deres undersøgelser og sammenligne resultaterne med mine egne.

Jeg vil forsøge at adskille mig fra de tidligere studier ved at lave en sammenlignende analyse af udviklingen mellem Danmark og England og på den baggrund vurdere, om revisionspligten bør lempes yderligere i Danmark, samt om et review kan være et hensigtsmæssigt alternativ til en yderligere lempelse.

Min undersøgelse vil adskille sig fra de tidligere studier ved dels at være en sammenlignende analyse og dels ved, at der nu er gået over 2 år, siden det blev muligt for de mindste selskaber at

fravælge revisionen, således at interessenterne nu har fået flere erfaringer med sådanne selskaber og muligvis er blevet bedre bekendte med review.

1.2 Problemformulering

Lempelsen af revisionspligten i Danmark har været længe undervejs, når man sammenligner med de øvrige EU-lande, herunder England. Der har været en del debat omkring emnet, særligt i forbindelse med lovforslaget, der førte til den danske lempelse i 2006. Det har fra starten været regeringens intention, at lempelsen skulle ske gradvist. Mens evalueringen af denne første lempelse afventes, har Venstres erhvervsordfører udtalt, at han synes, at revisionspligten bør lempes helt op til EU's grænse, og review bør sættes i stedet for. En lignende ordning har været prøvet i England i forbindelse med deres første lempelse i 1994 – dog med noget lavere grænseværdier, men ordningen blev afskaffet igen 3 år senere, da den ikke var en succes.

Jeg finder det derfor interessant at undersøge, om ideen vedrørende review vil være hensigtsmæssig, og jeg vil i den forbindelse se nærmere på Englands erfaringer med lempelse af revisionspligten. Jeg vil således foretage en analyse af en eventuel yderligere lempelse af revisionspligten i Danmark med særligt fokus på review.

Opgavens problemformulering bliver derfor at svare på følgende spørgsmål:

- Skal Danmark lempe yderligere på revisionspligten, og er review et godt alternativ til en yderligere lempelse af revisionspligten i Danmark?

For at besvare dette vil jeg benytte mig af en kombination af en sammenlignende analyse af revisionspligten i Danmark og England samt en empirisk analyse af interessenternes holdning til en yderligere lempelse af revisionspligten og review.

Jeg vil forsøge at besvare problemformuleringen ved gennemgang af nedenstående underspørgsmål:

- 1) Hvorfor er der behov for revision? Eller hvorfor ikke?
- 2) Kan vi i Danmark lære noget af erfaringerne fra England? Hvis ja, hvad?
- 3) Hvordan kan review benyttes i forbindelse med en yderligere lempelse af revisionspligten i Danmark ud fra et interessentperspektiv?

Jeg vil ved besvarelsen af underspørgsmålene fokusere de områder, som jeg finder mest centrale og relevante i forhold til besvarelse af problemstillingen.¹

1.3 Afgrænsning

Jeg vil kun berøre revisionspligten i Danmark og England og afgrænser mig således fra andre EU-lande såvel som nordiske lande. Jeg fokuserer i min sammenlignende analyse på udviklingen i England, selvom lempelsen af revisionspligten er gældende for hele Storbritannien. Jeg vil desuden ikke gå i dybden med udviklingen i EU, blot nævne den kort, fordi den er vigtig for forståelsen af, hvad der sker i medlemsstaterne. Jeg vil ikke komme nærmere ind på de dybere politiske overvejelser, der ligger til grund for lempelsen, hverken i Danmark, England eller EU.

Jeg vil ikke tage stilling til AMVAB-metodens anvendelighed i forhold til at skabe korrekte analyser og beregninger af virksomhedernes administrative byrder, og jeg vil heller ikke tage stilling til omkostningerne ved revision.

Jeg antager, at læseren er bekendt med regnskabs- og revisionsmæssige begreber og vil således ikke foretage en gennemgang eller definition af regnskabsklasser, herunder B-virksomheder eller forklare revisionsbegrebet nærmere. Jeg benytter ordene regnskabsbruger og interessent som udtryk for det samme, ligesom årsrapport og årsregnskab benyttes i flæng.

Jeg afgrænser mig fra at foretage en dybdegående sammenligning af accountants report og review. Jeg antager ikke, at der er tale om identiske ydelser, men at de to ydelser er sammenlignelige.

Jeg har begrænset den empiriske del af opgaven til kun at omfatte to grupper af interessenter, nemlig bankerne og SKAT, og jeg afgrænser mig derfor overfor de øvrige af virksomhedens interessenter.

1.4 Opgavens formål

I forbindelse med en opgave af denne karakter er det vigtigt at gøre sig klart, hvad formålet med opgaven er. En undersøgelses formål har en afgørende indflydelse på, hvad vi undersøger, hvordan og hvorfor vi undersøger det.²

Det overordnede formål med afhandlingen bliver med baggrund i Englands mangeårige erfaringer med lempelse af revisionspligten at foretage en sammenligning af udviklingen i

¹ Se eventuelt arbejdsspørgsmål i bilag 1

² Andersen, Ib (2006), "Den skinbarlige virkelighed", side 20

Danmark og England med henblik på en eventuel yderligere lempelse i Danmark. Opgavens fokus bliver muligheden for en yderligere lempelse ved at sætte review i stedet for revision.

Det overordnede formål med afhandlingen kan således deles op i flere formål. For at besvare problemformuleringen er opgavens formål både beskrivende, forstående og forklarende.

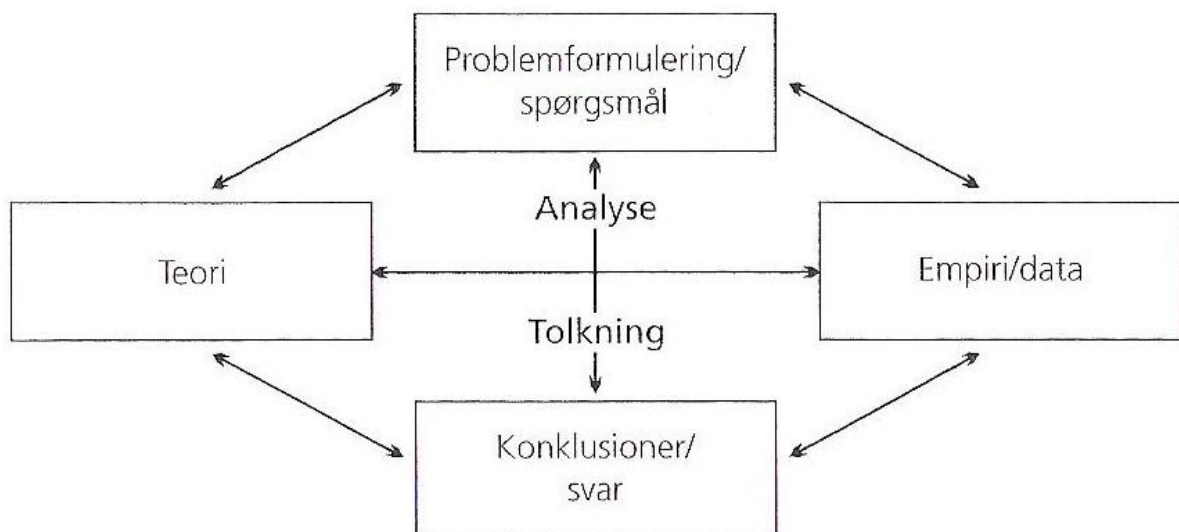
- Beskrivende, da jeg beskriver fakta vedrørende selskabsforholdene samt lovgivning i Danmark og England.
- Forstående, da jeg prøver at skabe en teoretisk forståelse for lempelsen af revisionspligten samt analyserer udviklingen af lempelsen i Danmark og England.
- Forklarende, da jeg prøver at analysere, hvordan review kan benyttes i forbindelse med en yderligere lempelse af revisionspligten ud fra en sammenligning mellem Danmark og England samt empirisk data.

1.5 Metode

I dette afsnit vil jeg redegøre for den overordnede metode, som jeg vil benytte til afhandlingen, dataindsamling samt nogle af de mere specifikke metodiske overvejelser, som jeg har gjort mig.

Selve metoden for opgaveprocessen fremgår af nedenstående figur.

Figur 1: Opgaveprocessen

Kilde: Andersen, Ib (2006): "Den skinbarlige virkelighed", side 24

Som det fremgår af figuren, består processen af flere forskellige elementer, der er indbyrdes forbundne. Jeg starter med en problemformulering, der består af en række spørgsmål, som jeg

ønsker besvaret. Efterfølgende præsenteres relevant teori samt data og indsamlet empiri, som analyseres og tolkes. I sidste ende munder det ud i en række konklusioner, som besvarer de spørgsmål, der er stillet i problemformuleringen.

1.5.1 Sekundære data

Jeg har valgt primært at basere min undersøgelse på sekundærdata, det vil sige allerede eksisterende data. I den forbindelse har jeg brugt bøger, artikler fra aviser og faglige tidsskrifter, offentlig tilgængelige rapporter, lovforslag samt tidligere udarbejdede afhandlinger, der vedrører emnet. Derudover har jeg også benyttet opslag på internettet til min informationssøgning. De benyttede data har primært været af kvalitativ art. Til en del af min afhandling har jeg også anvendt tal og statistikker, og disse informationer har således været af kvantitativ art.

Det bemærkes desuden, at en del af den anvendte litteratur er på engelsk, hvilket medfører, at der er en risiko for misforståelser ved oversættelse.

I forbindelse med den benyttede sekundærlitteratur, har jeg forsøgt at finde de nyeste udgivelser, således at litteraturen er relevant og væsentlig for afhandlingen. I forbindelse med de kvantitative data, som anvendes i afsnit 3, har de nyeste tilgængelige data været for 2005. Jeg antager derfor, at disse data ikke har ændret sig væsentligt i den efterfølgende periode.

Jeg har yderligere forsøgt at optimere pålideligheden af kilderne. Det har jeg gjort ved primært at tage udgangspunkt i faglige artikler samt ved søgning på nettet at koncentrere min søgning om sider fra myndigheder og velkendte organisationer, som må antages at være pålidelige.

1.5.2 Primære data

Som supplement til sekundære data har jeg også fundet det nødvendigt at medtage primærdata til brug for analysen af min problemstilling. Primærdata kendetegnes ved at være data, som er indsamlet personligt af forskeren selv.³ Ved indhentelse af primærdata har jeg anvendt personlige interviews.

Jeg har fundet det tilstrækkeligt kun at interviewe én person fra hver interessentgruppe, da jeg ser SKAT og bankerne i Danmark som meget homogene grupper. Med hensyn til SKAT er der i Danmark kun én myndighed, der opkræver skatter og afgifter. Det må antages at denne organisation har fælles politikker og procedurer for så vidt angår holdninger og regler. Med hensyn til bankerne er der i Danmark mange forskellige banker af varierende størrelse. Alligevel antager jeg, at bankerne ikke differentierer sig væsentlig med hensyn til holdninger og

³ Andersen, Ib (2006), "Den skinbarlige virkelighed", side 151

procedurer i forhold til selskaber, der fravælger revision. Denne antagelse bygger jeg primært på de resultater, som andre kandidatafhandlinger, hvor flere banker er blevet interviewet, er kommet frem til. Ved at interviewe én person i en stor dansk bank antager jeg derfor, at banken har én fælles overordnet politik på området, som ikke adskiller sig væsentligt fra andre banker i Danmark.

Personlige interviews

Til brug for min analyse af bankernes og SKATs holdninger til opgavens problemstilling har jeg anvendt personlige interviews.

Jeg har valgt det delvist strukturerede interview, da denne form for interview er kendetegnet ved at interviewerens på forhånd har en vis teoretisk og praktisk viden om området, men alligevel er åben over for nye synsvinkler og informationer, som den interviewede eventuelt kunne komme med. Interviewets emner behøver heller ikke blive berørt i en på forhånd fastlagt rækkefølge.⁴ Spørgsmålene vil således være udformet på forhånd, så interviewet vil kunne forløbe struktureret. Der vil dog være mulighed for at stille uddybende spørgsmål undervejs, således at interview-formen kan beskrives som delvist struktureret. Da jeg kun skal interviewe to personer, der repræsenterer forskellige interessentgrupper, og at de således ikke stilles identiske spørgsmål, vurderer jeg, at denne interview-form er hensigtsmæssig.

1.5.3 Metodiske overvejelser

Til at begynde med undersøgte jeg muligheden for at medtage andre lande, der har erfaring med lempelse af revisionspligten i min analyse. Det viste sig at være problematisk, da det ikke var muligt at finde data om andre lande på et skandinavisk sprog eller på engelsk. Det var derfor på grund af mængden af tilgængelig og forståelig litteratur, at valget faldt på England.

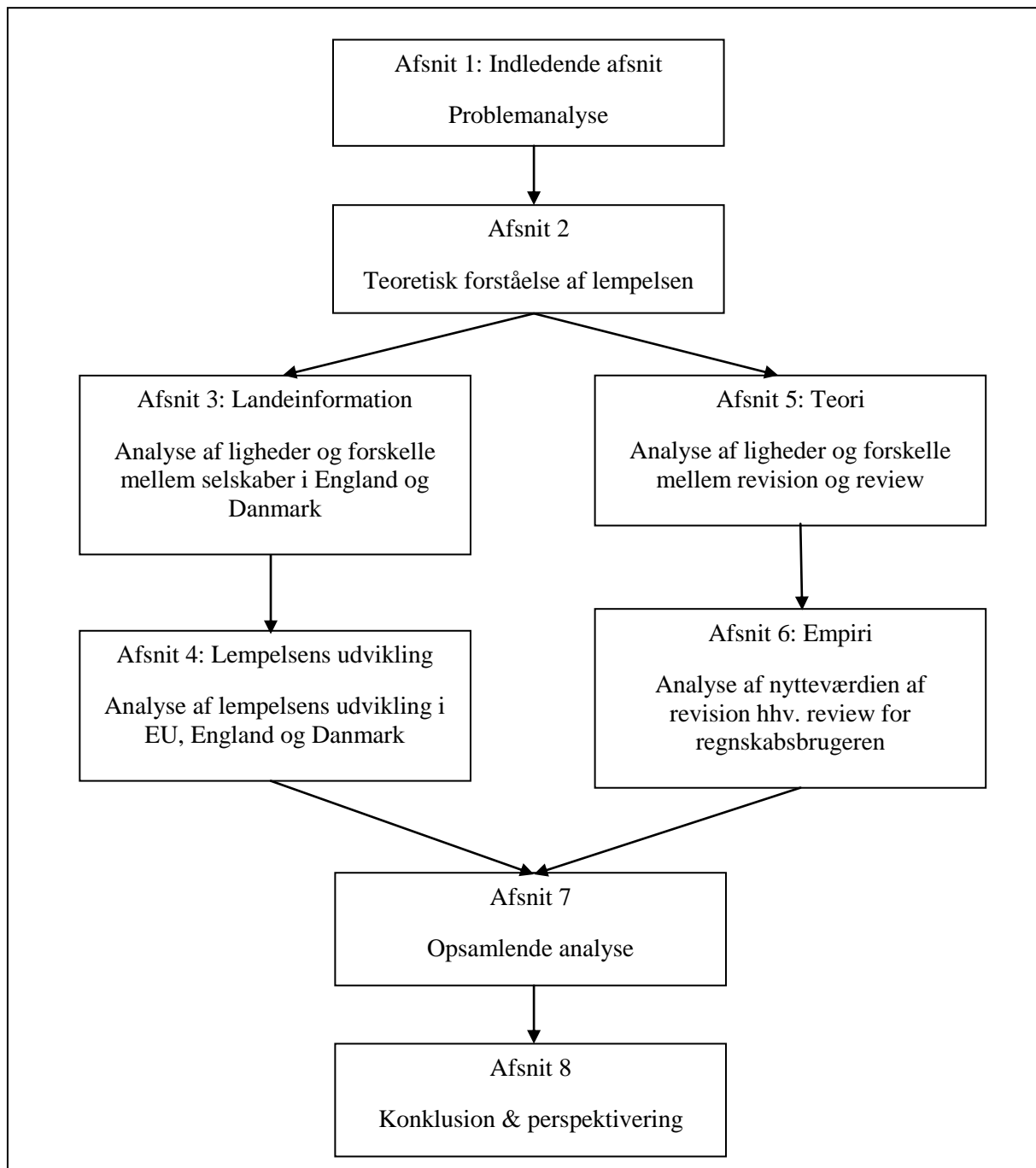
Jeg har valgt, at undersøge bankernes og SKATs holdning til opgavens problemstilling. Årsagen til at jeg har valgt netop de to grupper af interessenter er, at det er dem, der efter min overbevisning mærker de største konsekvenser af lempelsen af revisionspligten. Jeg undersøger kun én repræsentant fra hver interessentgruppe og er naturligvis bevidst om, at man bør være kritisk overfor om den holdning, som man får frem, er den generelle holdning hos interessentgruppen. Jeg har desuden kontaktet Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, men de ønskede ikke at bidrage til afhandlingen.

⁴ Andersen, Ib (2006): "Den skinbarlige virkelighed", s. 168

1.6 Struktur

Her beskrives strukturen i afhandlingen for at give læseren et overblik over de forskellige afsnit og opgavens opbygning. Afhandlingens struktur illustreres således i figur 2.

Figur 2: Afhandlingens struktur

Kilde: Egen tilvirkning

Afsnit 1 er det indledende afsnit, der indeholder en introduktion til lempelsen af revisionspligten, problemformulering, afgrænsning, metodevalg samt formål med afhandlingen. Afhandlingen er koncentreret om 3 underspørgsmål, der søges besvaret for at nå frem til besvarelse af selve problemformuleringen.

Afsnit 2 har til formål at skabe en teoretisk forståelse af lempelsen af revisionspligten. Afsnittet beskriver derfor, hvorfor behovet for revision er opstået. Dette gøres ved hjælp af principal-agent teorien samt interessentteorien. Derudover defineres forventningskløften.

Herefter kan opgaven deles op i to grene, hvoraf den ene gren omhandler sammenligningen af lempelsen af revisionspligten i Danmark og England med henblik på en yderligere lempelse i Danmark, mens den anden gren omhandler review som alternativ til lempelsen af revisionspligten samt nytteværdien heraf for regnskabsbrugeren.

Således indeholder afsnit 3 landeinformation om erhvervsforholdene for selskaberne i England og Danmark samt fordelingen af virksomhedstyper for de respektive lande. Der beskrives ligheder og forskelle mellem de to lande, og data fra landene holdes op imod gennemsnittet for de øvrige EU-lande.

Afsnit 4 indeholder en beskrivelse og analyse af udviklingen i revisionspligten i hhv. EU, England og Danmark. Her berøres debatten i landene, herunder fordele og ulemper ved lempelse af revisionspligten og landene sammenlignes – med henblik på en yderligere lempelse i Danmark.

Afsnit 5 indeholder en analyse af ligheder og forskelle mellem revision og review. Der ses derfor i dette afsnit teoretisk på, hvad der definerer review, og problematikken omkring forskellene mellem revision og review diskuteres.

Afsnit 6 fokuserer på, hvilken nytteværdi revision hhv. review giver for regnskabsbrugeren. Dette afsnit indeholder derfor dels en gennemgang af tidligere undersøgelser på området og dels en empirisk del, som bygger på egne interviews med en bank og SKAT.

Afsnit 7 består af en opsamlende analyse, hvor jeg sammenholder og analyserer, hvad jeg er nået frem til i de to grene af opgaven.

Afsnit 8 er det konkluderende afsnit, hvor der vil blive samlet op på alle de delkonklusioner, der er opnået undervejs i de øvrige afsnit. Afsnittet rundes af med en perspektivering.

2. Teoretisk forståelse af lempelsen

For at forstå problematikken vedrørende lempelsen af revisionspligten, er det nødvendigt at forstå, hvordan behovet for revision er opstået. Dette afsnit har derfor til formål at forklare den teoretiske baggrund for, hvorfor revisionen eksisterer samt at opnå en teoretisk forståelse af lempelsen af revisionspligten. Derudover har det til formål at beskrive, hvilke af selskabets interessenter, der har interesse i revision af selskabets årsrapport samt at definere forventningskløften.

2.1 *Principal-Agentteori*⁵

Principal-Agentteorien⁶ beskriver samspillet mellem et selskabs ledelse, ejer og revisor. Ejeren er principalen, der har ansat ledelsen, agenten, til at varetage den daglige drift af virksomheden på ejerens vegne. Principalens beslutningskompetence delegeres til agenten, så denne får kompetence til at disponere over principalens økonomiske aktiver. Det er aldrig muligt for principalen at overvåge alle agentens dispositioner. Agenten har derfor i vidt omfang mulighed for at kunne disponere over principalens midler uden principalens viden og accept. Der er derfor risiko for, at agenten misbruger principalens aktiver samtidig med, at informationen om misbruget manipuleres eller tilbageholdes, såkaldte skjulte handlinger.

Agenten vil, alt andet lige, forsøge at optimere sin egen aflønning indenfor den belønningsstruktur, der er aftalt med principalen. Agenten vil ofte blive aflønnet på baggrund af en række konkrete parametre, som for eksempel årets resultat, procentvis stigning i omsætning eller lignende. Informationen om, hvorvidt agenten har opfyldt målene på de forskellige parametre, stammer dog ofte fra agenten selv. Der eksisterer derfor en risiko for, at agenten skjuler eller manipulerer den underliggende information for selv at opnå en højere aflønning eller for at skjule manglende kompetencer til at disponere over principalens aktiver. Agenten har altså en del skjult information, der ikke er umiddelbart tilgængelig for principalen.

Det asymmetriske informationsforhold mellem agent og principal og de ikke-sammenfaldende mål medfører derfor et behov for, at en ekstern part vurderer ledelsens information og rapportering til ejerne. Det er netop principalens behov for kontrol af agenten, der er forudsætningen for revisors eksistens.

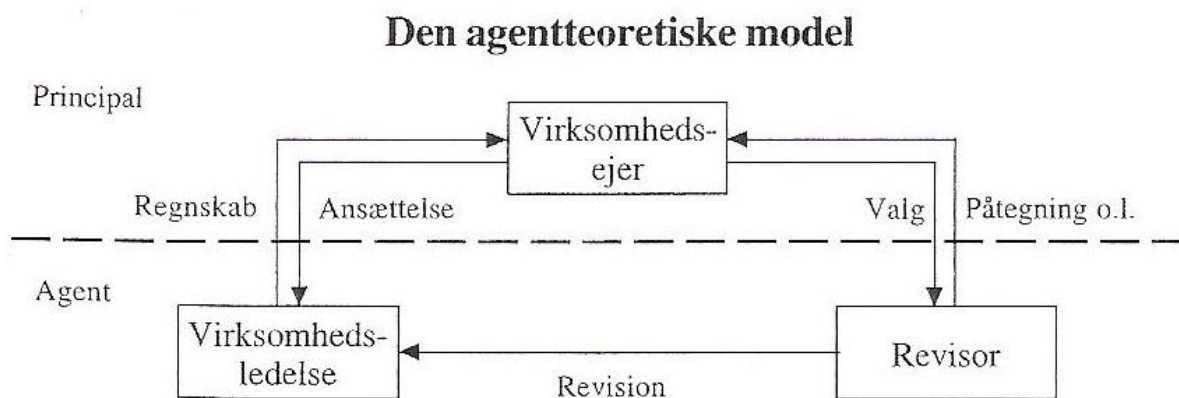
Revisor kan, som en ekstern og uafhængig part, give en høj grad af sikkerhed for, at oplysningerne i årsrapporten er retvisende, således at ejeren kan træffe de rigtige beslutninger

⁵ Larsen, Rolf Elm (1994): ”Revision i agentteoretisk belysning”, Revision: Funktion og Vision, side 211

⁶ Fremover refereret til som agentteori

om sin investering i virksomheden. Såfremt revisor ikke anser årsrapporten for at give et retvisende billede af virksomhedens økonomiske situation, kan revisor tage forbehold og har også mulighed for at angive supplerende oplysninger.

Figur 3: Den agentteoretiske model

Kilde: Larsen, R. E. (1994): "Revision i agentteoretisk belysning", Revision: Funktion og Vision, side 215

Ovenstående model viser agentteorien i traditionel forstand. I danske selskaber er virksomheden ofte delt op i bestyrelse og direktion, og det betyder, at man reelt set får et ekstra agent-principal niveau i virksomheden. Jeg anser det dog ikke for nødvendigt at redegøre yderligere for den såkaldt danske model, da jeg vurderer, at den almindelige model på tilstrækkelig vis illustrerer problematikken.

Det er værd at bemærke, at revisor, ligesom ledelsen, bliver en agent for principalen, i og med at principalen antager revisor til at udføre et arbejde for sig nemlig kontrol af ledelsen. Både ledelsen og revisor vil have en kontrakt, der fastsætter deres aflønning. Mens ledelsens aflønning typisk er afhængig af virksomhedens overskud, er revisors aflønning uafhængig af virksomhedens resultat. Det er netop denne uafhængighed, der sammen med informationsasymmetrien mellem ejer og ledelse gør, at revisionen eksisterer.

2.1.1 Revision i klasse B-virksomheder

Agentteorien kan således også bruges til at forklare lempelsen af revisionspligten for de danske klasse B-virksomheder. I disse mindre virksomheder er der ofte kun en ejer, som samtidig fungerer som daglig leder. Da agenten og principalen således er den samme person, eksisterer der ikke længere informationsasymmetri og divergerende mål, og derfor er revisionen ikke længere efterspurgt eller nødvendig. Dermed kan agentteorien benyttes til at forklare lempelsen af revisionspligten.

Ud fra agentteorien burde alle virksomheder, hvor ledelse og ejer er sammenfaldende således være fritaget for revision. Det er dog værd at bemærke, at agentteorien er begrænset i sin anvendelse, da den udelukkende behandler forholdet mellem ledelse og ejer. Dermed tager teorien ikke hensyn til andre af virksomhedens interesser, som kan drage nytte af virksomhedens årsrapport. Her tænkes på leverandører, kunder, bankforbindelse og myndigheder, der også kan have interesse i de informationer, som en årsrapport indeholder, og som dermed også har en interesse i revisionen. Jeg vil derfor også behandle interessenteorien i dette afsnit.

2.2 *Nytteværdi af årsrapporten*

Såfremt at en regnskabsbruger skal kunne drage nytte af en virksomheds årsrapport og anvende den til beslutningsformål, er der en række kvalitetskrav, der skal være opfyldt. Oplysningerne i årsrapporten skal derfor være:

- Forståelige
- Pålidelige
- Relevante
- Sammenlignelige

Det er indlysende, at oplysningerne i årsrapporten skal være forståelige, da de ellers ikke vil have nogen værdi. Ved relevant information forstås, at informationen dækker regnskabsbrugerens behov, så han kan træffe sin beslutning. Regnskabsbrugerens har også behov for sammenlignelighed, således at han kan sammenligne årsrapporter over en årrække for samme virksomhed eller sammenligne forskellige virksomheder på et givet tidspunkt. Pålideligheden er ligeledes et fundamentalt krav, da årsrapportens oplysninger, uanset de tre ovennævnte krav, ikke giver værdi for regnskabsbrugerens, medmindre de er pålidelige.⁷

Forståelighed, relevans og sammenlignelighed er reguleret i årsregnskabslovens § 13 i form af krav om klarhed, væsentlighed og kontinuitet, mens kravet om pålidelighed hænger tæt sammen med revisionen.

2.3 *Interessent-teori*

Som tidligere nævnt er ejeren ikke den eneste med interesse i selskabets årsrapport og dermed også revisionen. De fleste virksomheder har kunder, leverandører, medarbejdere og

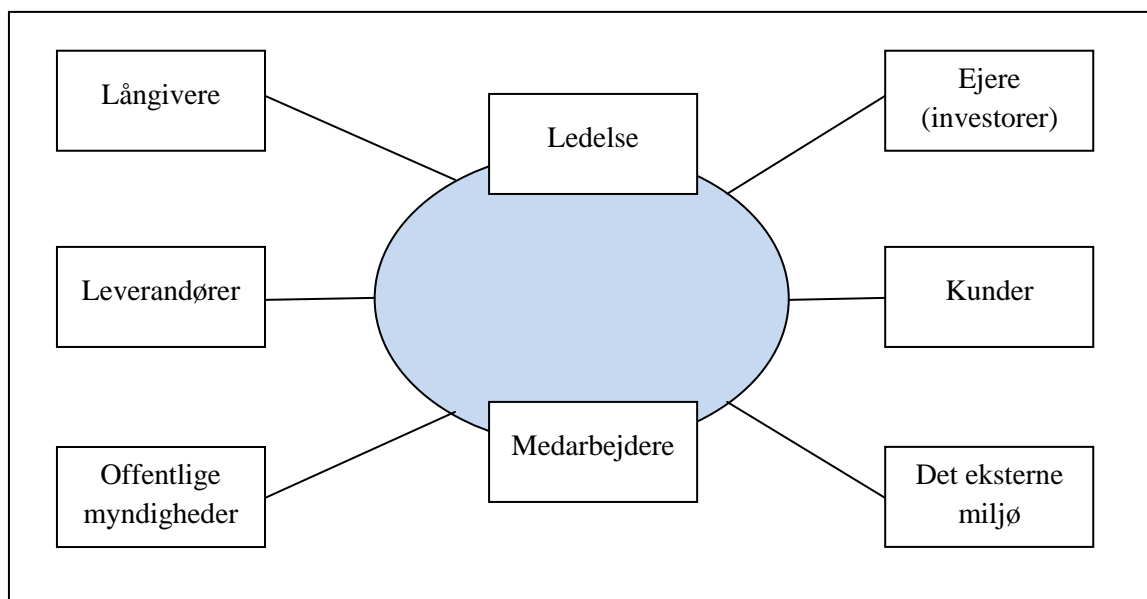
⁷ Elling, J. O. (2002): "Årsrapporten – teori og regulering", side 20

bankforbindelser, der samarbejder med virksomheden og som derfor er interesseret i, at virksomhedens årsrapport giver et retvisende billede. Derudover har de offentlige myndigheder også en interesse i selskabets årsrapport.

Da agentteorien kun tager højde for ejeren som interessent, og ikke for de øvrige af virksomhedens interessenter, vil jeg benytte koalitionsmodellen. Med den som udgangspunkt vil jeg beskrive de primære interessenter for mindre virksomheder og deres behov for og nytte af pålidelige informationer fra selskabets årsrapport.

Modellen beskriver virksomheden som et netværk af socio-økonomiske sammenhænge mellem interessegrupper, der alle har det tilfælles, at de er ressourceejere. Det vil sige, at de stiller ressourcer til rådighed for produktion og salg mod at modtage en del af den frembragte værditilvækst som modydelse. Alle interessegrupper er nødvendige for at koalitionen kan bestå.⁸

Figur 4: Koalitionsmodellen

Kilde: Elling, Jens O. (2002) "Årsrapporten – teori og regulering", s. 34

I regnskabsteorien arbejder man med tre beslutningsopgaver og informationsbehov, der er målsætning ved udarbejdelsen af årsrapporten.

Man opererer med prognoseopgaven, kontrolopgaven og fordelingsopgaven.

Prognoseopgaven tager udgangspunkt i, at interessenterne investerer deres ressourcer på baggrund af deres forventninger til virksomhedens fremtidige indtjening, likviditet og risiko. Derfor efterspørger de oplysninger i årsrapporten, som kan forbedre deres muligheder for at

⁸ Elling, J. O. (2002): "Årsrapporten – teori og regulering", side 34

skønne over virksomhedens fremtid. De ønsker derfor pålidelige informationer i årsrapporten for at minimere deres risiko for at skønne forkert om virksomhedens fremtid. Prognoseopgaven er således fremadrettet.

Kontrolopgaven er i modsætning til prognoseopgaven bagudrettet. Interessenterne efterspørger også oplysninger i årsrapporten med henblik på at kunne vurdere, hvilken ansvarlighed ledelsen har udvist i forbindelse med forvaltningen af virksomhedens ressourcer.

Fordelingsopgaven er rettet mod de beslutninger, der træffes internt i virksomheden af bestyrelsen eller ledelsen. Det gælder for eksempel overskudsdisponering, likviditet og lånemuligheder.⁹

De tre informationsbehov viser, at mange forskellige grupper af interessenter kan have glæde af oplysningerne i virksomhedens årsrapport med forskellige formål. Revisionen er derfor vigtig for interessenterne, da den giver interessenterne en høj grad af sikkerhed for, at årsrapporten giver et retvisende billede. Dermed indeholder årsrapporten ikke bare oplysninger, som interessenterne kan drage nytte af, men pålidelige oplysninger som de kan benytte som beslutningsgrundlag.

Ejere og investorer

Investorer efterspørger oplysninger om virksomhedens økonomi, der kan hjælpe dem med at vurdere virksomhedens fremtidsudsigter. Investorerne kan også være interesserede i regnskabsoplysninger om virksomhedens evne til at udbetale udbytte samt oplysninger, der kan anvendes til kontrol af ledelsens evne til at forvalte selskabets ressourcer. Det er således primært prognoseopgaven, der er i centrum. Investorer, der ikke deltager i virksomhedens daglige ledelse, vil derfor have størst nytte af en revision af årsrapporten.

Ledelsen

Det er ledelsen, der aflægger årsrapporten og som dermed står inde for årsrapportens retvisende billede. Derfor giver revision af årsrapporten ikke en direkte nytte til ledelsen. Årsrapporten giver dog ledelsen nytte ved at give et overblik over det forløbne regnskabsår. Revisionen kan gavne ledelsen ved, at revisor kan afdække en stor del af de væsentligste fejl, samt at revisor kan komme med forslag til forbedringer af forretningsgange med mere.

Långivere

Den begrænsede hæftelse, som kendetegner selskabsstrukturen gør, at långivere har særlig interesse i virksomhedens årsrapport for at forstå virksomhedens økonomiske situation.

⁹ Elling, J. O. (2002): "Årsrapporten – teori og regulering", side 42

Årsrapporten er ofte udgangspunktet for långiverens kreditvurdering. Derfor er långiveren interesseret i, at årsrapporten er retvisende, således at han kan stole på regnskabsinformationerne i årsrapporten. Derfor er det en fordel for långiveren, at årsrapporten er revideret, og han anses som en meget væsentlig interessent til årsrapporten. Såfremt årsrapporten ikke er revideret, kan långiver kræve yderligere oplysninger i form af perioderegnskaber og budgetter.

Leverandører

Leverandører, som sælger på kredit, har interesse i virksomhedens årsrapport for at vurdere sin risiko i forbindelse med kreditgivningen. Man kan selvfølgelig argumentere for, at årsrapporten, som bliver offentliggjort 5 måneder efter regnskabsårets afslutning, ikke beskriver virksomhedens aktuelle økonomiske situation. Årsrapporten kan alligevel belyse virksomhedens fremtidige behov for leverancer, herunder virksomhedens fremtidsudsigter med hensyn til salg, indtjening, produktudviklingsplaner mv. Hvis der er tale om en stor leverandør, som virksomheden er meget afhængig af, vil leverandøren højst sandsynligt kunne kræve de nødvendige aktuelle oplysninger for kreditgivningen af virksomheden. Såfremt en leverandør baserer sin kreditgivning på årsrapporten, vil han have nytte af en revideret årsrapport.

Medarbejdere

Virksomhedens ansatte kan have interesse i at kende virksomhedens økonomiske forhold for at kunne vurdere, hvor attraktiv arbejdspladsen er i forhold til løn, muligheder for fremtiden og sikkerhed i ansættelsen. Her kan den offentligt tilgængelige årsrapport give dem mulighed for at følge med i virksomhedens økonomiske situation. Medarbejdernes nytte af revision af årsrapporten anses dog for begrænset.

Kunder

Kunderne kan være interesseret i virksomhedens årsrapport, såfremt de ønsker at sikre sig, at virksomheden i fremtiden vil være i stand til at kunne levere varer og tjenesteydelser. Det gælder især, hvis kunden betaler på forskud i forbindelse med ordreproduktion. Kundernes nytteværdi af en revideret årsrapport må dog ligeledes anses for begrænset.¹⁰

Offentlige myndigheder

De primære offentlige myndigheder med interesse i virksomhedens årsrapport er SKAT og Erhvervs- og Selskabsstyrelsen.

¹⁰ Elling, J. O. (2002): ”Årsrapporten – teori og regulering”, side 39

Erhvervs- og Selskabsstyrelsen kontrollerer i henhold til årsregnskabslovens¹¹ § 138, at virksomhederne indsender deres årsrapport rettidigt. Derudover foretager de stikprøveundersøgelser af årsrapporterne for at undersøge, om de opfylder lovgivningens krav, jf. ÅRL § 159. Dermed er styrelsen samfundets kontrollant i forhold til, om regnskabs- og selskabslovgivning er overholdt, og styrelsens nytteværdi af revisionen repræsenterer hele samfundets.

I og med at revisor skal påse at regnskabs-, selskabs- og skattelovgivningen er overholdt, giver revisionen nytteværdi for de offentlige myndigheder, da det dermed giver sikkerhed for, at årsrapporten er retvisende. Dermed øger det kvaliteten af årsrapporten.

Det har flere gange været omtalt, at revisionen medfører en forebyggelse og i nogle tilfælde opdagelse af økonomisk kriminalitet. Også på den måde kan revisionen siges at give nytteværdi til samfundet.

For skattemyndighederne indeholder en årsrapport også vigtige informationer. I forbindelse med skattekontrol bygger SKAT videre på revisors arbejde, og SKAT har derfor nytte af, at årsrapporten er revideret.

Det eksterne miljø

Miljøet kan påvirkes af en virksomhed. For eksempel ved forbrug af knappe naturressourcer og forurening med mere. Problematikken anses ikke for specielt aktuell for små virksomheder, og det vurderes ikke, at det eksterne miljø har nytte af virksomhedens årsrapport.

2.4 Nyttéværdi af revisionen

I det omfang interessenterne har nytteværdi af årsrapporten, har de også nytte af revisionen, da revisionen er med til at sikre årsrapportens pålidelighed. Hvis de har nytte af årsrapporten, har de også nytte af pålideligheden. En revideret årsrapport indeholder som regel 95 % sikkerhed for, at årsrapporten ikke indeholder væsentlig fejlinformation.

Ifølge en kandidatafhandling fra 1997 har ingen af virksomhedens interessenter stor nytteværdi af den lovpligtige revision. Lavest på skalaen findes virksomhedens ansatte, som ikke har nytteværdi af en revideret årsrapport, dernæst kommer kunder, aktionærer samt ledelsen, der anses for at have en begrænset nytteværdi af revisionen. Herefter kommer leverandører og det øvrige samfund, herunder Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, som anses for at have lidt mere nytte

¹¹ Fremover forkortet ÅRL

af revisionen. De interessenter, der har størst nytte af revisionen ifølge undersøgelsen er långivere samt skattemyndigheder, som anses for at have en del nytteværdi af revisionen.¹²

2.5 Forventningskløften

Forventningskløften er den forskel der er mellem regnskabsbrugerens forventning til betydningen af revisors arbejde og det arbejde eller den sikkerhed, som revisor rent faktisk udfører.

Humphrey definerer forventningskløften som:

*"The expectation gap is a representation of the feeling that auditors are performing in a manner at variance with the beliefs and desires of those for whose benefit the audit is being carried out."*¹³

Der er foretaget flere empiriske undersøgelser af begrebet i forbindelse med revisors udførelse af revision. Bent Warming Rasmussen har foretaget en omfattende dansk undersøgelse på området. Den viste, at der var stor forskel på, hvad revisor, direktører, aktionærer og erhvervsjournalister mente, var revisors opgave – særligt i forhold til at opdage besvigelser. Generelt havde interessenterne større forventninger end revisor til, hvad revisors opgave ved revision var.

Forventningskløften er relevant i forhold til lempelsen af revisionspligten, fordi det er interessant at undersøge, hvad interessenterne forventer af en revideret årsrapport, og fordi man muligvis også med hensyn til review kan tale om, at der eksisterer en forventningskløft.

2.6 Delkonklusion

Agentteorien kan benyttes til at forklare efterspørgslen efter revision for ledelsen og ejer på grund af forskellige mål og asymmetrisk information. Teorien er dog ikke god til at forklare behovet for revision i mindre virksomheder, hvor der typisk er sammenfald mellem ejer og ledelse, men er netop god til at forklare lempelsen af revisionspligten. En revisionspligt i den type virksomheder er teoretisk overflødig. Agentteorien tager dog ikke højde for, at en virksomhed er en koalition, som består af flere forskellige grupper af interessenter med hver deres interesse i virksomhedens årsrapport. Koalitionsmodellen beskriver virksomhedens interessenter og viser, at der kan være et behov for revision af små virksomheder. Det gælder især i virksomheder, hvor der er spredt ejerskab, og hvor andre af virksomhedens interessenter

¹² Petersen, C. W. & Wiese, H. (1999): "Revisionspligt for små selskaber", side 113

¹³ Humphrey, C. (1997): "Debating Audit Expectations"

har nytte af revisionen - for eksempel långivere. Det vurderes, at virksomhedens primære interesser i forhold til revision af årsrapporten er bankerne samt skattemyndighederne.

Det er desuden almindelig kendt, at der eksisterer en forskel på, hvad interessenterne forventer af en revideret årsrapport og det arbejde, som revisor rent faktisk udfører i forbindelse med sin revision.

Man kan ikke udelukkende ud fra ovenstående teorier forklare en lempelse af revisionspligten – man er nødt til at se på den nytteværdi, revisionen giver interessenterne - set i forhold til omkostningerne ved revision.

3. Landeinformation

Da jeg i afhandlingen vil sammenligne lempelsesprocessen i Danmark og England for at belyse, hvad Danmark eventuelt kan lære af Englands lempelse, vil jeg i dette afsnit starte med at beskrive forskelle og ligheder mellem danske og engelske selskaber. Jeg vil derfor se på antal af samt fordeling af selskabstyper, selskabernes størrelse samt lovgivningsmæssige krav i forbindelse med stiftelse og fravalg af revision i de to lande. Formålet er at finde ud af, hvad der karakteriserer de engelske og danske selskaber for at se, om der kan drages paralleller fra lempelsen i England til Danmark.

3.1 Karakteristik af erhvervsstrukturen i Danmark

I Danmark eksisterer der næsten 300.000 aktive virksomheder¹⁴. Heraf er ca. 84.000 aktie- eller anpartsselskaber¹⁵, som indtil for få år siden alle var underlagt revisionspligt. Som det ses af nedenstående diagram, er langt størstedelen af de danske virksomheder enkeltmandsfirmaer og dermed ikke underlagt revisionspligt.

Figur 5: Fordeling af danske virksomheder

Kilde: Egen tilvirkning på baggrund af data fra Danmarks Statistik

I Erhvervs- og Selskabsstyrelsens rapport om revisionspligten for B-virksomheder fra 2005 vurderes det, at der i Danmark er ca. 80.000 klasse B-virksomheder med egentlig driftsaktivitet. Forskellen på de 4000 kan skyldes forskellig definition af ”aktive virksomheder” og ”driftsaktivitet”, eller at de 4000 er klasse C eller D virksomheder. Ifølge rapporten er omtrent

¹⁴ Danmarks Statistik definerer aktive virksomheder:

<http://www.dst.dk/Vejviser/dokumentation/Varedeklarationer/emnegruppe/emne.aspx?sysrid=83001>

¹⁵ Danmarks statistik www.statistikbanken.dk

25.000 af selskaberne aktieselskaber, mens de resterende er anpartsselskaber. Blandt disse selskaber har 64 % en omsætning under 5 millioner kr., mens 82 % har en omsætning under 12 millioner kr.¹⁶ Det antages, at fordelingen samt antallet af selskaber ikke har ændret sig væsentligt siden 2004.

Aktie- og anpartsselskaber er karakteriseret ved at være selskaber med begrænset hæftelse. Det vil sige, at der ikke hæftes med mere, end der er indskudt i virksomheden. Derved kan ejeren begrænse sit eventuelle tab, da han ikke hæfter med sin personlige formue. Ved stiftelse af et aktieselskab er kapitalkravet 500.000 kr., mens det for et anpartsselskab er 125.000 kr. Der er dog i øjeblikket tale om at fjerne kapitalkravet for anpartsselskaber i Danmark i forbindelse med en modernisering af selskabslovene.¹⁷

For et anpartsselskab er der ikke krav om en bestyrelse, mens der for et aktieselskab er krav om, at bestyrelsen skal bestå af minimum 3 medlemmer.¹⁸

¹⁶ Erhvervs- og Selskabsstyrelsen (2005): ”Rapport om revisionspligten i B-virksomheder (små selskaber)”, side 13

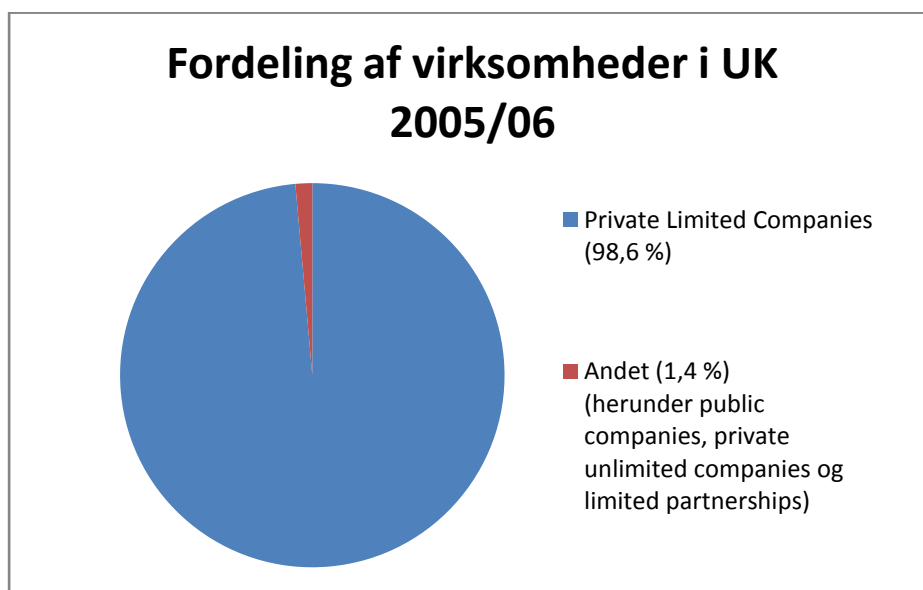
¹⁷ Erhvervsbladet: ”Kommission vil fjerne kapitalkrav til ApS'er” 29. februar 2008

¹⁸ Jf. Aktie- og anpartsselskabsloven

3.2 Karakteristik af erhvervsstrukturen i England

I England opererer man som i Danmark med flere forskellige virksomhedstyper. Man har to selskabsformer, nemlig public limited company (PLC) og private limited company (Ltd.), som med sin begrænsede hæftelse på mange måder minder om de danske aktie- og anpartsselskaber. Antallet af virksomheder fordeler sig på 2.113.400 private limited companies og 30.226 andre virksomhedsformer. Den procentvise fordeling ses af nedenstående figur.

Figur 6: Fordeling af virksomheder i UK

Kilde: Egen tilvirkning med data fra Companies House¹⁹

Der er generelt flere krav til et offentligt selskab (PLC) end til et privat selskab (Ltd.), herunder kapitalkravet som er £ 50.000. Derudover er der en række yderligere krav til et PLC, som for eksempel skal have mindst to aktionærer og mindst to bestyrelsesmedlemmer. Selskabet skal desuden have én sekretær – det kan være et af bestyrelsesmedlemmerne. Sekretæren skal være en person, som har den nødvendige viden og evne om bestyrelsesarbejde til at opfylde funktionen.²⁰ Selskabet skal indsende årsrapport til Companies House, som svarer til den engelske udgave af Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, senest 6 måneder efter balancedagen. Et offentligt selskab kan tilbyde sine aktier til salg til offentligheden gennem en børs. Et offentligt selskab kan ikke benytte de mange undtagelsesmuligheder, som gælder for private selskaber, herunder har de ikke mulighed for at fravælge revision. Dog er det muligt for selskabet at fravælge revision, såfremt selskabet er hvilende.²¹

¹⁹ Statistical tables om companies register activities 2006-07:

http://www.companieshouse.gov.uk/about/pdf/companiesRegActivities2006_2007.pdf

²⁰ www.wikipedia.org: "Public limited company"

²¹ Companies House Guidelines: GBF 1 og GBA 3

Et private limited company er, som det fremgår af ovenstående figur, den mest udbredte virksomhedsform i England. Selskabsformen er velegnet til mindre virksomheder, da kapitalkravet kun er £ 1.²² Herudover giver selskabsformen mulighed for en række lempelser i forbindelse med udarbejdelsen af regnskabet og mulighed for at fravælge revisionen.

I England kan offentlige virksomheder, som svarer til danske aktieselskaber, ikke fravælge revision, hvorfor det kun et Ltd., som kan fritages for revisionspligten, såfremt det opfylder størrelsesgrænserne.²³

Alle selskaber med begrænset hæftelse skal aflægge årsregnskab og indsende det til Companies House. For Ltd. er indsendelsesfristen senest 9 måneder efter balancedagen, mens det for et PLC er 6 måneder efter. Reglerne er således differentieret afhængig af selskabsform og adskiller sig på den måde fra de danske forhold, hvor indsendelsesreglerne er ens uanset selskabsform.

Der kan således gå op til $\frac{3}{4}$ år fra balancedagen inden årsregnskabet bliver offentliggjort i Companies House.

²² www.wikipedia.org: ”Private limited company”

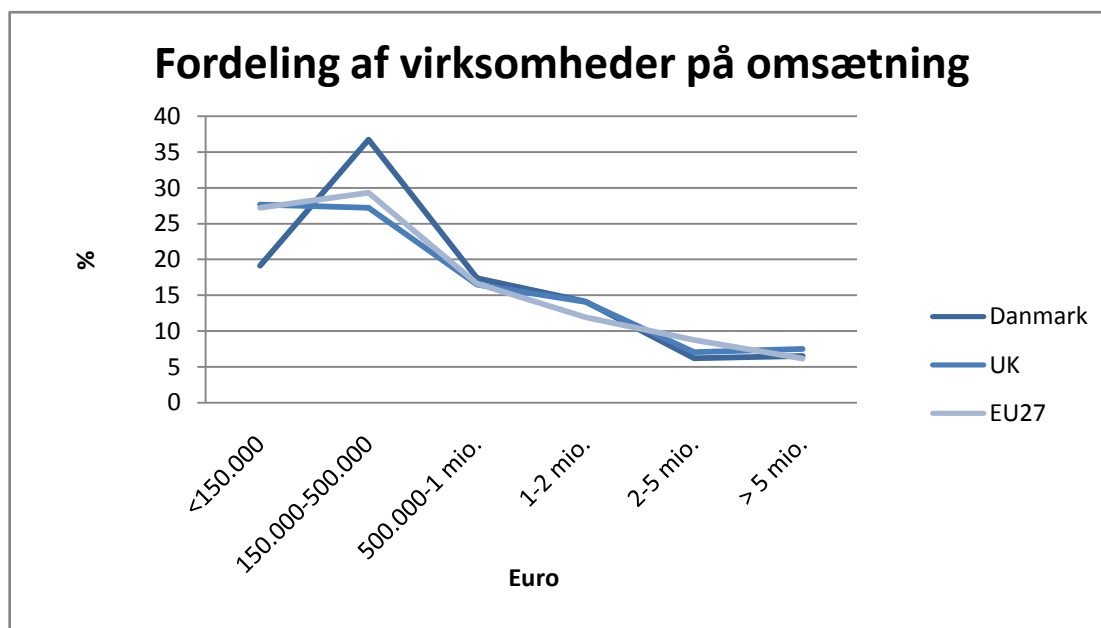
²³ Andre mindre udbredte virksomhedsformer kan også fritages, men vil ikke blive berørt nærmere I denne afhandling.

3.3 Sammenligning af selskabernes størrelse

På trods af de ovennævnte forskelle på selskaber i England og Danmark ses herunder, at der alligevel er grund til at tro, at landene kan sammenlignes, da virksomhederne i de respektive lande ligner hinanden størrelsesmæssigt. EU kommissionen udgav i starten af 2007 en rapport vedrørende observation af små og mellemstore europæiske virksomheder. Rapporten indeholder tabeller fra EU-landene vedrørende selskabernes omsætning, antal ansatte og meget mere - primært med oplysninger fra 2005 og 2006. Nedenstående tabeller er lavet med udgangspunkt i det datamateriale, der har ligget til grund for rapporten.²⁴

Tabellen herunder viser fordelingen af landenes virksomheder i forhold til omsætningen for 2005. Det ses, at Danmark adskiller sig en smule fra England og gennemsnittet af de øvrige virksomheder i EU²⁵ ved at ligge lidt højere i intervallet 150.000 til 500.000 euro.

Figur 7: Fordeling af virksomheder på omsætning

Kilde: Egen tilvirkning med udgangspunkt i data fra EU kommissionen

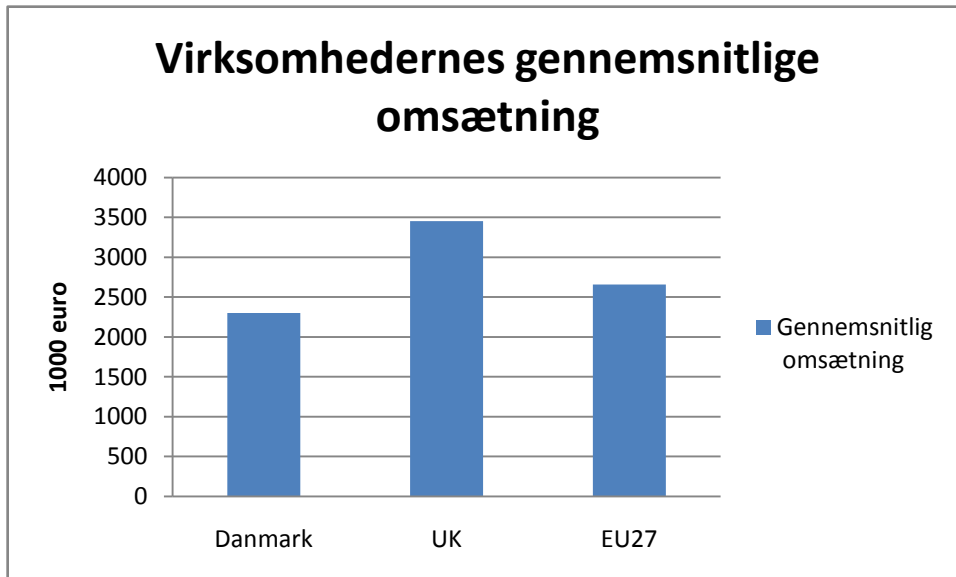
Årsagen til dette er svært at vurdere, men en mulighed er, at en relativ stor del af de adspurgte virksomheder ikke har svaret på spørgsmålet. Således var andelen af ubrugbare svar 32 % og 50 % for Danmark henholdsvis England. Det kan tænkes, at mange af de engelske virksomheder, som ikke har svaret, ligger i kategorien fra 150.000 til 500.000 euro.

²⁴ http://ec.europa.eu/enterprise/enterprise_policy/analysis/observatory_en.htm

²⁵ EU27 består af et gennemsnit af de 27 EU-lande

På figuren herunder ses virksomhedernes gennemsnitlige omsætning i de forskellige lande. Det ses, at Danmark ligger lidt under det gennemsnitlige for EU-landene, mens England ligger lidt over.

Figur 8: Virksomhedernes gennemsnitlige omsætning

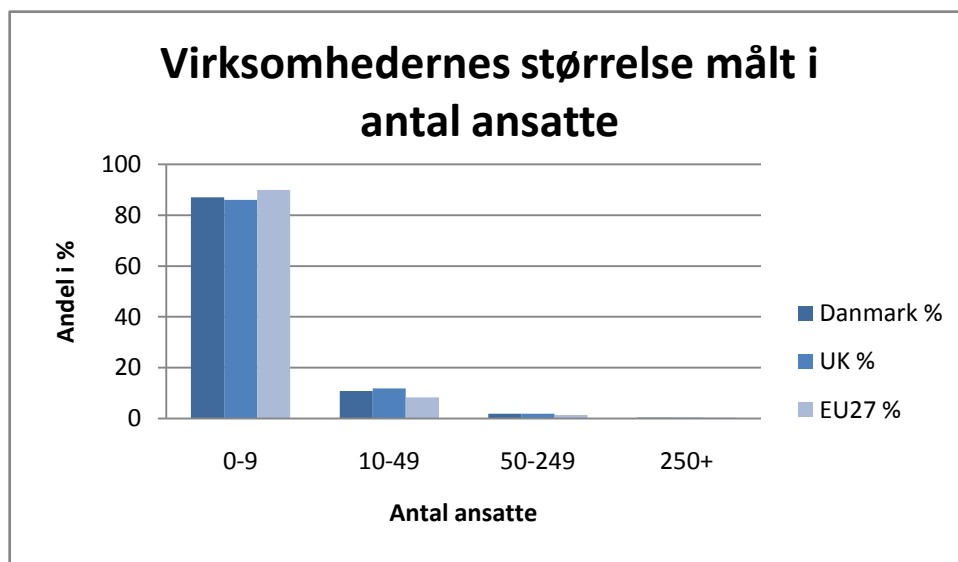

Kilde: Egen tilvirkning med udgangspunkt i data fra EU kommissionen

Ovenstående tyder på, at der er flere store virksomheder i England end i Danmark, selvom fordelingen af virksomhederne er stort set ens.

I tabellen herunder ses fordelingen af virksomhedernes størrelse ved brug af antal ansatte. Det ses, at over 80 %, det vil sige langt den største del af virksomhederne i både Danmark og England, er små virksomheder med under 10 ansatte.

Figur 9: Virksomhedernes størrelse målt i antal ansatte

Kilde: Egen tilvirkning med udgangspunkt i data fra EU kommissionen

Derudover ses det, at fordelingen af antal ansatte for Danmark og England er stort set identiske. Tegner man en graf, hvor både data fra Danmark og England indgår, vil det være svært at skelne, da graferne vil være sammenfaldende.²⁶ Det ses yderligere, at fordelingen for både Danmark og England ligner meget den gennemsnitlige fordeling i EU.

3.4 Erhvervsstrukturens indflydelse i forbindelse med lempelse af revisionspligten

Der er således forskel på organiseringen af selskaber i Danmark og England. Selvom England i lighed med Danmark har selskabsformer, der svarer til de danske aktie- og anpartsselskaber, er der alligevel forskelle. Her nævnes især det lille kapitalkrav for det engelske private limited company. Dog vil en eventuel ændring af kapitalkravet i Danmark betyde, at de danske selskabers forhold kommer til at ligne de engelske selskabers meget.

Derudover er der en lille forskel, for så vidt angår selskabernes størrelse i de to lande. Når der ses på tallene fra EU kommissionens rapport, ses det, at der er grund til at antage, at Danmark og England ikke ligger langt fra hinanden, for så vidt angår virksomhedernes størrelse i forhold til antal ansatte. England er placeret lidt højere end Danmark jf. figuren for virksomhedernes gennemsnitlige omsætning. Der er således flere store selskaber i England.

²⁶ Se bilag 2

I forhold de risici, som oftest nævnes i forbindelse med fravalg af revision, vurderer jeg dog ikke, at der er forskelle, der har væsentlig betydning. De risici, der oftest nævnes i forbindelse med en lempelse af revisionspligten, er øget økonomisk kriminalitet, lavere kvalitet i årsrapporten samt betydningen for diverse interessenter og revisorhvervet.

Der er ingen grund til at antage, at der skulle opstå mere økonomisk kriminalitet i danske selskaber end i engelske. Det skulle nærmere være omvendt, da det manglende kapitalkrav i de engelske selskaber gør, at alle og enhver kan stifte et selskab. De lange indsendelsesfrister til Companies House gør desuden, at dem, der er ude på at begå økonomisk kriminalitet, kan gøre det i en længere periode, uden at myndighederne opdager det og griber ind på grund af manglende indsendelse af årsregnskab.

Med hensyn til forringet kvalitet i årsrapporten vurderer jeg ikke, at den påvirkes af erhvervsstrukturen, ligesom betydningen for interessenterne i Danmark og England må antages at være den samme.

3.5 Delkonklusion

Det kan konkluderes, at på trods af forskelle i reglerne om selskaber med begrænset hæftelse, og at omsætningen for virksomhederne i England ligger lidt højere end i Danmark, er der ikke store væsentlige forskelle, der gør at de to lande ikke kan sammenlignes. Jeg vurderer desuden, at de alment kendte risici, der eksisterer ved en lempelse af revisionspligten, ikke er større som følge af den mindre forskel i erhvervsstrukturen i Danmark og England. Derfor vurderer jeg, at Danmark og England er sammenlignelige.

4. Lempelsens udvikling i EU, England samt Danmark

Dette afsnit har til formål at beskrive og forklare udviklingen i lempelsen af revisionspligten i EU, England og Danmark. Derudover vil jeg sammenligne debatten af revisionspligtens lempelse i Danmark og England og herunder komme ind på fordele og ulemper ved lempelse af revisionspligten. Jeg vil forklare udviklingen ved at beskrive de faser, som landene er gået igennem samt baggrunden, der førte til faserne. Jeg vil derfor først beskrive udviklingen i størrelsesgrænserne i EU's fjerde direktiv, der gjorde det muligt for medlemsstaterne at lempe revisionspligten. Dernæst vil jeg se på Englands lempelse af revisionspligten og forklare de faser, som de har været igennem. Til sidst vil jeg se nærmere på tilblivelsen af Danmarks lempelse og foretage en sammenligning af Danmark og England.

4.1 EU direktivet

Muligheden for at lempe revisionspligten findes i EU's fjerde selskabsdirektiv fra 1978, der gælder for aktieselskaber, anpartsselskaber og kommanditaktieselskaber. Herudover gælder også for alle interessentskaber og kommanditselskaber, når alle de personligt hæftende deltagere er selskaber. Det er væsentligt, at direktivet alene regulerer revision af ikke-konsoliderede regnskaber, idet koncernregnskaber reguleres i det syvende selskabsdirektiv, der ikke tillader lempelse af revisionspligten. Direktivet er ændret flere gange i årenes løb, men principperne for så vidt angår revisionspligtens indtræden, er ikke ændret, med undtagelse af udvidelse af grænserne for selskabets størrelse.

Det fremgår af direktivets afdeling 11, artikel 51 om revision, at selskabernes årsregnskaber skal revideres. Derefter følger det af stk. 2, at medlemsstaterne kan vælge at fritage de selskaber, der omfattes af artiklerne 11 og 12 for revisionspligten. Selskaberne skal i to på hinanden følgende år ikke overskride to af følgende grænser:²⁷

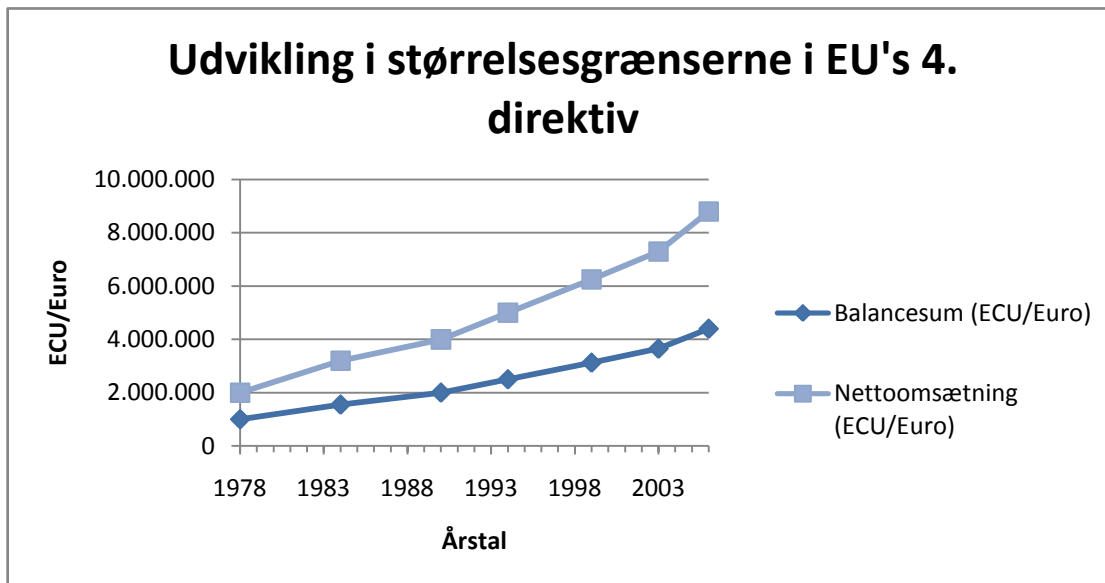
- Balancesum: 4.400.000 euro
- Nettoomsætning: 8.800.000 euro
- Gennemsnitligt antal ansatte: 50

I de lande, der ikke deltager i eurosamarbejdet, kan grænserne forhøjes med 10 % ved omregning til lokal valuta. Ovenstående er de nuværende grænser, der senest blev opdateret i 2006.

²⁷ EU's 4. Direktiv (2006)

Grænserne har siden 1978 ændret sig i takt med den økonomiske udvikling.²⁸ Ændringen illustreres i øvrigt af nedenstående figur.²⁹

Figur 10: Udviklingen i størrelsesgrænserne i EU's 4. direktiv³⁰

Kilde: Egen tilvirkning på baggrund af ændringerne i EU's 4. direktiv

²⁸ Damgaard, M. & Valtersdorf, K. (2007): "Lempelse af revisionspligten – studier i ændrede regler om revision i små selskaber", s. 39

²⁹ Ændringerne fundet på: <http://eur-lex.europa.eu/da/index.htm>

³⁰ ECU blev pr. 1. januar 1999 konverteret til euro i forholdet 1:1.

4.2 Lempelsen i England³¹

I England har man haft revisionspligt for alle selskaber siden 1967. Det skete samtidig med indførelse af krav om obligatorisk offentliggørelse af årsrapporter.³² I 1994 foretog man så den første lempelse af revisionspligten i England, og der er efterfølgende blevet lempet flere gange. Lempelsen er sket med baggrund i et ønske om at mindske omkostningerne for små og mellemstore virksomheder for at styrke deres konkurrenceevne samt en filosofi om, at man afskaffer en regel, hvis man ikke kan bevise, at nytten ved reglen overstiger omkostningerne.³³

4.2.1 Fase 1 - 1994

Den første lempelse af revisionspligten i England blev foretaget i 1994. Hermed blev det muligt for de mindste selskaber med omsætning op til £ 90.000 at undlade revision. Selskaber med en omsætning mellem £ 90.000 og £ 350.000 kunne vælge en såkaldt "Accountants Report", som i store træk svarer til det, som vi i dag kender som et review.

En undtagelse var dog ikke mulig, hvis selskabet var et public company, del af en koncern, en bank eller forsikringsvirksomhed. Derudover kunne aktionærer, der udgjorde minimum 10 % af aktiekapitalen kræve en revision, hvis de gav selskabet besked senest en måned før regnskabsårets afslutning.³⁴

I en accountants report skulle revisor erklære sig om:

- At regnskabet for selskabet for det pågældende regnskabsår er i overensstemmelse med bogføringen.
- At årsregnskabet er aflagt i overensstemmelse med regnskabskravene specificeret i Companies Act, ud fra informationen i bogføringen.
- At selskabet opfylder betingelserne for fritagelse for revision af årsregnskabet og har opfyldt disse gennem hele regnskabsåret, ud fra informationen i bogføringen.

Emile Woolf skriver i Accountancy i maj 1995, at selvom lempelsen af revisionspligten er velkommen, fordi den reducerer byrderne for de små virksomheder, har lovgivningen efterladt mange faldgruber for uforsigtige revisorer. For eksempel kan ikke alle selskaber, der falder ind

³¹ Erhvervs- og Selskabsstyrelsen (2005): "Rapport om revisionspligten for B-virksomheder (små selskaber)"

³² Norberg & Thorell (2005): "Revisionsplikten i små aktiebolag", side 25

³³ Norberg & Thorell (2005): "Revisionsplikten i små aktiebolag", side 25

³⁴ Hurst, Kim: "Small company audits: The end of the line", Accountancy, december 1994

under størrelsesgrænserne udnytte lempelsesmuligheden. Han forudser desuden, at ”accountants report”-konceptet vil være kortvarigt.³⁵

En kandidatafhandling fra 1995 har desuden foretaget et interview med Paul Adams, manager hos KPMG i London, i foråret 1995 vedrørende de foreløbige erfaringer med Englands lempelse af revisionspligten. Ifølge Paul Adams har der ikke været ubetinget tilfredshed med lempelsen af revisionspligten fra regnskabsbrugerne. Fra officiel side har bankerne bifaldet bortfaldet af revisionspligten, men det er hans opfattelse, at der fra uofficiel side er en vis utilfredshed med de nye regler. En del banker har insisteret på, at regnskaberne fortsat skal revideres. Skattemyndighederne har ligeledes accepteret den nye lov, men er ikke glade for den. Det har derudover været diskuteret, hvad den nye accountants report egentlig er værd for regnskabsbrugeren. Det er Paul Adams opfattelse, at den er mere værd end den siger, da de store revisionsfirmaer alligevel er nødt til at foretage en vis revision, fordi de af hensyn til deres renommé ikke vil kunne skrive under på et regnskab, hvor de har mistanke om, at der er uregelmæssigheder. Paul Adams forventer dog, at accountants report på et tidspunkt vil blive droppet, således at alle virksomheder med en omsætning under £ 350.000 vil blive fritaget for revisionspligten.³⁶

4.2.2 Fase 2 - 1997

I 1997 blev Paul Adams forudsigelser til virkelighed, da revisionspligten blev lempet for anden gang. Nu kunne selskaber med omsætning op til £ 350.000 fritages for revisionen og ”Accountants Report” blev, som flere havde forudsagt, afskaffet, da hverken virksomhederne eller regnskabsbrugerne havde meget tillid til den.³⁷ Den manglende tillid til rapporten gjorde, at nytten var mindre end omkostningerne.

4.2.3 Fase 3 - 2000

I år 2000 blev selskaber med omsætning op til £ 1 mio. fritaget, og i 2000/01 overvejede man endnu engang en review-ordning. Denne gang for virksomheder med en omsætning på mellem 10 og 50 mio. kr. Det blev imidlertid ved overvejelserne.³⁸

³⁵ Woolf, E. (1995): ”Nice to be exempt, but stay alert”

³⁶ Bender, T, Jensen, B. T. & Kyhse, C. (1995): ”Revisionspligt for mindre selskaber i Danmark”

³⁷ Erhvervs- og Selskabsstyrelsen (2005): ”Rapport om revisionspligten for B-virksomheder”, side 89

³⁸ Erhvervs- og Selskabsstyrelsen: ”Høringsnotat af 16. november 2005”

4.2.4 Efterfølgende undersøgelser

SPA rapport

I juni 2003 lavede The Society of Professional Accountants (SPA) en undersøgelse blandt sine medlemmer samt medlemmer af ICAEW³⁹. Undersøgelsen mandede ud i en rapport, som omhandlede fordelene af, at grænsen for lempelse af revisionspligten i England blev hævet fra en omsætning på £ 350.000 til £ 1.000.000.

Undersøgelserne har forstærket SPA's tidligere mening om, at der ikke var grund til at frygte en yderligere lempelse af grænseværdierne. De mener nemlig, at der er opnået reelle besparelser. Størstedelen af de små revisorer har oplevet en forøgelse i deres omsætning på trods af, at de har foretaget færre revisioner. Selskaberne har kunnet drage nytte af lavere omkostninger til revisor og bedre tid til ledelsesopgaver. Derudover har der kun i meget få tilfælde været problemer for virksomhederne i forbindelse med at benytte de ureviderede regnskaber overfor en tredjepart. For eksempel i forbindelse med optagelse af lån i banken.⁴⁰

Jill Collis' undersøgelse⁴¹

På opfordring af Department of Trade and Industry⁴² gennemførte Collis i 2003 en undersøgelse af i hvor stor udstrækning selskaber, som er undtaget fra revisionspligten, vælger at få deres årsrapport revideret eller benytter sig af lempelsen. Derudover var hovedspørgsmålene, hvor store besparelser, der kunne opnås, samt hvilke faktorer som kunne have væsentlig indflydelse på selskabsledelsens valg til frivilligt at vælge revision, hvis grænseværdierne i England skulle forhøjes til EU's maksimale for fravalg af revision.

Undersøgelsen viste, at en selskabsledelse vil lade årsrapporten revidere, hvis det har følgende kendetegn: det har en større omsætning, selskabsledelsen anser revision for at øge kvaliteten af den finansielle information, og at det har en positiv effekt på selskabets kreditværdighed samt at revisionen giver en kontrol af regnskabet og økonomistyringen. Derudover vil ledelsen lade det revidere, hvis det ikke er helt familieejet og har aktionærer som ikke har adgang til interne regnskaber, og hvis selskabsledelsen normalt giver en kopi af årsrapporten til banker eller andre finansieringskilder. Det bemærkes at jo højere omsætning, des lavere bliver de marginale omkostninger til revision. Undersøgelsen viste desuden at blandt dem, der ville have mulighed

³⁹ The Institute of Chartered Accountants in England & Wales

⁴⁰ SPA: "The Company Law Review: The beneficial impact of raising the thresholds from £ 350.000 to £ 1 mio.," juni 2003

⁴¹ Collis, Jill (2003): "Directors' View on the Exemption from the Statutory Audit – a research report for the DTI"

⁴² Svarer til Økonomi- og Erhvervsministeriet i Danmark, forkortes DTI

for at fravælge revision for første gang, såfremt størrelsesgrænserne blev hævet, ville 79 % vælge at få foretaget en frivillig revision, da fordelene ville overstige omkostningerne.

DTI- rapport

Rapport fra DTI fra 2004⁴³ foreslår at hæve grænsen for lempelse af revisionspligten til EU's maksimale grænse på £ 5,6 mio. i omsætning og £ 2,8 mio. i balancesum. Rapporten opstiller tre scenarier. Mulighederne er at holde fast i de nuværende størrelsesgrænser på £ 1 mio. i omsætning og £ 1,4 mio. i balancesum, at lempe en smule mere ved at sætte grænserne til £ 2 mio. henholdsvis £ 2,8 mio. eller at lempe helt op til EU's maksimale grænse på £ 5,6 mio. og £ 2,8 mio. Rapporten nævner ikke muligheden for at formindske lempelsen, men tager kun stilling til de tre ovenstående scenarier. Rapporten oplister derudover de risici, der er ved at lempe yderligere på revisionspligten. Risiciene adskiller sig ikke væsentligt fra dem, som ellers er blevet fremhævet i debatten ved de tidligere lempelser og i andre lande som for eksempel Danmark.

En af de største risici er, at selskabernes årsrapporter vil indeholde fejl eller ikke blive aflagt i overensstemmelse med lovgivningen. Derudover vil fejl i årsrapporterne kunne lede til en degradering af kvaliteten af den information, der arkiveres i Companies House. Selskabernes tab af den eksterne og uafhængige kontrol af deres finansielle status, kan gå ud over aktionærer, investorer og kreditorer, idet revisionen beskytter imod inkompetente og svindlende direktører. En anden frygt er, at en øget lempelse vil forøge risikoen for uopdagede besvigelser. Långivere vil muligvis kræve gebyrer eller højere rente for udlån til selskaber, hvis årsrapport ikke er revideret. Derudover vil det fjerne sikkerheden for leverandører eller kreditorer, som måske selv er mindre selskaber. En anden mindre risiko, der blev diskuteret i rapporten, var revisorernes faldende indtjening. Det vil dog ikke blive nærmere berørt i denne afhandling.

Rapporten oplister desuden fordelene ved de forskellige alternativer. Den gør opmærksom på, at de nuværende grænser giver de selskaber, hvor der endnu er krav om revision, et uafhængigt tjek af pålideligheden og korrektheden af selskabets finansielle situation for ledelsen, aktionærer og andre. Derudover giver det sikkerhed for leverandører og andre kreditorer og vil muligvis forebygge degradering af den tilgængelige information fra Companies House. Derudover kan det medvirke til at opdage besvigelser og kan forhindre højere kreditomkostninger.

Med hensyn til at lempe en smule påpeger rapporten, at fordelene ved denne løsning er de samme som ved lempelsen til den maksimale grænse, dog i en mindre målestok, da færre

⁴³ DTI(2004): "Final Regulatory Impact Assessment on the Audit Exemption Threshold"

selskaber har mulighed for at benytte sig af lempelsen, hvilket medfører færre sparede omkostninger.

Rapporten opstiller de tre alternativer sammen med omkostninger og fordele, og ender med at anbefale det tredje alternativ, som er en lempelse op til EU's maksimale grænse, da denne løsning vil komme 69.000 selskaber til gode, og vil have en potentiel besparelse på £ 94 mio. eller mere. Dermed vurderes det, at den potentielle besparelse overstiger nytten ved revisionspligten.

Andre argumenter for at vælge denne løsning er, at selskaberne selv kan bestemme, om de vil have deres årsrapport revideret eller om de penge, der spares ved fravalg, med fordel kan bruges et andet sted i selskabet. Det vil også være op til selskabet selv at bestemme, om de vil påtage sig den risiko, som det kan medføre for selskabets kreditomkostninger. Ved denne løsning vil aktionærer stadig kunne kræve revision, hvis det anses for nødvendigt. Leverandører kan se på kredit-ratings, mens andre kreditorer kan bede om en mere detaljeret, finansiell information.

4.2.4 Fase 4 - 2004

I debatten inden den fjerde lempelse fremkom Emile Woolf med sine synspunkter i oktober 2003. Han mener, at kunne se fornuften i den tredje lempelse, hvor omsætningsgrænsen blev hævet til £ 1 mio., men mener at hæve grænsen for lempelse af revisionspligten op til EU's grænse er en anden sag. For virksomheder i den størrelsesorden mener han, at revision vil blive savnet.⁴⁴

Det blev dog alligevel valgt at fritage virksomhederne fra revisionspligten, og i 2004 blev grænsen således forhøjet til selskaber med omsætning op til £ 5,6 mio., som på det tidspunkt var EU's maksimale grænse.

4.2.5 Fase 5 - 2008

Da EU i 2006 hævdede grænsen med yderligere 20 %, satte det igen gang i debatten i England. Skulle man lempe yderligere i tråd med EU's direktiv, eller skulle man fastholde størrelsesgrænserne for lempelsen?

Ved lempelsen op til EU's grænse i 2004 skete der et markant fald i antallet af selskaber, der blev revideret, men til gengæld mente nogle, at der opstod en efterspørgsel i en ny service, der kunne bygge bro mellem en revision og en ”compilation report”⁴⁵. ICAEW udarbejdede i den

⁴⁴ Woolf, E. (2003): “Audit: an endangered species”

⁴⁵ Også kaldet accounts compilation. Giver ingen sikkerhed og svarer til assistance med regnskabsopstilling.

forbindelse en foreløbig vejledning med denne ”mini-revision” i tankerne i august 2006. Vejledningen giver en praktisk ramme for udførelse af denne service og udkom sammen en bredere drøftelse af behovene for virksomheder, som er undtaget revision. Mens mange var enige i holdningen om behovet for en sådan service, var andre skeptiske overfor, om der virkelig eksisterede et marked for denne slags service. Andre var bekymrede for om den ville skabe forvirring, i og med at der allerede herskede en vis forvirring omkring revision og accounts compilation. Gerald Russell⁴⁶ støtter initiativet, da denne nye service udtrykker en uafhængig, professionel konklusion og giver et niveau af sikkerhed til brugerne, som accounts compilation ikke gør. Han mener desuden, at instituttets vejledning giver konsistens i praksis og rapportering, og derfor hjælper med at mindske en eventuel forvirring. Han påpeger desuden, at det vil blive markedet, der bestemmer om denne service imødekommer behovene hos de selskaber, der kan fravælge revision. Det er en frivillig service, som revisorerne kan tilbyde deres klienter. Han gør opmærksom på, at der har eksisteret lignende services i USA og Canada, hvor revisionspligt kun er lovpligtigt for noterede selskaber, og tidlige indikationer i England er positive. Initiativet hilses desuden velkomment af Stewart Dickey fra British Bankers Association, som mener, at kunderne kan benytte assurance-rapporten i deres bank. Instituttet har udviklet en tosidet praktisk guide til virksomhederne, der forklarer forskellen mellem revision, den nye assurance-service og accounts compilation, og de første tilbagemeldinger fra virksomhedernes direktører har været positive.⁴⁷

Louise Maslin fra ICAEW’s Audit and Assurance Faculty mener, at de virksomheder, som ved en eventuel yderligere lempelse bliver fritaget for revision ikke er virksomheder, der er ubetydelige i størrelse. De er måske små i sammenligning med noterede selskaber, men tilsammen udgør de en stor del af økonomien. Hun mener derfor, at en ændring af størrelsesgrænserne skal bakkes op af stærke beviser. Inden grænserne hæves igen, mener hun, at man skal forsøge at analysere de akkumulerede effekter af de tidligere forøgelser vedrørende indflydelse på økonomisk kriminalitet, konkurrence og kvaliteten i regnskaberne.

The Association of Chartered Certified Accountants⁴⁸ har en lignende holdning og mener, at regeringen bør overveje, hvilke konsekvenser det har, at en så stor del af selskaberne i England er ureviderede. Hun påpeger, at det er svært at måle på en forøget risiko for besvigelser og en

⁴⁶ Formand for Audit and Assurance Faculty

⁴⁷ Iwasaki, Jo: ”Beyond the Threshold”, Accountancy, oktober 2006

⁴⁸ Forkortes ACCA

potentiel skade af tilliden, men det er for nemt udelukkende at fokusere på de sparede revisionsomkostninger.

Jonathan Russell⁴⁹ er entusiastisk ved udsigten til ændringerne, men mener dog, at det ville være bedre at ændre vægten væk fra størrelse og over mod ejerskab i stedet. Det er hans holdning, at det er i de selskaber, der har investorer, som ikke har kontrol, at der er behov for revision. The Professional Oversight Board⁵⁰ har foreslået et alternativ til mini-audit, som kunne være en compilation report, som inkluderer en beskrivelse af formålet med engagementet af en professionel revisor sammen med en positiv beskrivelse af deres forpligtelser. DTI udtaler, at de skal sikre, at det niveau der sættes er passende og sikrer ordentlig finansiell retskaffenhed sammen med en let regulering.⁵¹

John Mason har ligeledes argumenteret imod en øget lempelse. Han påpeger blandt andet, at resten af Europa ikke i ligeså høj grad har selskaber med begrænset hæftelse som i England. Derfor vil en ændring af størrelsesgrænserne for selskaber med begrænset hæftelse have en mindre betydning i resten af Europa i forhold til England.

En anden forskel, der adskiller i engelske selskaber fra resten af Europa, er ifølge John Mason, at personer og selskaber i England har meget højere gælds niveauer end tilsvarende selskaber i for eksempel Italien og Tyskland. Fordi disse landes selskaber har mindre gæld, er der mindre behov for revision.⁵²

Emile Woolf tager udgangspunkt i en undersøgelse lavet af POB blandt 350 regnskaber, som viste, at 90 % af alle virksomheder var små, 90 % af dem var ikke underlagt revisionspligt og at 90 % af de undtagne virksomheder udnyttede lempelsen. Derudover viste undersøgelsen, at størstedelen af de undersøgte regnskaber indeholdt fejl og et betragteligt mindretal indeholdt alvorlige fejl, som for eksempel at balancen ikke stemte og lignende. Emile Woolf mener derfor ikke, at man bør hæve grænserne, da den hidtidige ændring ikke har været en succes, og at det derfor vil være tåbeligt. Men han tror, at myndighederne alligevel vil hæve grænsen - på trods af at den modsatte mening udtrykkes af de professionelle organisationer, som de konsulterer.⁵³

⁴⁹ Partner i stort revisionsfirma

⁵⁰ Forkortes POB

⁵¹ Quick, Chris: "Audit aftershock", Accountancy, december 2006.

⁵² Mason, John: "Is it time to raise the Audit threshold Again?", januar 2007

⁵³ Woolf, Emile: "Audit exemption and wrong accounts: new Act does not help", Accountancy, januar 2007.

På trods af argumenterne imod en yderligere lempelse er grænserne blevet sat op for regnskabsår, der begynder efter den 6. april 2008, således at grænseværdierne nu er: omsætning under £ 6,5 mio. og balancesum under £ 3,26 mio.⁵⁴

4.2.6 Øvrige krav til fravalg af revision

Udover de angivne størrelsesgrænser gælder en række særlige regler i forbindelse med fritagelsen fra revisionspligten.

Som tidligere nævnt i forbindelse med fase 1 indeholder den engelske selskabslovgivning en minoritetsbeskyttelse, således at bestyrelsen kan beslutte, at selskabets årsrapport ikke skal revideres medmindre aktionærer, der råder over mindst 10 % af aktiekapitalen, modsætter sig.

Hvis der er tale om koncernforhold, kan selskaberne, som indgår i koncernen, kun blive fritaget for revisionspligten, såfremt den samlede koncern er under de angivne størrelsesgrænser.

Det er dog vigtigt at bemærke, at koncernen som helhed ikke kan undtages revisionspligt, idet det ikke er muligt efter syvende direktiv omhandlende koncernregnskaber. Koncernregnskabet skal derfor stadig revideres, uanset størrelsen af koncernen.

Hvis selskabet fravælger revision, skal selskabet i henhold til den engelske lovgivning offentliggøre en erklæring i årsrapporten, som indeholder en begrundelse for, at revisionen er fravalgt. Erklæringen skal indeholde en udtalelse om, at selskabet efter ledelsens opfattelse opfylder betingelserne for at fravælge revisionen.

4.2.7 Opsamling på udviklingen i England

Som det er beskrevet ovenfor, går lempelsen af revisionspligten i England langt tilbage. England startede med at lempe revisionspligten for de allermindste selskaber og har gradvist lempet mere og mere. Lempelsen strækker sig i dag helt op til EU's grænse.

I den første fase forsøgte England sig med en review-ordning, som tre år senere blev afskaffet på grund af manglende tillid. I 2000/01 overvejede man igen en review-ordning, men ideen blev forkastet. Antageligt på grund af den manglende succes med ordningen i den første fase. I 2006 udarbejdede ICAEW en foreløbig vejledning i "mini-revision", da man mente, at der var et behov for en sådan service for at bygge bro mellem revision og compilation report. Der er således ikke tale om et initiativ fra lovgivernes side, men vejledning fra en revisororganisation, således at revisorerne kan tilbyde deres kunder denne ydelse, hvis de ønsker det. Man kan undre

⁵⁴ <http://www.companieshouse.gov.uk/about/guidance.shtml> GBA4: Auditors, maj 2008, version 14

sig over, at muligheden for review ikke er blevet nævnt i denne forbindelse. Udviklingen i England illustreres af nedenstående figur.

Figur 11: Englands udvikling i lempelse af revisionspligten

Kilde: Egen tilvirkning

Som det ses, var England igennem 3 fasers lempelse, før der blev udarbejdet officielle rapporter om konsekvenserne ved lempelse af revisionspligten. Man må dog antage, at myndighederne i de tre første faser også har analyseret på betydningen af lempelsen af revisionspligten, men det var altså først i 2003, at der blev lavet officielle undersøgelser på området. SPA rapporten viste, at lempelsen var en succes for revisorerne, der oplevede en øget omsætning på trods af færre revisioner. Derudover mente de, at virksomhederne opnåede reelle besparelser, og at det sjældent var et problem for virksomhederne at benytte ureviderede regnskaber overfor en tredjepart. DTI rapporten fra 2004 konkluderede, at man burde lempe igen, og dette førte til den fjerde lempelse. Der er således foretaget mange analyser inden fase 4, hvor lempelsen for første gang nåede EU's grænser. Det lader til, at England først på dét tidspunkt har fundet det nødvendigt med dybdegående analyser inden en lempelse. Det bemærkes, at lempelsen helt op til EU's grænse er et større skridt end mange af de andre lempelser. Der er dog ikke noget, der tyder på, at det offentlige har fået tab som følge af lempelse af revisionspligten, eller at lempelse har fået alvorlige konsekvenser. Hvis det havde været tilfældet, må man antage, at udviklingen ville være stoppet.

4.3 Lempelsen i Danmark

Allerede i 1917 blev der revisionspligt i Danmark for alle aktieselskaber, da den første aktieselskabslov blev vedtaget. Da Danmark i 1973 indtrådte i EF, som senere blev til EU, besluttede man at vedtage ”Lov om anpartsselskaber”, der også medførte revisionspligt for anpartsselskaber.

Mens man mange steder i EU begyndte at lempe på revisionspligten for mindre selskaber som følge af vedtagelsen af EU’s fjerde selskabsdirektiv i 1978, holdt man i Danmark fast på reglerne om revisionspligt for selskaber. Først i år 1993 begynder politikerne at overveje lempelser for de mindre virksomheder, herunder muligheden i fjerde direktiv for lempelse af revisionspligten.

Det udmønter sig blandt andet i et notat fra Erhvervs- og Selskabsstyrelsen i februar 1995 med titlen ”Notat om virksomheders indsendelse af årsregnskab til styrelsen ved anvendelse af EDI.” I notatet omtales de fordele, der skønnes at være, hvis mindre selskaber får mulighed for at indlevere årsregnskabet ved hjælp af EDI frem for i papirform.⁵⁵ I notatet nævnes også, at en tydeliggørelse og forenkling af kravene til mindre virksomheders aflæggelse af årsregnskab vil reducere muligheden for fejl og mangler i årsregnskabet. Derfor kan kravene til revision lempes, hvorved revisors opgave for eksempel kan indskrænkes til en erklæring om at:

- Regnskabet er i overensstemmelse med bogføringen.
- Regnskabet, baseret på oplysningerne i selskabets bogføring, er aflagt efter regnskabslovgivningen, og
- Selskabet gennem hele regnskabsåret har opfyldt de størrelsesgrænser, som er gældende for mindre virksomheder.⁵⁶

Ovenstående minder meget om Englands såkaldte ”Accountants report”, som blev indført i 1994, altså året før notatet udkom, og det er sikkert også England, der har været inspirationskilde til notatet. Erhvervs- og Selskabsstyrelsens notat stiller ikke noget forslag om størrelsesgrænser.

4.3.1 Baggrund for lempelsen

Først i 2004 begyndte man at tale om en egentlig lempelse af revisionspligten i Danmark. Det skete på baggrund af en såkaldt AMVAB-måling⁵⁷ af virksomhedernes administrative byrder, hvor der blev udarbejdet en rapport. Rapporten viste, at omkostningerne til revision for små

⁵⁵ EDI er et elektronisk format

⁵⁶ Petersen, C. W. & Wiese, H. ”Revisionspligt for små selskaber”, s. 12

⁵⁷ Aktivitetsbaseret Måling af Virksomhedernes Administrative Byrder

selskaber udgjorde 1,4 mia. kr. i 2003. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen vurderede i sin rapport i 2005, at den faktiske byrde ville blive 1,7 mia. kr., som følge af mere krævende revisionsstandarder. Denne byrde ønskede regeringen at lette i forbindelse med sit mål om at reducere virksomhedernes samlede administrative byrder med op til 25 % inden 2010.⁵⁸

Erhvervs- og Selskabsstyrelsen udarbejdede derfor i 2005 en rapport med det formål at analysere fordele og ulemper ved lempelse af revisionspligten samt undersøge de mulige alternativer for en lempelse, for at der herefter kunne tages politisk stilling til spørgsmålet om afvejningen af virksomhedernes omkostninger over for de samfundsmæssige hensyn.

Rapporten kom ind på fordele og ulemper ved de forskellige alternativer til en lempelse. Herunder konsekvenserne for regnskabernes kvalitet og troværdighed, økonomisk kriminalitet, skatteligningens effekt, ejere og investorer, kreditorer, virksomhederne og revisorerhvervet. Analysen var inspireret af udenlandske erfaringer, især de engelske.

Det vurderes i rapporten, at ca. 90 % af alle små selskaber i EU skønnes undtaget fra lovpligtig revision.

Rapporten opstiller fire alternativer. Det første går ud på at afskaffe revisionspligten for selskaber med en omsætning, balance og antal ansatte under en vis grænse. Denne model anvendes i de øvrige EU-lande. Det andet alternativ går ud på at erstatte kravet om revision med en mindre omfattende kontrol, for eksempel i form af review. Det tredje alternativ er at afskaffe revisionspligten for anpartsselskaber, der typisk er de mindste blandt B-selskaberne med 1-2 ejere. Det fjerde alternativ kan være en ordning, der bygger på regeringens noget for noget-princip. Her er revisionen som udgangspunkt frivillig, men fx kan skattemyndighederne pålægge et selskab en revisorkontrol, hvis de har begrundet mistanke om, at årsrapporten og selvangivelsen ikke er pålidelig. Rapporten gør desuden opmærksom på, at de fire alternativer kan kombineres.

Rapporten opstiller desuden nogle beregningseksempler på, hvor store besparelserne vil være i de forskellige alternativer.

Samlet set konkluderer rapporten, at lovpligtig revision for små selskaber ikke synes at være tilstrækkeligt begrundet til at pålægge dem omkostninger for 1,7 mia. kr.⁵⁹

⁵⁸ Erhvervs- og Selskabsstyrelsen (2005): ”Rapport om revisionspligten for B-virksomheder (små selskaber)”, s. 4

⁵⁹ Erhvervs- og Selskabsstyrelsen (2005): ”Rapport om revisionspligten for B-virksomheder (små selskaber)”, s. 4

4.3.2 Debat om revisionspligt

Erhvervs- og Selskabsstyrelsens rapport skabte grundlag for en del debat vedrørende lempelse af revisionspligten.

Debatten var interessant og vigtig for at finde ud af interessenternes holdninger og ikke mindst begrundelserne for disse holdninger.

Umiddelbart efter rapportens udgivelse kom der kritik af rapporten, blandt andet fra professor Lars Bo Langsted. Han kritiserede rapporten for at være ensidig og tendentiøs og mente ikke, at rapporten objektiv. Han konkluderede, at rapporten derfor ikke ville kunne bruges som seriøst værktøj til vurdering af revisionspligtens fremtid for de små virksomheder.⁶⁰

Efter Erhvervs- og Selskabsstyrelsens rapport var blevet udgivet, dedikerede det faglige tidsskrift INSPI et helt nummer til temaet ”Revisionspligt”.⁶¹ Nummeret indeholdt artikler af flere forskellige organisationer og foreninger, der hver især tilkendegav deres holdninger til lempelse af revisionspligten. Dermed var flere forskellige interessentgrupper repræsenteret.

Finansrådet⁶² mener, at de administrative byrder for virksomhederne bør reduceres, på trods af at pengeinstitutterne nyder godt af, at selskabsregnskaber er reviderede. De mener, at revisionen bør være markedsbestemt. De tilslutter sig derfor, at der sker en gradvis lempelse for de mindste klasse B-selskaber. Et revideret regnskab har for pengeinstitutterne en højere troværdighed end et urevideret, men troværdigheden er ligeså meget et spørgsmål om den ejer eller ledelse, der står bag regnskabet. Selvom det ville være en fordel, at alle regnskaber er reviderede, er pengeinstitutterne i dag vant til at håndtere både reviderede og ureviderede regnskaber.

En ophævelse af revisionspligten vil, alt andet lige, betyde, at der vil blive lagt større vægt på ejeren og ledelsens troværdighed. Derfor kan det blive en bivirkning ved lovforslaget, at et urevideret selskab vil have større vanskeligheder ved at skifte pengeinstitut end i dag. Finansrådet udelukker heller ikke, at et urevideret regnskab kan have indflydelse på den rente, som selskabet skal betale for en kredit. Det er dog ikke anderledes end i dag, hvor man betaler en pris, der er afhængig af pengeinstituttets risiko.⁶³

⁶⁰ Langsted, L. B. (2005): ”Ensidig og tendentiøs rapport om revisionspligt”

⁶¹ INSPI, 35. årgang, nr. 5, 2005

⁶² Finansrådet er en interesseorganisation for pengeinstitutter i Danmark

⁶³ Borges, Jens: ”Revisionspligt for mindre virksomheder”, INSPI nr. 5, 2005, side 5

Foreningen af Registrerede Revisorer⁶⁴ mener, at lempelsen vil medføre lavere kvalitet i årsrapporterne, større risiko for bedrageri og unddragelse af skat og moms. Derudover mener de ikke, at besparelsen er særlig stor.

FRR starter med at kritisere Erhvervs- og Selskabsstyrelsens beregning af de 1,7 mia. kr. De mener, at det er udokumenteret, at revisionsomkostningerne vil stige med 30 % som følge af de nye revisionsstandarder. Deres opfattelse er, at det højst vil dreje sig om 10 %.

De mener, at tilliden til selskabernes regnskabstal går tabt, da revision giver tryghed. Uden revisionspligt vil der ikke være overblik over kvaliteten af de årsrapporter, der indsendes til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, medmindre der ansættes flere folk til at kontrollere årsrapporterne. De vil dog kun kunne gennemskue, om årsregnskabsloven er overholdt og ikke kunne indestå for, at årsrapporten giver et retvisende billede, da de ikke har revideret de tal, der ligger bag årsrapporten. Derudover vil investorer og banker løbe en økonomisk risiko, når de investerer i eller låner til selskabet.

FRR mener desuden, at små leverandører bliver ladt i stikken, da de ikke vil have magt til at kræve en revideret årsrapport af deres kunder.

De mener, at revision er med til at forebygge økonomisk kriminalitet, da revisor ved revision ofte finder huller og svigt i de interne kontroller. Disse rapporteres til ledelsen, som får bragt forholdene på plads. FRR forudsiger også, at der vil komme flere historier om bedrageri og svindel i fupselskaber, der netop fravælger revision på grund af transaktioner, der ikke tåler dagens lys. De gør desuden opmærksom på, at revisor ofte fanger fejl i momsopgørelse under sin revision.

Derudover mener FRR, at besparelsen hurtigt æder sig selv op. To ud af tre selskaber vil nok fortsat vælge revision frivilligt. Øget skattekontrol vil også få nogen til at vælge revisionen til, samt pengeinstitutter og andre vil kræve flere oplysninger fra selskaberne. Derudover vil man skulle ansætte mere personale i SKAT, og risikoen for økonomisk kriminalitet vil stige.⁶⁵

Handel, Transport & Servicehvervene⁶⁶ mener, at revisionspligten bør bevares i sin nuværende form. Det begrundes de i deres egen undersøgelse, der viser, at et flertal af virksomhederne enten af egen fri vilje eller tilskyndet af banker og samarbejdspartnere alligevel vil vælge at få

⁶⁴ Forkortes FRR. FRR er en erhvervsorganisation for såvel selvstændige som ansatte registrerede revisorer

⁶⁵ Jensen, Ane Arnth: "En dyr besparelse af fjerne revisionen", INSPI nr. 5, 2005, side 10

⁶⁶ Forkortes HTS. HTS er Danmarks næststørste erhvervs- og arbejdsgiverorganisation

foretaget revision. De mener ligeledes, at revision har en klar præventiv effekt mod økonomisk kriminalitet. Næsten halvdelen af virksomhederne i undersøgelsen vil kræve revision og ikke review af deres samhandels partnere, hvis revisionspligten blev ophævet. En review-ordning vil derfor ikke være tilstrækkelig.⁶⁷

Håndværksrådet⁶⁸ udtaler, at der ikke er noget, der tyder på, at det offentlige vil få tab, der berettiger så stor en byrde. De mener, at revisorerne har en stor betydning for de mindre virksomheder, og det er ikke Håndværksrådets ønske, at revisorerens engagement i de mindre virksomheder skal være mindre. Men de mener, at de økonomiske ressourcer skal bruges på den mest værdiskabende måde, og de mener, at mange mindre selskaber betaler for mere, end de har brug for – nemlig revisionspåtegningen. De mener, at lempelsen vil skabe et målrettet og konkurrencebaseret marked for revisors ydelser rettet mod små og mellemstore virksomheder, og hvis revisor markedsfører sig ordentligt, bliver der flere rådgivningsydelser at sælge. Virksomhederne skal selv vælge, om en påtegning er pengene værd. De støtter en prøveperiode på 2-3 år, hvor man lempes helt for de mindste, og lidt mindre for de større ved for eksempel at sætte review i stedet for. Hvis man efter prøveperioden kan påvise, at det var for dyrt for samfundet, ændrer de holdning.⁶⁹

Dansk Handel & Service⁷⁰ mener ikke, at revisionspligten bør afskaffes, da virksomhederne alligevel vil blive afkrævet en revision af regnskabet. Dermed går revisionen fra at være lovpligtig til at være nødvendig og påkrævet, og dermed vil byrden bestå. Derudover medfører revision troværdig regnskabsinformation og forebygger økonomisk kriminalitet. Told & Skat⁷¹ vil skulle bruge ekstra ressourcer, da de normalt tager afsæt i det arbejde, revisor har lavet. Dansk Handel & Service mener ikke, at et review er løsningen, da der foretages færre arbejds- og kontrolhandlinger i forhold til revision. Det vil betyde, at der på anden vis skal foretages kontrol, såfremt det skal kunne påstås, at der er samme grad af indsats mod forskellige former for snyd. Review må derfor i den sammenhæng betragtes som en hovsa-løsning. De mener, at en afskaffelse vil medføre nye ekstra omkostninger og administrative byrder, som der endnu ikke er dannet et overblik over. De mener, at revisions-systemet er velfungerende, og ingen har endnu påvist, at et andet system kan gøre det billigere.⁷²

⁶⁷ Lassen, C. V. & Sestoft C.: ”Serviceerhverv forsvare revisionspligten”, INSPI nr. 5, 2005, side 14

⁶⁸ Håndværksrådet repræsenterer de små & mellemstore virksomheders og håndværkets interesser

⁶⁹ Nicolaisen, Søren: ”Frivillighed vil skabe nye produkter og mere konkurrence”, INSPI nr. 5, 2005, side 20

⁷⁰ Dansk Handel & Service er arbejdsgiver & erhvervsorganisation for danske handels- og servicevirksomheder

⁷¹ Told & Skat har ændret navn og hedder nu SKAT

⁷² Larsen, Heidi Schütt: ”Afskaf ikke revisionspligten”, INSPI nr. 5, 2005, side 24

Dansk Industri⁷³ går ind for at ophæve revisionspligten for de mindre virksomheder. Revisionen skal være en ret og ikke en pligt. Hvis revisionen er frivillig, vil virksomheden få foretaget revision, når det giver virksomheden en merværdi. For Dansk Industri er det vigtigt, at virksomhederne får så gode erhvervsvilkår som muligt. DI mener ikke, at de internationale revisionsstandarder er møntet på mindre virksomheder og er bekymrede for den omkostningsstigning, der kommer som følge af implementeringen af nye og skrappe revisionsstandarder. Derudover er en stor del af de mindre selskaber ikke større end tilsvarende personlige virksomheder, som jo ikke er underlagt revision, ligesom de i ejermæssig struktur og så ligner hinanden meget.⁷⁴

Foreningen for Statsautoriserede Revisorers⁷⁵ bekymring i forbindelse med en lempelse af revisionspligten er, at fortalerne for det alene synes at have fokus på besparelæssynspunktet. De gør opmærksom på, at revision har værdi og er værdiskabende samt sikrer tillid. FSR mener, at man bør tænke mere over konsekvenserne for skattemyndighederne, der i tilfælde af en lempelse vil skulle bruge langt flere ressourcer på kontrol for at sikre en uændret kvalitet af ligningen. FSR mener også, at regnskaberne vil blive præget af usikkerhed, når de ikke indeholder en revisionspåtegning, derfor vil det medføre et behov for yderligere ressourcer til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, såfremt kvaliteten af deres kontrol med regnskaberne skal være uændret. FSR gør desuden opmærksom på, at økonomisk kriminalitet søger derhen, hvor kontrollen er mindst eller ikke-eksisterende, derfor vil de kriminelle udnytte de muligheder, som lempelsen af revisionspligten giver. De lægger desuden lægt på revisors præventive rolle og mener, at revisor optræder med stor integritet og er med til at forhindre, at selskaber bliver mål for svindel, bedrageri og hvidvask af penge samtidig med at revisor hjælper med at sikre kvaliteten af regnskaberne og informationerne heri.⁷⁶

Opsamling

Ovenstående viser, at interessenterne har forskellige holdninger til en lempelse af revisionspligten. De fleste er dog imod en lempelse og påpeger især den øgede risiko for økonomisk kriminalitet som årsag til en bevarelse af revisionspligten, samt at besparelserne ikke vil blive så store som beregnet. Tilhængerne af lempelsen peger især på besparelserne, samt at en lempelse vil betyde, at kun de virksomheder, som har et behov, vil vælge revision. Dermed

⁷³ Forkortes DI. DI er arbejdsgiver & erhvervsorganisation for 6400 danske virksomheder

⁷⁴ Kocktvedgaard, Kristian: ”Er revision værdiløs for de mindre virksomheder?”, INSPI nr. 5, 2005, side 26

⁷⁵ Forkortes FSR. FSR er en brancheorganisation for statsautoriserede revisorer

⁷⁶ Bærentsen, Jørgen Peter: ”Revisionspligt – eller ej – for klasse B-virksomheder”, INSPI nr. 5, 2005, side 30

bliver revisionen en ret og ikke en pligt. Derudover påpeges det, at frivillighed vil skabe nye produkter og mere konkurrence.

Flere peger desuden på, at review ikke er godt nok som alternativ til revisionen. HTS bygger det på en undersøgelse blandt deres medlemmer. Undersøgelsen tyder på, at review ikke er tilstrækkeligt, da virksomhederne i rollen som kreditorer vil have mindre tillid til kundens betalingsevne, når der ikke udsendes saldomeddelelser, foretages bilagskontrol eller tjekkes om varelageret stemmer, som kendetegner arbejdshandlingerne ved revision. Håndværksrådet er dog positiv overfor review for de lidt større virksomheder. Dansk Handel & Service er ikke tilhængere af en review-løsning, da der ved review ikke udføres arbejds- og kontrolhandlinger, som det sker ved revision, da graden af sikkerhed er væsentlig mindre. De påpeger blandt andet, at der ikke foretages løbende revision, bilagskontrol eller kontrol af opgørelsen af debitorer, kreditorer og igangværende arbejder. Desuden foretages der heller ikke kontrol med eventuelle besvigelser, ligesom der heller ikke føres revisionsprotokollat. I kraft af færre arbejdshandlinger skal disse former for kontrol foretages på en anden måde, hvis man skal kunne påstå, at der er samme grad af indsats overfor snyd. Derfor betragter Dansk Handel & Service review som en hovsa-løsning.

4.3.3 Det fremsatte lovforslag og debatten i forbindelse med høringen.

De ovenstående holdninger kom også til udtryk senere i 2005 under høringen af lovforslaget. Det oprindelige lovforslag indeholdt dobbelt så store grænseværdier som dem, der til sidst blev vedtaget. Halveringen skete på baggrund af de indkomne svar fra høringen af udkastet til lovforslaget, hvor blandt andet Finansrådet ønskede, at den gradvise lempelse af revisionspligten startede på et lavere niveau. Det ønskede de, fordi de fandt det vigtigt, at denne første lempelse blev brugt til at undersøge, om lempelsen medfører væsentlige uheldige bivirkninger.

Håndværksrådet og Liberale Erhvervs Råd mente, at man burde indføre en review-pligt. Det blev forkastet, da det på baggrund af de engelske erfaringer ikke ansås for hensigtsmæssigt. Der blev desuden gjort opmærksom på, at ingen af de øvrige EU-lande, som har reduceret revisionspligten har lovkrav om review for små selskaber.⁷⁷

⁷⁷ Erhvervs- og Selskabsstyrelsen: ”Høringsnotat af 16. november 2005”

4.3.4 Den endelige lov

I marts 2006 blev ændringen af loven vedtaget. Det medførte, at en virksomhed nu kan undlade at lade sin årsrapport revidere, hvis den i to på hinanden følgende regnskabsår ikke overskrider følgende størrelsesgrænser:

- Nettoomsætning: 3 mio. kr.
- Balancesum: 1,5 mio. kr.
- Gennemsnitligt antal ansatte: 12.⁷⁸

Derudover er der en række formelle retningslinjer, der skal overholdes i forbindelse med fravalget af revision. Blandt andet skal fravalget ske på en ordinær generalforsamling og derudover er der nogle krav til indholdet af ledespåtegningen. Her skal ledelsen erklære, at virksomheden opfylder kravene til fravalg af revision samt oplyse, hvis der på den ordinære generalforsamling er truffet beslutning om fravalg af revision for det kommende regnskabsår, jf. ÅRL § 9, stk. 2 og § 10 a.

Loven giver desuden mulighed for fravalg af revision ved stiftelse, hvis virksomheden har en forventning om, at den ikke overskrider størrelsesgrænserne. Det er dog et krav, at fravalget fremgår af stiftelsesdokumentet, og at et fravalg ikke er i strid med øvrige af selskabets vedtægter.

Derudover er det ikke alle virksomheder, som opfylder ovenstående kriterier, der kan fravælge. Erhvervsdrivende fonde samt holdingselskaber er undtaget fra reglerne. Ved holdingselskaber forstås virksomheder, der besidder kapitalandele på minimum 20 % i en anden virksomhed og derved udøver betydelig indflydelse.⁷⁹ Holdingselskaberne kan ikke benytte sig af lempelsen, da lempelsen er målrettet små virksomheder, der udøver selvstændig erhvervsaktivitet.

4.3.5 Efterfølgende evaluering af loven, samt debat om en yderligere lempelse.

Efter loven blev vedtaget i marts 2006, har debatten om revisionspligten ligget forholdsvis stille. Grunden til den manglende debat om revisionspligten kan være, at man afventer Erhvervs- og Selskabsstyrelsens samt SKATs konklusioner på overvågningen af revisionspligten. Her vil man kunne se konsekvenserne af lempelsen og herefter træffe beslutning vedrørende en yderligere

⁷⁸ Årsregnskabslovens § 135

⁷⁹ Bunch, L. & Andersen L.: ”Reduktion af revisionspligten”, Revision & Regnskabsvæsen nr. 6, 2006

lempelse. Erhvervs- og Selskabsstyrelsens konklusion forventes tidligst at komme i folketingsåret 2009/10.⁸⁰

De foreløbige undersøgelser viser dog, at ikke ligeså mange udnytter lempelsen som oprindeligt antaget. Det viser blandt andet en undersøgelse lavet af FRR i foråret 2007.

Undersøgelsen, som er foretaget blandt medlemmer af FRR viser, at næsten ingen har fravalgt revision. Kun 6,5 % af de virksomheder i de registrerede revisorers kundekartoteker, der havde mulighed for at fravælge, har rent faktisk fravalgt revisionen. Revisorerne vurderer, at den primære årsag til, at mange virksomheder har valgt at beholde revisionen, er, at besparelsen ved fravalg er for lille. Derudover vurderer de, at en anden årsag er hensynet til virksomhedens interesser, som for eksempel banken og skattemyndighederne.⁸¹

Henrik Carmel, som er fagkonsulent i FRR, udtaler i den forbindelse, at regeringens plan for administrative lettelser via lempelse af revisionspligten har spillet fallit, og han mener ikke, at lempelsen har nogen praktisk værdi for virksomhederne. Dansk Erhverv er enig. Allerede ved høringen til lovforslaget såede de tvivl om den reelle værdi af lempelsen, og en undersøgelse blandt deres medlemmer afslørede, at 82 % ikke ønskede en afskaffelse af revisionspligten.⁸²

Chefkonsulent i Dansk Industri Kristian Koktvedgaard mener, at en anden grund til det manglende fravalg kan være, at det er en forholdsvis omstændelig procedure at fravælge revisionen. Derfor mener han, at det tager tid, indtil virksomhederne har vænnet sig til reglerne. Den samme tendens sås i Storbritannien i forbindelse med deres lempelse af revisionspligten. Vicedirektør i Håndværksrådet Ane Buch gør desuden opmærksom på, at det ofte er revisoren, der formidler ny viden om regler og lovgivning til virksomhederne, og at revisorerne næppe entusiastisk har markedsført fordelene ved de nye, ændrede regler.⁸³

Erhvervs- og Selskabsstyrelsen meldte ud i april 2008, at de forventer, at 20 % af virksomhederne har fravalgt revisor for deres årsrapport i 2007. Det svarer til mere end 15.000 selskaber, der har fravalgt. Beregninger fra Erhvervs- og Selskabsstyrelsen viser, at det i høj grad er nystartede selskaber, der har fået øje på muligheden for at fravælge revision. Kontorchef i Erhvervs- og Selskabsstyrelsen Jan Schlegel gør desuden opmærksom på, at i England, hvor man

⁸⁰ Høringsnotat af 16. november 2005

⁸¹ FRR's virksomhedsbarometer, 2. Kvartal 2007: "Næsten ingen har fravalgt revision"

⁸² Business.dk, 26. juli 2007: "Afskaffelse af revisionspligten er en fuser"

⁸³ Erhvervsbladet, 31. juli 2007: "Mindre selskaber holder fast i deres revisor"

i mange år har kunnet fravælge revision, fravælger 80 % af selskaberne revision og meget tyder på, at udviklingen går i samme retning i Danmark.⁸⁴

Selvom om debatten vedrørende lempelsen af revisionspligten har ligget stille, kom en række interessenter i juli 2007 med deres synspunkter til en yderligere lempelse. I en artikel blev en række partier og organisationer nemlig spurgt om deres holdning til en yderligere lempelse af revisionspligten.

Dansk Erhverv er ikke begejstret for en yderligere lempelse af revisionspligten. De mener, at man skal afvente erfaringerne fra den første lempelse, inden man tager stilling til yderligere lempelse. De mener slet ikke, at efterspørgslen på afskaffelse af revisionspligten er så stor, som først antaget. Dansk Erhverv mener, at regeringen udelukkende er ude på at fremskaffe tal, der viser, at de letter de administrative byrder. Dansk Erhverv udtrykker også bekymring over flere kreative regnskaber, når kontrollen ikke længere er så skrap.

Venstres erhvervsordfører synes derimod, at en yderligere lempelse er en god idé. Han foreslår, at virksomheder helt op til EU's maksimale grænse får mulighed for at fravælge revision. Han mener dog, at revisionspligten skal erstattes af et review. Det er hans indtryk, at det vil flytte millioner i administrative besparelser for erhvervslivet.

De Konservatives erhvervsordfører siger, at der ikke hersker tvivl om, at det er de konservatives ambition at afskaffe revisionspligten fuldstændigt for at ligestille de danske virksomheder med de udenlandske virksomheder, så meget som muligt.

Dansk Folkepartis erhvervsordfører tror ikke på, at en lempelse af revisionspligten vil lette virksomhedernes administrative byrder.

Enhedslistens Frank Aaen advarer om, at hvis revisionskravene bliver ringere, vil flere misbruge dem.

Deloitte støtter den nye idé om, at lade en del virksomheder underkaste review i stedet for revision, da de mener, at virksomhederne og samfundet er bedre tjent med en balanceret ydelse.

⁸⁵

Af artiklen kan konkluderes, at flere af partierne synes, at en yderligere lempelse er en god idé, og mange er også åbne for at lade revisionen erstatte af review.

⁸⁴ Erhvervsbladet, 1. april 2008: "15.000 har fyret revisoren"

⁸⁵ Børsen, 17. juli 2007: "Politisk flertal for mildere revisionskrav"

Jeg har kontaktet Venstres erhvervsordfører Jacob Jensen via mail for at bede ham uddybe sit synspunkt omkring review som erstatning for revision for klasse B-virksomhederne, da jeg fandt hans holdning interessant – ikke mindst i forhold til Englands erfaringer med en reviewlignende ordning.

Han svarede ikke så direkte og præcist, som jeg kunne have tænkt mig, men han skriver i sit svar: ”Jeg mener, at det vil være fornuftigt at løfte grænsen for revisionspligt op til EU’s grænse, da virksomhederne derved selv kan vælge, hvorvidt man ønsker denne revision eller ej.” Han gør desuden opmærksom på, at der kan være gode grunde for et selskab til at beholde revisionen, men at valgmuligheden bør være virksomhedernes og ikke myndighedernes – for så vidt angår de små virksomheder. Da jeg i min mail specifikt har spurgt til review set i forhold til Englands erfaringer, anfører han desuden, at det er hans opfattelse, at erfaringer fra udlandet bør inddrages, men at revision ligesom anden administration skal tilpasses behovet.⁸⁶

Han forholder sig således ikke direkte til spørgsmålet om review eller spørgsmålet om Englands erfaringer. Han giver udtryk for, at løsningen med review vil lette de administrative byrder, og at revision skal være virksomhedens eget valg.

Debatten omkring review som erstatning for revisionen for de mindste virksomheder har været oppe flere gange – både inden lempelsen, i forbindelse med Erhvervs- og Selskabsstyrelsens rapport og ved høringen af lovforslaget. Ideen blev dog forkastet på baggrund af interessenterne samt Englands dårlige erfaringer.

4.3.6 Opsamling på udviklingen i Danmark

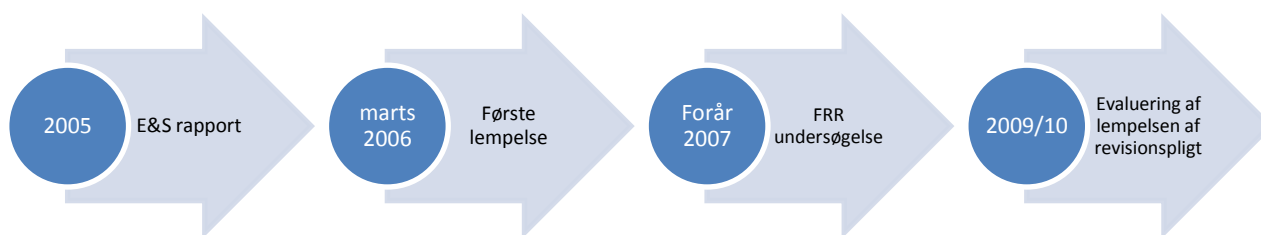
På trods af en del debat fra interessenterne vedrørende fordele og ulemper ved en lempelse af revisionspligten, fik Danmark sin første lempelse i marts 2006. Forud for lempelsen havde Erhvervs- og Selskabsstyrelsen udarbejdet en rapport indeholdende en analyse af risici og de besparelser, der kunne være ved en lempelse samt mulige måder, hvorpå lempelsen kunne foregå. Rapporten benyttede en række forskellige undersøgelser i forbindelse med sin analyse og så også på andre EU-landes erfaring med revisionspligt.

Danmark overvejede i forbindelse med lempelsen en review-ordning, men ideen blev forkastet, blandt andet på baggrund af Englands dårlige erfaringer med en lignende ordning. Efter lempelsen har politikerne igen bragt en review-ordning op i debatten, men intet er endnu afgjort, da evalueringen afventes.

⁸⁶ Se bilag 3

Nedenfor ses udviklingen i lempelsen af revisionspligten i Danmark.

Figur 12: Danmarks udvikling i lempelse af revisionspligten

Kilde: Egen tilvirkning

Som det ses af figuren, lavede Erhvervs- og Selskabsstyrelsen en rapport vedrørende konsekvenserne af en lempelse i 2005, inden den første lempelse blev vedtaget. Efter lovens vedtagelse foretog FRR en undersøgelse blandt sine medlemmer om lempelsen af revisionspligten. Den endelige evaluering af Danmarks første lempelse forventes dog først i Folketingsåret 2009/10, hvorefter politikerne kan tage stilling til en yderligere lempelse.

4.4 Sammenligning af Danmark og England

Af ovenstående beskrivelse af lempelsen i Danmark og England ses det, at der i de forskellige lande er gjort mange af de samme overvejelser vedrørende lempelsen af revisionspligten. Her tænkes især på, hvilke interessenter der berøres af en lempelse samt betydningen for disse interessenter. Særligt spørgsmålet om øget økonomisk kriminalitet har været fremherskende i debatten. Tidspunktet for lempelsen og måden, lempelsen er foretaget på, er dog forskellig. Mens England lempede for første gang i 1994, lempede Danmark først i 2006, og mens England forsøgte sig med en review-lignende ordning, valgte Danmark review bevidst fra, blandt andet på baggrund af Englands dårlige erfaringer med ordningen. Danmark har således kunne drage fordel af Englands mangeårige erfaringer med lempelse af revisionspligten. England har desuden særlige regler, der medfører, at aktionærer, som råder over minimum 10 % af aktiekapitalen, kan kræve revision. Denne minoritetsbeskyttelse har Danmark ikke valgt at benytte. Danmark har til gengæld valgt, at holdingselskaber er undtaget fra lempelsesreglerne. I både Danmark og England er der udført undersøgelser, der har analyseret konsekvenserne af en lempelse eller en yderligere lempelse. Mens Danmark har valgt at foretage analyser inden den første lempelse, har England først valgt at udarbejde sine rapporter inden den fjerde lempelse. Den fjerde lempelse var den, der førte til at grænserne blev forhøjet til EU's maksimale. Det virker således som om, at man i England har prøvet sig frem med de første lempelser, og at der ikke har foreligget et analytisk grundlag, hvorpå man kunne træffe beslutningerne om lempelserne.

Man kan dog foretage den sammenligning, at begge lande startede med at sætte størrelsesgrænserne lavt. Englands størrelsesgrænser er nu de samme som EU's maksimale grænser, og det bliver spændende at se, hvordan en eventuel yderligere lempelse vil foregå i Danmark.

Herunder ses en sammenligning af udviklingen i Danmark og England.

Figur 13: Sammenligning af udviklingen i England og Danmark

	England	Danmark
Fase 1	1994: £ 90.000 <i>Selskaber med en omsætning mellem £ 90.000 og £ 350.000 kan vælge "Accountants Report" i stedet for revision. (Svarer i store træk til et review)</i>	2006: 3 mio. kr.
Fase 2	1997: £ 350.000 <i>"Accountants Report" afskaffes, da der generelt var meget lidt tillid til den.</i>	2009/10 ?
Fase 3	2000: £ 1 mio.	
Fase 4	2004: £ 5,6 mio.	
Fase 5	2008: £ 6,5 mio.	

Kilde: Egen tilvirkning

Som tidligere beskrevet har England forsøgt at indføre en review-ordning, men har ikke haft succes med det på grund af manglende tillid fra både virksomheder og interessenter. Der er derfor heller ikke grund til at tro, at en sådan ordning ville blive en succes i Danmark. Det skyldes især, at jeg ikke er stødt på oplysninger, der tyder på, at review er et mere kendt eller udbredt fænomen i Danmark. Der kan selvfølgelig argumenteres med, at det er mange år siden, at England forsøgte sig med ordningen, og at virksomheder og interessenter med tiden har fået et større kendskab til review, og hvilken sikkerhed det indeholder. Denne påstand vil jeg undersøge nærmere afsnit 5 og 6.

4.5 Delkonklusion

Mange lande i EU har lempet revisionspligten. England har stor erfaring indenfor området. De lempede for første gang i 1994 og har siden lempet gradvist og har også erfaring med en review-ordning. Det synes derfor relevant at se på Englands udvikling, når der skal ses på muligheden for en yderligere lempelse i Danmark.

Danmarks første og foreløbige eneste erfaring med lempelse af revisionspligten skete i 2006. Forud for lempelsen var en del debat i for og imod en lempelse af revisionspligten. Forskellige

erhvervs- og interesseorganisationer samt revisionsbranchen blandede sig i debatten. Kritikerne lagde især vægt på den øgede risiko for økonomisk kriminalitet, lavere kvalitet i årsrapporterne samt at ikke alle med muligheden ville fravælge revision, hvorfor de faktiske besparelser ikke var særlig store. I England har der været meget af den samme debat i forbindelse med deres lempelser.

Såfremt Danmark skal benytte Englands erfaringer i sin lempelsesproces, kan vi blandt andet lære, at en review-ordning ikke vil være hensigtsmæssigt, medmindre selskaber og interessenter har tillid til den sikkerhed, som et review giver. Danmark kan desuden se af Englands erfaringer, at en lempelse af revisionspligten ikke umiddelbart vil få alvorlige konsekvenser, og at en lempelse sparer virksomhederne for penge, der kan bruges mere fornuftigt andre steder i virksomheden. Det ses desuden, at flere og flere virksomheder med tiden vil fravælge revision.

Set i forhold til den internationale udvikling indenfor lempelse af revisionspligten, samt regeringens ønske om at sænke erhvervslivets administrative byrder med 25 % inden år 2010, virker det sandsynligt, at udviklingen i lempelsen af revisionspligten i Danmark vil øges som i de øvrige EU-lande.

Det vil dog ikke være tilfældet, såfremt evalueringen af den første lempelse viser, at lempelsen var en dårlig idé med alvorlige konsekvenser for selskaber og samfund. Udviklingen i England og de øvrige EU-lande synes dog ikke at pege i den retning.

I begge lande har der været interessenter for og imod lempelse af revisionspligten. Selvom Emile Woolf i sin artikel i 2007 gør opmærksom på fejl i regnskaberne, dokumenteres det ikke, at der er flere fejl i forhold til inden lempelsen af revisionspligten.

Jeg er heller ikke stødt på oplysninger i forbindelse med min informationsindsamling, der tyder på, at England har mærket negative konsekvenser af lempelsen af revisionspligten. Det bemærkes desuden, at da England har lempet flere gange, tyder det ikke på, at det offentlige har fået tab som følge af lempelsen. Alternativt har tabene endnu ikke vist sig.

5. Ligheder og forskelle mellem revision og review

Da jeg finder Jacob Jensens udtalelser om lempelse af revisionspligten og review interessante, vil jeg her se nærmere på review-begrebet. Formålet med dette afsnit er derfor, at beskrive forskellen mellem revision og review, herunder sikkerhedsbegrebet. Derudover vil jeg analysere de fordele og ulemper, der ligger i at benytte et review som alternativ til yderligere lempelse af revisionspligten. Jeg vil udelukkende gå i detaljer vedrørende review. Jeg vil således ikke komme forklare, hvad revision er, da det for læseren burde være kendt. Derfor vil de karakteristika, der kendetegner revision udelukkende blive berørt i forbindelse med sammenligningen med review.

5.1 Hvad er et review?

Review er, ligesom revision, en erklæring med sikkerhed, og review er derfor underlagt begrebsrammens krav. Derudover er der udstedt en revisionsstandard vedrørende ”Review af regnskaber” (RS 2400). I det følgende vil jeg gennemgå de væsentligste elementer i RS 2400.

Mål og generelle principper

Målet med et review er, at sætte revisor i stand til at erklære sig om regnskabet med begrænset grad af sikkerhed. Det vil sige en mindre grad af sikkerhed end ved en revision. Revisor skal ved et review overholde de ”Ethiske Regler”. Disse etiske regler omhandler revisors professionelle ansvar og omfatter uafhængighed, integritet, objektivitet, faglig kompetence og fornøden omhu, fortrolighed, professionel adfærd og tekniske standarder.⁸⁷

Som ved revision skal revisor planlægge og udføre sit review med professionel skepsis.

Revisor skal gøre sig de samme overvejelser vedrørende væsentlighed, som hvis der skulle afgives revisionskonklusion på regnskabet.

Omfang, indhold og planlægning

Revisor skal ved review foretage de handlinger, som er nødvendige for at nå målet med reviewet, og revisor og klient skal indgå en aftale om opgavens indhold. Aftalen bør nedfældes i et aftalebrev eller lignende. Det er vigtigt, at revisor planlægger sit arbejde, så det udføres effektivt. Derudover stiller RS 2400 krav om, at revisor opnår eller opdaterer sit kendskab til virksomheden, samt foretager overvejelser vedrørende virksomhedens organisation, regnskabssystemer og særlige forhold.⁸⁸ Derudover er det vigtigt, at revisor opnår forståelse af

⁸⁷ RS 2400, afsnit 3 & 4

⁸⁸ RS 2400, afsnit 13 & 14

forhold, der er relevante for regnskabet. Forståelsen af virksomheden er vigtig for, at revisor kan foretage relevante forespørgsler og tilrettelægge passende arbejdshandlinger.

Dokumentation, handlinger og bevis

Ifølge RS 2400 vil et review normalt omfatte følgende handlinger: Opnåelse og kendskab til virksomhedens forretningsforhold og branche, forespørgsler om virksomhedens regnskabspraksis samt om virksomhedens procedurer for registrering, klassificering og opsummering af regnskabsoplysninger samt udarbejdelse af regnskabet. Derudover spørger revisor normalt til alle væsentlige udsagn i regnskabet. Revisor laver også analyser med det formål at finde sammenhænge og enkeltposter, der forekommer usædvanlige. Sådanne analyser kan omfatte sammenholdelse med regnskaber fra tidligere perioder, sammenholdelse af regnskabet med forventninger til resultat og den finansielle stilling og undersøgelse af sammenhængen mellem de dele af regnskabet, som kunne forventes at passe til et forudsigeligt mønster baseret på virksomhedens erfaring eller branchenormer.⁸⁹

Ved gennemførelse af disse handlinger vil revisor overveje forhold, som krævede efterposter i tidligere perioder.

Derfor bør revisor foretage forespørgsler om beslutninger på generalforsamlinger, bestyrelsesmøder eller andre møder, der kunne påvirke regnskabet. Derudover bør han foretage en gennemlæsning af regnskabet for at overveje om regnskabet på basis af oplysninger, som revisor er blevet bekendt med, forekommer at være i overensstemmelse med den anførte regnskabsmæssige begrebsramme. Hvis det er aktuelt og nødvendigt, skal revisor desuden indhente erklæringer fra andre revisorer, som er blevet anmodet om at revidere eller foretage review af regnskaber for dele af virksomheden.

Revisor skal foretage forespørgsler til personer, som har ansvar for regnskabsmæssige og bogføringsmæssige forhold, for eksempel om alle transaktioner er registreret, om regnskabet er aflagt i overensstemmelse med den anførte regnskabspraksis, om der er ændringer i virksomhedens aktiviteter og regnskabspraksis. Derudover skal revisor forespørge om forhold, der har givet anledning til spørgsmål i forbindelse med gennemførelsen af ovennævnte handlinger. Derudover indhentelse af skriftlige erklæringer fra ledelsen, hvis det findes hensigtsmæssigt.

⁸⁹ RS 2400, afsnit 20

Revisor skal forespørge om begivenheder efter regnskabsdatoen, som kan medføre rettelser eller yderligere oplysninger i regnskabet.

Som beskrevet ovenfor består revisors arbejdshandlinger ved et review således primært af forespørgsler og analytiske handlinger.

Konklusion og erklæring

Det fremgår af RS 2400, at reviewerklæringen skal indeholde en klart formuleret, skriftlig udtalelse, der udtrykker begrænset grad af sikkerhed. Reviewerklæringen skal fastslå, at revisor ved sit review ikke er blevet bekendt med forhold, der giver anledning til at konkludere, at regnskabet ikke giver et retvisende billede i overensstemmelse med den angivne regnskabsmæssige begrebsramme. Hvis revisor derimod er blevet opmærksom på sådanne forhold, skal forholdene beskrives og om muligt give oplysning om den beløbsmæssige indvirkning på regnskabet, enten i form af forbehold eller supplerende oplysninger i erklæringen.⁹⁰

5.2 Forskelle mellem revision & review

Der er tre grundlæggende forskelle på revision og review, som er indbyrdes forbundne. Det drejer sig om omfanget og arten af de udførte arbejdshandlinger, sikkerhedsniveauet og konklusionen. Det mindre omfang og arten af arbejdshandlingerne medfører en lavere grad af sikkerhed, som til sidst kommer til udtryk i en negativ udtrykt konklusion.

5.2.1 Sikkerhed og risiko

Indenfor revisors erklæringsområde opereres der med to forskellige niveauer af sikkerhed. Der tales dels om høj grad af sikkerhed, som er tilfældet i forbindelse med revision, og dels om begrænset grad af sikkerhed, som er relevant i forbindelse med review og en række andre erklæringsopgaver. Derudover eksisterer begrebet ingen sikkerhed.

Begrebsrammen definerer elementerne i en erklæringsopgave med sikkerhed. Herudover definerer den opgaverisikoen, som er risikoen for at revisor afgiver en forkert konklusion.⁹¹ Denne risiko er højere ved en erklæringsopgave med begrænset sikkerhed end ved en erklæringsopgave med høj grad af sikkerhed. Det fremgår ligeledes af begrebsrammen, at

⁹⁰ RS 2400, afsnit 23

⁹¹ Opgaverisikoen kaldes også for revisionsrisikoen

arbejdshandlingerne ved en opgave med begrænset grad af sikkerhed efter moden overvejelse er begrænset i forhold til en opgave med høj grad af sikkerhed.⁹² Sikkerheden defineres som:

$$\text{Sikkerhed} = 100\% - \text{revisionsrisikoen}$$

Revisionsrisikoen udregnes ved hjælp af risikomodellen, som indeholder faktorerne iboende risiko, kontrolrisiko og opdagelsesrisiko, og ser ud som følger:

$$\text{Revisionsrisikoen} = \text{Iboende risiko} * \text{Kontrolrisiko} * \text{Opdagelsesrisiko}$$

Den iboende risiko er risikoen for, at væsentlige fejl opstår, og det er ikke en risiko, som revisor har mulighed for at påvirke. Kontrolrisiko er risikoen for, at væsentlige fejl ikke forhindres eller rettes af den interne kontrol. Denne risiko bestemmes af virksomheden selv, men revisor har indirekte indflydelse, da han har mulighed for at komme med forslag til forbedringer af den interne kontrol. Opdagelsesrisiko er risikoen for, at væsentlige fejl ikke opdages under revisionen. Den kan revisor således påvirke ved tilrettelæggelsen af omfanget og arten af sine arbejdshandlinger.

Den i praksis accepterede revisionsrisiko ved revision er 5 %. Mens risikoen ved revision er klart defineret, er den ikke så klart fastlagt ved et review. I lærebogen ”Revision – koncept og teori”⁹³ vurderes, det at en acceptabel risiko ligger på 0-20 %. Det fremgår derimod af et notat fra FRR, at revisionsrisikoen ved review ligger på 35 %.⁹⁴ I artiklen ”Implementering af revisionsstandarder (RS’ere) i Danmark” fra 2003 anføres det, at man typisk taler om en sikkerhed på 90-95 % ved høj grad af sikkerhed – og altså en risiko på 5-10 %, mens den for moderat grad af sikkerhed er noget lavere. Artiklen tolker ud af RS 100, at moderat grad af sikkerhed er 50 %⁹⁵, hvilket også medfører, at risikoen er 50 %.

Det er altså delte meninger om risikoen ved et review. Det må dog antages, at den er noget lavere end ved revision i kraft af det mindre omfang af arbejdshandlinger, og den må derfor være højere end 10 %. Det må ligeledes antages, at den er under 50 %, da risikoen bør være lavere end sikkerheden, for at man kan tale om, at et review giver en sikkerhed.

⁹² Begrebsramme for erklæringsopgaver med sikkerhed.

⁹³ Christensen, M. m.fl. (2000): ”Revision – koncept & teori”, s. 689

⁹⁴ <http://www.frr.dk/upload/1%20www%20frr%20dk/3%20fagligt/vaerktoejskassen/oversigt%20over%20revisors%20arbejdsopgaver.pdf>

⁹⁵ ”Implementering af revisionsstandarder (RS’ere) i Danmark”, Revision & Regnskabsvæsen 2003, nr. 10

Ud fra Erhvervs- og Selskabsstyrelsens rapport om revisionspligten, hvor det vurderes, omkostningerne ved et review svarer til ca. 70 % af en revision⁹⁶, kan det antages, at sikkerheden ligeledes er 70 % af en revision. Ud fra en omkostningsbetragtning synes en risiko på 35 %, som foreslået af FRR, derfor ikke urimelig.⁹⁷

5.2.2 Omfanget og arten af arbejdshandlingerne

Ved revision foretages udelukkende forespørgsler og analytiske handlinger. Det er for eksempel forespørgsler om virksomhedens regnskabspraksis og om procedurer for registrering samt forskellige former for analyse for at se, om der regnskabet indeholder usædvanlige poster eller sammenhænge. Der foretages således ikke en kontrol af for eksempel tilstedeværelse af varelageret eller materielle anlægsaktiver, ligesom der ikke udsendes saldomeddelelser og de interne kontroller ikke testes. Forskellen mellem arbejdshandlingerne ved revision og review illustreres i nedenstående figur.

Figur 14: Arbejdshandlinger ved revision og review

Arbejdshandlinger	Revision	Review
Inspektion af registreringer eller dokumenter	X	
Fysisk kontrol af aktiver	X	
Observation	X	
Forespørgsler	X	X
Bekræftelser	X	
Efterregning	X	
Gentagelse af handlinger eller kontroller	X	
Analytiske handlinger	X	X

Kilde: Hansen, J. B. (2006): ”Kommentar... Revision kontra review af SMV’er – en replik”

Det ses, at handlingerne ved review er begrænsede i forhold til revision og mere overfladiske.

⁹⁶ Erhvervs- og Selskabsstyrelsen (2005): ”Rapport om revisionspligten for B-virksomheder”, side 87

⁹⁷ Da $100 - (95 * 0,7) = 33,5$ %

5.2.3 Konklusionen

En revisionspåtegning er kendetegnet ved en konklusion, hvor revisor positivt erklærer, at regnskabet giver et retvisende billede af virksomhedens aktiver, passiver og finansielle stilling ved udgangen af regnskabsperioden samt af virksomhedens resultat og pengestrømme for den pågældende periode.⁹⁸

”Det er vor opfattelse, at årsrapporten giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 200x samt at resultatet af selskabets aktiviteter og pengestrømme for regnskabsåret er i overensstemmelse med årsregnskabsloven.”

Et review er derimod kendetegnet ved en negativ konklusion, som det fremgår af nedenstående eksempel.

”Ved det udførte review er vi ikke blevet bekendt med forhold, der giver os anledning til at konkludere, at årsrapporten ikke giver et retvisende billede af virksomhedens aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 200x samt af resultatet af virksomhedens aktiviteter for regnskabsåret er i overensstemmelse med årsregnskabsloven.”⁹⁹

De ovenstående citater er eksempler på konklusioner i forbindelse med blanke påtegninger. Formålet med den positive henholdsvis negative udtrykte konklusion er, at udtrykke forskellig grad af sikkerhed samtidig med, at man undgår at forveksle de to ydelser med hinanden.

5.3 Ligheder mellem revision & review

Meget af revisors arbejde er det samme, uanset om der er tale om revision eller review. Således er der i begge tilfælde krav om aftalebrev, og om at planlægningen skal foretages under hensyntagen til, at opgaven udføres effektivt samt at de etiske regler overholdes. Derudover er der både ved revision og review krav om dokumentation.

5.4 Debat vedrørende revision kontra review

Som tidligere nævnt har der i forbindelse med debatten om lempelse af revisionspligten været tale om at sætte review i stedet for revision, da et review vil være en billigere og tilstrækkelig sikring af regnskabernes overordnede kvalitet.

⁹⁸ RS 700, afsnit 42

⁹⁹ RS 2400, bilag 3

Det synspunkt er statsautoriseret revisor Torben Haaning uenig i. Han kritiserer denne holdning, fordi der ikke findes en specifik anerkendt standard for review af små og mellemstore virksomheder.¹⁰⁰

Han mener derfor, at der ved anvendelse af review for små og mellemstore virksomheder bør etableres en speciel dansk review standard eller alternativt et dansk fortolkningsbidrag specifikt målrettet SMV'er.

Anbefalingen af review for SMV'er er begrundet i mere omfattende standarder, der vil føre til forøgede omkostninger for SMV'er. Det mener han ikke, der er hold i, da de nye omfattende revisionskrav primært dækker virksomheder med mange forretningsområder, omfattende brug af outsourcing, mange transaktioner, komplicerede koncern og organisationsstrukturer, komplekse specialudviklede IT systemer med mere.

Ovenstående områder er forhold, som primært kendetegner store virksomheder. De små og mellemstore virksomheder er derimod kendetegnet ved, få forretningsområder, få transaktioner, enkel organisationsstruktur samt enkle IT systemer. De små og mellemstore virksomheder vil derfor, efter hans mening, ikke blive berørt af de mere omfattende standarder.

Forskellen i kompleksiteten på SMV'er og store virksomheder, medfører også en betydelig forskel i de krav, der skal opfyldes for, at revisor kan opnå et tilfredsstillende revisionsbevis.

Han mener, at revision i modsætning til review er en fagligt og ansvarsmæssigt velbeskrevet ydelse. Revision kontrollerer således tillidsskabende forhold som f.eks. kontrol af varelageroptælling, kontrol af mellemværender med kunder og kreditorer, kontrol af mellemværender med bankforbindelser, bekræftelse fra selskabernes advokatforbindelse vedr. evt. retssager, test af selskabets regnskabssystemer, kontrol af overholdelse af bogføringsloven, årsregnskabslovens skattelov med videre.

Derfor vil et review kun kunne opfylde de grundlæggende forventninger til et SMV regnskabs kvalitet, hvis det udbygges til et revisionslignende surrogat.

Revisionsbevis kræver ikke de samme beskrivelser og dokumentation i et SMV som i en stor, kompleks børsnoteret virksomhed.

Torben Haaning foreslår i stedet for review, at der udarbejdes standardaftaler baseret på det regelsæt, der gælder for "aftalte arbejdshandlinger", som gælder mellem opdragsgiver og revisor.

¹⁰⁰ Små og mellemstore virksomheder forkortes SMV'er

Selvom erklæringen alene er til opdragsgivers eget brug, forhindrer det ikke en tredjemand i at tillægge udtalelsen værdi.

Han konkluderer, at de nye revisionskrav ikke vil medføre store ændringer i de små og mellemstore virksomheders revisionsudgifter, og review kan ikke bruges som erstatning for revisionen.¹⁰¹

Jan Bo Hansen, medlem af IAASB¹⁰², er uenig i artiklens påstande. Han mener, at det er uheldigt, at artiklen skaber tvivl om værdien af et review. Han gør opmærksom på, at selvom der er en større risiko for, at fejl ikke opdages ved et review, foretages revisors bedømmelse af, om regnskabet indeholder væsentlige fejl under hensyntagen til revisors vurdering af, hvad regnskabsbrugeren vil betragte som væsentligt – og dermed ikke under hensyn til graden af sikkerhed, der udtrykkes i review-erklæringen. Jan Bo Hansen mener, at væsentligheden er den samme, det er således kun arbejdshandlingerne og dermed også den opnåede sikkerhed, der er forskellig. Han fremhæver også, at hvis revisor på grundlag af de foretagne review-handlinger har grund til at mene, at regnskabet er væsentlig fejlbehæftet, skal han foretage yderligere eller mere omfattende handlinger. Revisor vil derfor i en sådan situation komme til at udføre noget, der svarer til revisionshandlingerne. Han gør desuden opmærksom på, at de to former for sikkerhed der opereres med – nemlig høj grad og begrænset grad af sikkerhed er internationalt anerkendte og anvendte. Han mener derfor, at review godt kan bruges til små virksomheder.¹⁰³

5.5 Fordele og ulemper ved review

Efter ovenstående forklaring af forskelle og ligheder mellem revision og review, forsøges her at opstille fordele og ulemper ved en review-ordning, som et alternativ til en yderligere lempelse af revisionspligten i Danmark.

Ideen om review som erstatning for revision synes at være et forsøg på at imødekomme både selskabernes og interessenterne interesser. Ved et review opnås der besparelser for virksomheden, samtidig med at interessenterne får en vis sikkerhed for pålideligheden af årsrapporten, og derved opnås en win-win situation. Som en mulig sidegevinst kan revisor måske også have en præventiv effekt på økonomisk kriminalitet.

¹⁰¹ Haaning, T.: ”Revision kontra Review af SMV’er”, Revision og Regnskabsvæsen, nr. 1, 2006

¹⁰² IAASB: International Auditing & Assurance Standards Board. Udsteder af internationale revisionsstandarder

¹⁰³ Hansen, J. B.: ”Kommentar til ”Revision kontra review af SMV’er””, Revision og Regnskabsvæsen, nr. 2, 2006

5.5.1 Omkostninger

Erhvervs- og Selskabsstyrelsens rapport om revisionspligten for B-virksomheder fra 2005 opstiller som tidligere nævnt flere forskellige alternativer til lempelse af revisionspligten. Et af alternativerne er en mindre omfattende kontrol i forhold til revisionen, og her nævnes review, som en mulig løsning. Det fremgår af deres undersøgelse at et krav om review i stedet for revision vil reducere de offentligt pålagte administrative byrder med 31 %.¹⁰⁴ Den faktiske besparelse vil være mindre, da ikke alle vil vælge review, men i stedet fortsætte med at få foretaget revision. Der kan derfor spares flere omkostninger ved lempelse af revisionspligten uden en review-ordning.

5.5.2 Sikkerhed

Sikkerhedsniveauet ved review kan både være en fordel og en ulempe. Sikkerheden anses som en fordel, da regnskabsbrugeren får en form for sikkerhed for pålideligheden af regnskabet, i forhold til en afskaffelse af revisionspligten.

Sikkerheden må anses som en ulempe eller uden betydning, såfremt interessenterne ikke er bekendte med review og derfor ikke er klar over, hvilken sikkerhed et review indeholder. Det skal især ses i forhold til forventningskløften. Mens undersøgelser vedrørende forventningskløften, for så vidt angår revision, antyder, at interessenterne har større forventninger til revisors arbejde og dermed sikkerheden i årsrapporten, end revisor selv, tyder undersøgelser i tidligere kandidatafhandlinger på, at interessenterne, måske på grund af manglende kendskab, ikke tillægger et review nogen særlig værdi.¹⁰⁵ Dermed er interessenternes forventninger til sikkerheden af et review væsentligt lavere end den sikkerhed, som revisorerne vurderer, at det giver på baggrund af de foretagne arbejdshandlinger. Det vil sige, at såfremt interessenterne ikke tillægger reviewet værdi, er den forventede sikkerhed nul, og det har derfor ingen betydning, at revisor udfører et review med henblik på at give 65 % sikkerhed.

Dermed er det udelukkende virksomhedens besparelser, der synes at være en fordel. Hvis regnskabsbrugerne ikke har tillid til sikkerheden i et review, tilgodeser man kun virksomhedernes fordel af de sparede omkostninger. Der kunne derfor opnås fordele ved at fjerne revisionspligten helt i forhold til at sætte et review i stedet for. Dermed ville man opnå større besparelser og det forventede sikkerhedsniveau ville være lig med det faktiske.

¹⁰⁴ Erhvervs- og Selskabsstyrelsen (2005): ”Rapport om revisionspligten for B-virksomheder”, side 87

¹⁰⁵ Blandt andet Peacock, M. & Yde, S. S. (2005): ”Revisionspligten i små virksomheder – en holdningsundersøgelse”, side 106

5.5.3 Præventiv effekt på økonomisk kriminalitet

Mange mener desuden, at revisor ved revisionen har en præventiv effekt på økonomisk kriminalitet. Denne påstand virker fornuftig, men er dog ikke dokumenteret, da den er svær at måle. Alt andet lige vil den præventive effekt dog være størst ved revision og mindre ved review, da revisor ved review foretager færre arbejdshandlinger.

5.6 Delkonklusion

Det kan konkluderes, at et review er en erklæringsopgave med begrænset grad af sikkerhed, og at de væsentligste forskelle på revision og review er omfanget af arbejdshandlinger og sikkerheden i den afgivne konklusion. En del af kravene til revision og review er ens. Det gælder blandt andet krav om aftalebrev, at arbejdet skal planlægges og være effektivt samt at revisor skal dokumentere sit arbejde.

Der er forskellige holdninger til review, og hvad det kan bruges til. Torben Haaning mener ikke, at review kan benyttes til små og mellemstore virksomheder, uden at det bliver udbygget til et revisionslignende surrogat. Det er Jan Bo Hansen ikke enig i. Han mener bestemt, at review har en værdi, og at review kan være et godt alternativ til sikring af kvaliteten i mindre virksomheders regnskaber.

Det kan konkluderes, at der både er fordele og ulemper ved review. Nedenstående figur illustrerer fordele og ulemper ved en reviewløsning i forhold til revision eller ingenting.

Figur 15: Fordele og ulemper ved review

	Revision	Review	Ingenting
Sikkerhed	Høj (95 %)	Moderat (65 %)	Ingen
Omkostninger	100 %	70 %	0 %
Præventiv effekt i forbindelse med økonomisk kriminalitet	(X)	(x)	Ingen

Kilde: Egen tilvirkning

Som det ses af figuren, vil et review imødekomme en regnskabsbrugers eventuelle behov for sikkerhed, samtidig med at det reducerer virksomhedens omkostninger. Som sidegevinst kan review muligvis have en betydning i forhold til at virke præventivt på økonomisk kriminalitet. Det er en løsning, som søger at tilfredsstille både virksomheder og interessenter.

Noget tyder på, at regnskabsbrugeren har lavere forventninger til sikkerheden af review end den sikkerhed, som revisors arbejde giver. Hvis det er tilfældet, vil situationen se ud som herunder, og der bør overvejes om den mulige præventive effekt kan forsvare at pålægge virksomhederne så høje omkostninger i forhold til en fuldstændig lempelse.

Figur 16: Fordele og ulemper ved review med manglende tillid til review

	Review	Ingenting
Sikkerhed	Ingen	Ingen
Omkostninger	70 %	0 %
Præventiv effekt i forbindelse med økonomisk kriminalitet	(x)	Ingen

Kilde: Egen tilvirkning

6. Nytteværdien af review for regnskabsbrugeren

Som tidligere nævnt adskiller review sig fra revision, blandt andet ved at give en begrænset grad af sikkerhed i forhold til revisionens høje grad af sikkerhed. Dette afsnit har til formål at undersøge, hvad denne forskel betyder for regnskabsbrugere, og hvilken værdi de tillægger et review. Her inddrages derfor forventningskløften.

6.1 Studie af tidligere undersøgelser

En del andre kandidatafhandlinger har foretaget undersøgelser vedrørende interessenternes holdning til revision samt en lempelse af revisionspligten – enten i form af spørgeskemaundersøgelser eller interviews. I dette afsnit vil jeg derfor præsentere nogle af de resultater af de tidligere undersøgelser, der er relevante i forhold til min indgangsvinkel til emnet, som er en yderligere lempelse af revisionspligten samt review som alternativ til revision. De relevante undersøgelser omhandler bankerne og SKAT, da jeg tidligere har vurderet, at de to interessent-grupper er dem, der har størst nytte af revision af årsrapporten.

6.1.1 Undersøgelser vedrørende SKAT

I kandidatafhandlingen ”Bortfald af revisionspligt” fra 2004 interviewes en kontorchef fra selskabsbeskatningen i SKAT, om sin holdning til revisionspligten. Ifølge interviewet fremgår det, at skattemyndighederne ikke i udpræget grad anvender revisionen i deres kontrolarbejde. Det primære er, at der er en revisor tilknyttet, som kritisk gennemgår regnskabet og tager stilling hertil. Repræsentanten fra SKAT mener desuden, at det er tilstrækkeligt, at revisor gennemgår balancens poster, samt at han sikrer, at virksomheden har fornuftige systemer til registrering og bogføring. Såfremt revisionspligten bortfalder til fordel for et alternativ, vil skattemyndighedernes kontrolarbejde ikke umiddelbart blive besværliggjort. Det er vigtigt at huske på, at revision ikke er skatterevision, og derfor er repræsentanten positivt indstillet overfor et alternativ. Repræsentanten mener, at revisors blotte tilstedeværelse har en præventiv effekt på økonomisk kriminalitet.¹⁰⁶

I kandidatafhandling fra Århus Universitet fra 2005 ”Revisionspligten i små virksomheder – en holdningsundersøgelse” interviewes chefkonsulent i SKAT Eva Jochimsen. Hun tror ikke på review som en løsning. Et review vil hun som skattemedarbejder ikke kunne bruge til noget, fordi revisor ikke har sikret grundlaget. Derfor vil hun hellere undvære en påtegning, så ved hun

¹⁰⁶ Mehlsen, C. & Nielsen, J. A. (2004): ”Bortfald af revisionspligt”, bilag 15

i det mindste, hvad hun har med at gøre. Det altafgørende for skattemyndighederne er, at bogføringen er korrekt, da det er herudfra skatter og afgifter opkræves.¹⁰⁷

6.1.2 Undersøgelser vedrørende banker

Krav om revision

Det fremgår af ”Lempelse af revisionspligt og besvigelser – fra et interessentperspektiv” fra 2008, at de adspurgte banker godt kunne forestille sig scenarier, hvor banken ville kræve revision, såfremt en kunde ønsker at bevare sit engagement med banken. Det kunne være hvor kompleksiteten i regnskabet tilsiger det, eller hvis der er tvivl om det forelagte materiale.¹⁰⁸

I kandidatafhandlingen ”Revision af små virksomheder i Danmark” interviewes 14 banker i Århus-området inden revisionspligtens lempelse. Af undersøgelsen fremgår, at 15 % af de adspurgte banker ved en ophævelse af revisionspligten fortsat ville kræve revision af alle selskaber, mens 85 % ville kræve det af visse selskaber. Det vil typisk være i nye kundeforhold, at der kræves en revideret årsrapport, samt i selskaber hvor kapitalforholdene ikke er for gode.¹⁰⁹

Kreditvurdering og lånevilkår

Det fremgår af ”Lempelse af revisionspligt og besvigelser – fra et interessentperspektiv”, at den primære faktor i forbindelse med kreditvurdering er tillid til ledelsen og kendskabet til virksomheden. Der er desuden primært vægt på kapitalgrundlaget og formueforhold og hvor tilgængelig formuen er. Banken har en generel politik og benytter sig af regnskabsanalysesystemer, som hjælper medarbejderen med at tage stilling og forholde sig til regnskabet. Så længe det materiale, som banken modtager, fortsat er validt og troværdigt, vil der ikke ske ændringer i lånevilkårene. Det handler om, hvorvidt tilliden er intakt.¹¹⁰

Alle de adspurgte i undersøgelsen i ”Revision af små virksomheder i Danmark” lægger høj vægt på den reviderede årsrapport ved kreditgivning. Det fremgår ikke direkte, hvilke yderligere faktorer der lægges vægt på.¹¹¹

Yderligere lempelse

Det fremgår af ”Lempelse af revisionspligt og besvigelser – fra et interessentperspektiv”, at det nok vil være for tidligt at fremsætte et nyt lovforslag i 2009/10, da erfaringsgrundlaget vil være

¹⁰⁷ Peacock, M. & Yde, S. S. (2005): ”Revisionspligten i små virksomheder – en holdningsundersøgelse”, side 127

¹⁰⁸ Kristensen, S. B. & Nielsen, N. (2008): ”Lempelse af revisionspligt og besvigelser”, side 84

¹⁰⁹ Klausen, R. & Møller, D. S. (2005): ”Revision af små virksomheder i Danmark”, side 122

¹¹⁰ Kristensen, S. B. & Nielsen, N. (2008): ”Lempelse af revisionspligt og besvigelser”, side 87

¹¹¹ Klausen, R. & Møller, D. S. (2005): ”Revision af små virksomheder i Danmark”, side 116

for spinkelt. Det fremgår desuden, at lovgiver bør være en smule påpasselig med at hæve grænseværdierne betydeligt. Det skyldes at jo højere grænseværdier, des større kompleksitet i virksomheden. Men banken kan jo fortsat kræve et revideret regnskab.¹¹²

I ”Revision af små virksomheder i Danmark” svarer alle banker, at de ikke vil kunne tillægge årsregnskabet samme vægt som tidligere ved afskaffelse af revisionspligten. Bankerne var splittet i spørgsmålet om de ville kræve yderligere sikkerhedsstillelser, hvis kundens regnskab ikke var revideret. Halvdelen mente ja og halvdelen nej.¹¹³

Review

Det fremgår af ”Lempelse af revisionspligt og besvigelser – fra et interessentperspektiv”, at review og regnskabsmæssig assistance er ganske udmærkede alternativer til revision for en lille B-virksomhed. Forskellen i omfanget og kvaliteten af det udførte arbejde er så begrænset, at det ville være en unødvendig omkostning at fastholde revisionen.

I ”Revision i små virksomheder i Danmark” giver bankerne udtryk for, at de ikke vil kunne tillægge årsregnskabet samme vægt som tidligere ved et review. 92 % nej, 8 ja. Det fremgår desuden, at 38 % af de adspurgte vil kræve yderligere sikkerhedsstillelser ved et review. I undersøgelsen giver 23 % udtryk for, at review vil være tilstrækkeligt, da et review kunne være et udmærket alternativ til en alt andet lige sund virksomhed.¹¹⁴

Det udtales blandt andet: ”Den manglende kontrol er betænkelig, når det handler om værdiansættelse af lager, debitorer og andre aktiver med en vis grad af skønsmæssig værdi og risiko.”

I kandidatafhandlingen ”Bortfald af revisionspligt” fra 2004 blev repræsentanter fra 3 banker interviewet om deres efterspørgsel efter revision, deres nytte af revision samt bankens holdning til et alternativ til revision. Der er ikke de store forskelle i bankernes udsagn, hvorfor det kan konkluderes, at banksektoren i Danmark er nogenlunde homogen. Bankerne mener, at det er afgørende om en årsrapport er revideret. De mener, at en revideret årsrapport har stor vægt i en kreditgivningssituation, men de tillægger også andre faktorer betydning, såsom kendskab til virksomheden, den pågældende revisor, revisionsprotokollatet, samt andre sikkerheder.

¹¹² Kristensen, S. B. & Nielsen, N. (2008): ”Lempelse af revisionspligt og besvigelser”, side 94

¹¹³ Klausen, R. & Møller, D. S. (2005): ”Revision af små virksomheder i Danmark”, side 118

¹¹⁴ Klausen, R. & Møller, D. S. (2005): ”Revision af små virksomheder i Danmark”, side 123

I forhold til et alternativ til revision lægger bankerne især vægt på rigtigheden af egenkapitalen, tilstedeværelse og værdiansættelse af aktiver – den fysiske kontrol er væsentlig. Derudover lægges der vægt på fuldstændighed af kreditorer, styring i virksomheden, revisionsprotokollatet samt den præventive effekt af revisionen.¹¹⁵

6.1.3 Opsamling på tidligere undersøgelser

De to repræsentanter fra SKAT er blevet spurgt om forskellige ting i de to afhandlinger, da formålene med interviewene har været forskellige. Repræsentanten fra selskabsbeskatningen svarer således ikke direkte på spørgsmål om review. Repræsentanterne fra SKAT er dog enige om, at det er vigtigt, at revisor sikrer, at virksomheden har fornuftige systemer til registrering, således at bogføringen bliver korrekt. Mens repræsentanten fra SKAT i 2004 er positivt indstillet overfor et alternativ til revision, og ikke mener at det umiddelbart vil besværliggøre skattemyndighedernes kontrolarbejde, er Eva Jochimsen negativ overfor et review. Det mener hun ikke, at SKAT kan bruge til noget. SKAT giver i de to afhandlinger derfor udtryk for lidt forskellige holdninger.

Størstedelen af de adspurgte banker kan forestille sig situationer, hvor der ville blive stillet krav om revision. Bankerne lægger generelt stor vægt på en revideret årsrapport, men en anden vigtig faktor er desuden tilliden til ledelsen og bankens øvrige kendskab til virksomheden. Banken mener, at det er for tidligt at sige noget om en yderligere lempelse, og at det vil være for tidligt at fremsætte et nyt lovforslag i 2009/10. Banken mener, at man bør være forsigtig med at hæve grænseværdierne.

Bankerne mener desuden, at review kan være et udmærket alternativ og tilstrækkeligt i nogle tilfælde. Bankerne vil dog ikke kunne tillægge årsrapporten samme vægt som tidligere, da det ikke er deres forventning, at review giver den samme sikkerhed. Det fremgår, at den forventede sikkerhed ikke er tilstrækkelig i alle tilfælde. I forbindelse med et alternativ til revision vil banken især lægge vægt på rigtigheden af egenkapitalen samt tilstedeværelse og værdiansættelse af aktiver.

6.2 Resultater af egne interviews

Formålet med mine egne interviews har været at få et indtryk af, om holdningerne hos interessenterne har ændret sig i løbet af den tid, der er gået, siden lempelsen trådte i kraft og de øvrige undersøgelser er lavet. Både med hensyn til en yderligere lempelse og en lempelse, hvor review sættes i stedet for revision.

¹¹⁵ Mehlsen, C. & Nielsen, J. A. (2004): ”Bortfald af revisionspligt”, side 70

6.2.1 Interview med SKAT¹¹⁶

For at undersøge SKATs holdning til lempelsen af revisionspligten blev chefkonsulent Eva Jochimsen interviewet. Eva Jochimsen har 7 års erfaring som statsautoriseret revisor og 25 års erfaring i SKAT og har desuden varetaget SKATs interesser i forbindelse med lempelsen af revisionspligten.

Foreløbige erfaringer

SKAT har endnu ikke noget resultat klar vedrørende overvågningen af lempelsen af revisionspligten. 2006 var det første år, hvor man havde mulighed for at fravælge revision, men da loven blev vedtaget i marts 2006, havde flere virksomheder med kalenderårsregnskab allerede afholdt generalforsamling og havde derfor ikke mulighed for at fravælge revision. SKAT mener derfor ikke, at år 2006 kan bruges til ret meget i en analyse. For år 2007 har SKAT først resultater klar efter juni 2009, så det kan der tidligst siges noget om i efteråret 2009. Det er også derfor, at det først er på det tidspunkt, at loven skal tages op til revurdering i Folketinget igen.

SKATs holdning til lempelsen af revisionspligten

SKAT har ikke noget imod, at der bliver lempet byrder for de danske virksomheder. Men en lempelse af revisionspligten har en betydning for SKAT, fordi de skal bruge flere ressourcer, hvis der ikke er revision.

Når der er revision, går revisor ned og kigger på de interne kontroller og tester dem, således at man kan erklære sig om dem. Revisionen retter sig mod sikkerheden i, at de data, der er i virksomheden, også er med i regnskabet. Det er et rigtig godt udgangspunkt for SKAT, for hvis grundlaget er testet, kan SKAT starte der, hvor revisor slap. SKAT skal kigge på selskabet på en anden måde end revisor, nemlig med en skatte-, moms, afgifts- og toldvinkel. Hvis regnskabet ikke er revideret, er der ikke noget testet grundlag, og så er SKAT nødt til at danne sig sit eget indtryk af sikkerheden, det vil sige, om SKAT kan have tillid til grundlaget, hvis der ikke er revision. SKAT kalder det, at grave et spadestik dybere.

SKATs ekstra ressourcer

SKAT blev i forbindelse med lempelsen af revisionspligten tildelt 45 ekstra årsværk. Det var de ekstra ressourcer, som det forventedes, at SKAT fik brug for i forhold til forventningerne til antallet af virksomheder, der fravælger revision for at kunne give den samme sikkerhed i resultatet - at grave et spadestik dybere. Eva Jochimsen fortæller, at SKAT ikke skal påtegne

¹¹⁶ Referat af interview med SKAT, se bilag 4

regnskabet, så de behøver ikke at kopiere alle revisors handlinger, men SKAT kan gå ind og kigge på sikkerheden i grundlaget.

Vægten af en revideret årsrapport ved udvælgelse til kontrol

Eva Jochimsen fortæller, at SKAT går ind og laver en risikoanalyse af virksomheden. Den laver de dels på baggrund af de tal og oplysninger, de får ved selvangivelsen, og dels på baggrund af SKATs erfaring med virksomheden. For eksempel om virksomheden afregner moms til tiden eller ikke sender noget ind eller om de tidligere har haft mange fejl. Alle data, som består af i alt 60 faktorer med differentierede vægte, indgår i en samlet risikoanalyse. Revision er én ud af de 60 faktorer. Så revision tæller ikke meget i den samlede opgørelse af de 60 faktorer, men det tæller. Derudover er det selvfølgelig også vigtigt for SKAT, om der for eksempel er taget forbehold.

Revisions betydning for SKAT

En revideret årsrapport betyder, at SKAT kan starte, hvor revisor slap. SKAT kigger selvfølgelig også på revisor, og om tingene ser fornuftige ud; som Eva Jochimsen udtaler: ”Det er jo ikke alle revisorer, der har fået et 13-tal i revision...”

Review kontra revision

I et review stiller man spørgsmål, laver analyser og undersøger sammenhænge, men man er ikke nede og teste grundlaget. Eva Jochimsen mener ikke, at et review giver hende noget, da hun er nødt til at fortsætte, hvor revisor slap. Når revisor ved et review ikke sikrer grundlaget, kan hun ikke bruge det til noget – det er ikke tilstrækkeligt og giver ikke SKAT nogen fordele.

Yderligere lempelse af revisionspligten

SKAT har ikke som sådan en holdning til en yderligere lempelse af revisionspligten, det er de neutrale overfor. Det er kun et spørgsmål om, at SKAT får tildelt tilstrækkeligt med ressourcer. Eva Jochimsen udtaler: ”Det er jo en beslutning, som Folketinget tager, og vi skal bare loyalt fortælle, hvad konsekvenserne er for os.”

Med hensyn til SKATs holdning til en yderligere lempelse med en review-ordning, fortæller Eva Jochimsen, at det også var et spørgsmål, der var oppe i forbindelse med lovforslaget i sin tid. Dengang udtrykte SKAT utilfredshed med forslaget. Eva Jochimsen udtaler desuden: ”Man må da godt sætte review ind, men mit umiddelbare ressourceforbrug vil stadig være det samme, som hvis der ikke var revision.”

Opsamling

SKAT har i sit arbejde i høj grad glæde af revisionen. SKATs holdning til lempelsen af revisionspligten har ikke ændret sig i den forløbne tid. En yderligere lempelse vil således kræve flere ressourcer til SKAT, så de kan sikre den samme kvalitet i skattekontrollen. SKAT er i høj grad bevidste om, hvad et review er, og hvilke arbejdshandlinger revisor udfører og især ikke udfører, men mener ikke at kunne bruge den sikkerhed som et review giver til noget. SKATs holdning til review er uændret i forhold til tidligere undersøgelser, da revisor i denne situation ikke sikrer grundlaget, og review giver derfor ikke tilstrækkelig sikkerhed. En review-ordning, som der er blevet talt om i medierne, vil derfor ikke være en løsning, som SKAT kan tiltræde uden at få tildelt ekstra ressourcer.

6.2.2 Interview med Danske Bank¹¹⁷

For at undersøge bankernes holdning til lempelsen af revisionspligten og ideen om review i stedet for revision, interviewede jeg en erhvervsrådgiver i Danske Bank. Erhvervsrådgiveren har en del års erfaring og kunderne er typisk enkeltmandsvirksomheder og anpartsselskaber – både de helt små og op til en omsætning på omkring 50 mio. kr.

Interviewet bar præg af, at det var mit første interview, og at jeg kunne have forberedt respondenten bedre på formålet med interviewet, således at jeg kunne have opnået nogle mere præcise og bedre svar. Desuden var mine forventninger til respondentens viden om revision og review for høje i forhold til det faktiske niveau.

Foreløbige erfaringer

Rådgiveren har ikke oplevet kunder, der har fravalgt revision og har derfor heller ikke indtil videre stillet krav til nogen selskaber om revision.

Bankens holdning til lempelsen af revisionspligten

Banken har ikke en generel holdning til lempelse af revisionspligten, det kommer an på situationen.

Vægten af en revideret årsrapport i en kreditgivningssituation

Helt overordnet lægger banken vægt på to ting. Nemlig virksomhedens evne til at betale pengene tilbage og viljen til at betale pengene tilbage. Rådgiveren fortæller, at hvis der er tale om en nystartet virksomhed, beder banken om økonomisk talmateriale, budgetter og en forretningsplan.

¹¹⁷ Referat af interview med bank, se bilag 5

Hvis det er en virksomhed med økonomiske udfordringer, hvor banken har bevilget et lån eller en kredit, bedes der om en løbende økonomisk rapportering.

Der lægges i en kreditgivningssituation en del vægt på revision. Derudover bemærkes det også, om virksomheden ofte skifter revisor, og om det er en statsautoriseret eller registreret revisor. Den vægt, der lægges på revisionen afhænger af kompleksiteten og størrelsen af virksomheden.

Revisionens betydning for banken

Rådgiveren understreger, at det er vigtigt, at årsrapporten er revideret. Han påpeger desuden, at banken på grund af sin størrelse har en afdeling, der sidder og analyserer regnskaberne, sådan at der bliver en ensartethed i den måde, hvorpå de ser regnskaberne, og således at alle relevante nøgletal kan trækkes ud. Banken har et stort kundegrundlag og kan derfor på tværs af talmaterialet lave nogle brancheanalyser. Det er også en faktor, der bliver benyttet i en kreditgivningssituation.

Review kontra revision

Rådgiveren har ingen umiddelbar erfaring med review, men rådgiveren udtaler: ”I det øjeblik at man ikke laver en rigtig revision af virksomheden, skal banken jo forholde sig til det, og påtegningen er derfor noget, jeg bemærker for at se, om der er usikkerhed.” Rådgiveren vil være ekstra opmærksom, hvis virksomheden har fået udført review, da der ikke er lavet stikprøver af varelager, debitorer mv., og at regnskabet ikke indeholder den samme sikkerhed. Hvis en kunde pludselig overgår fra revision til review kan det give anledning til et løftet øjenbryn, og rådgiveren vil nok spørge nærmere ind til årsagen.

Rådgiveren påpeger, at revision ikke er en nødvendighed i alle tilfælde, især ikke i de virksomheder hvor der er styr på tingene, det gælder især de virksomheder med selvstændig økonomifunktion, hvor banken derfor kan have tillid til regnskabet. Men i de virksomheder, hvor der ikke er orden i tingene, vil det være et svaghedstegn overfor banken, at der ikke er lavet revision.

Personligt drevet virksomhed kontra selskab

Rådgiveren fortæller, at der i princippet gælder de samme spilleregler for en personligt drevet virksomhed som for et selskab. Banken vil som udgangspunkt altid forlange, at ejerkredsen bag selskabet går ind og bakker op med kaution. Det gælder især nystartede virksomheder, indtil virksomheden har vist sin bæredygtighed og har tjent noget egenkapital, der viser, at

virksomheden er god og veldrevet. Alternativt kan banken få sikkerhed i for eksempel et depot med værdipapirer eller pant i et hus eller noget andet.

Yderligere lempelse af revisionspligten

Rådgiveren stiller spørgsmålstejn ved værdien af at fravælge revision. Han mener, at hvis virksomheden bare tager regnskabet og sætter det ind i ringbindet med alle de andre, er revisionen ligegyldig. Men i det øjeblik at virksomheden er i en dialog med en bank eller et finansieringsselskab, har det en betydning, at der er en vis sikkerhed i regnskabet. Rådgiveren mener derfor, at det er i selskabets tarv at få udarbejdet et godt, fyldestgørende og pålideligt regnskab. Han mener desuden, at en del små kunder, som ikke har den professionelle indsigt i regnskaber, kan have stor glæde af revision.

Rådgiveren synes, at ideen om en review-ordning som udgangspunkt er god, men et review vil ikke være godt nok i alle tilfælde. Mange virksomheder vil have glæde af en revision. I det øjeblik at virksomheden står i en kreditgivningssituation, er det vigtigt, at banken kan have tillid til regnskabet, derfor vil det ikke i alle tilfælde være nok med review.

Rådgiveren påpeger desuden, at et review kan blive problematisk ved salg af en virksomhed. Her vil køber jo stille krav om en vis sikkerhed i regnskabet, og at alt er talt op i detaljer, da værdiansættelse er et spørgsmål om, hvor mange penge, der skal betales for virksomheden. Når man handler virksomhed, handler man ikke bare baseret på sidste års regnskab, man handler på en række regnskaber, hvor man kan se, at der er en kontinuitet i det. Ved review kan du ikke være sikker på værdien af virksomheden, og rådgiveren ville anbefale at få lavet en due diligence.

Opsamling

Rådgiveren havde ikke det store kendskab til revision og review, men mener, at holdningen til en lempelse af revisionspligten kommer an på situationen. Rådgiveren oplyser, at en revideret årsrapport er vigtig i en kreditgivningssituation. Rådgiveren mener, at revisionen kan undværes i de situationer, hvor virksomheden ikke har brug for kredit, men stiller i øvrigt spørgsmålstejn ved værdien i at fravælge revision. Han mener, at ideen om review er god, men at et review ikke vil være tilstrækkeligt i en kreditgivningssituation eller i en situation, hvor virksomheden skal sælges. Det virker desuden selvmodsigende, at der i princippet ikke er forskel på enkeltmandsvirksomheder og selskaber, men at et review ikke vil være tilstrækkeligt.

Rådgiverens forventninger om revisors arbejdshandlinger er realistiske, men han mener ikke, at det giver den sikkerhed, som banken har brug for.

6.3 Delkonklusion

Det kan konkluderes, at SKATs holdning ikke har ændret sig i den forløbne tid. SKAT har ikke som sådan en holdning til en yderligere lempelse af revisionspligten, men vil i tilfælde af en lempelse få brug for yderligere ressourcer for at kunne opnå den samme kvalitet i sit arbejde. SKAT mener ikke, at review kan bruges til noget, da revisor i den situation ikke er inde og sikre grundlaget. SKAT er af den holdning, at såfremt en yderligere lempelse bliver aktuel i form af en review-ordning, vil SKAT skulle bruge ligeså mange ressourcer, som hvis revisionspligten blev lempet helt.

Bankerne anser revisionen for vigtig i kreditgivningssituationer, men årsrapporten ikke er den eneste faktor, der lægges vægt på. Ofte er det også kendskabet til virksomheden og ejerne bagved, der har betydning. Bankerne er åbne overfor et alternativ til revision, men mener ikke, at en review-ordning vil være tilstrækkelig i alle tilfælde. Manglende revision eller et review sikrer ikke tilstedeværelse eller værdiansættelse af aktiver, og det kan være et problem i en kreditgivningssituation, eller hvis virksomheden skal sælges.

Begge interessentgrupper har en forventning om, at review ikke giver den sikkerhed, som de har brug for i deres arbejde. De væsentligste interessentgruppers tillid til review kan derfor betegnes som lav. Om andre interessenter kan bruge et review som en sikkerhed er svært at vurdere, men det må antages, at såfremt de to væsentligste interessentgrupper ikke anser review som en god løsning, vil en yderligere lempelse i form af en review-ordning ikke være hensigtsmæssig.

7. Opsamlende analyse

I afsnittet vedrørende landeinformation kom jeg frem til, at erhvervsstrukturen i Danmark og England lignede hinanden, og at de to lande derfor kan sammenlignes. Derfor foretog jeg en analyse af udviklingen i England og Danmark.

England og Danmark har grebet lempelsen af revisionspligten lidt forskelligt an. England startede tidligt og udførte ikke de store indledende analyser inden lempelsen, men startede småt. Den første lempelse i 1994 blev derfor et forsøg, hvor man lempede for de helt små virksomheder, mens de lidt større blev pålagt en accountants report. Muligheden for lempelse blev gradvist forøget i fem faser, og grænserne i England er nu oppe ved EU's grænse. Baggrunden for hvorfor lempelsen blev foretaget i flere faser samt baggrunden for størrelsesgrænserne kender jeg ikke, da det ikke har været muligt at finde datamateriale om det forhold. Med hensyn til faserne, forestiller jeg mig, at det skyldes, at man var usikker på, om en lempelse var hensigtsmæssig, og derfor startede man med de allermindste virksomheder. Grunden til usikkerheden kunne også skyldes nogle interessenters modstand mod en lempelse, som det også er set i Danmark. Større forandringer kan ofte være svære for de involverede og ved at starte småt samtidig med, at man indførte ordningen om accountants report, synes ændringen muligvis overkommelig. Med hensyn til størrelsesgrænserne er det også værd at bemærke, at England i en periode havde højere grænser for balancesummen end nettoomsætningen. Forholdet mellem omsætning og balancesum har således adskilt sig fra forholdet i EU's grænser, der er kendetegnet ved, at omsætningen er dobbelt så stor som balancesummen. Det har desværre ikke været muligt at finde ud af, hvad det kan skyldes.

Danmark indførte sin første lempelse i 2006 efter nøje overvejelser og analyser. Heriblandt blev der også set på udlandets erfaringer med lempelse af revisionspligten, og her kunne Englands mangeårige erfaringer inddrages.

Der er i England lempet gradvist og ikke set nogen uheldige bivirkninger af deres lempelse. Derfor er der grund til at antage, at en yderligere lempelse i Danmark vil være hensigtsmæssig, da de vil mindske selskabernes omkostninger. Spørgsmålet om, hvor meget selskabernes omkostninger vil falde, har været diskuteret en del i forbindelse med Danmarks lempelse i 2006, og der har været meget uenighed vedrørende spørgsmålet. Især AMVAB-metoden er der sat spørgsmålstejn ved samt det skøn som Erhvervs- og Selskabsstyrelsen lavede i sin rapport fra 2005 på grund af mere omfattende revisionsstandarder. På baggrund af Englands og Danmarks foreløbige erfaringer kan det ikke forventes, at alle de undtagne selskaber fravælger, men

udviklingen i England tyder på, at flere og flere fravælger med tiden, fordi pengene kan bruges på en mere fornuftig måde andre steder i virksomheden.

I lyset af sammenligningen mellem Danmark og England er de to landes udvikling meget forskellig, men ses der på den internationale udvikling, sammenholdt med regeringens målsætning om at mindske virksomhedernes administrative byrder, synes det uomtvisteligt, at Danmark vil få en yderligere lempelse. Det er svært at sige, om den yderligere lempelse vil komme i folketingsåret 2009/10, som der er talt om. Englands anden lempelse kom tre år efter den første, så hvis udviklingen i Danmark følger samme mønster med hensyn til tiden, er 2009/10 en oplagt mulighed. Det bemærkes dog, at Englands anden lempelse ikke medførte den store forskel i forhold til den første, da grænsen for lempelse ikke som sådan blev forøget, men at man bare fjernede kravet om accountants report, som ingen alligevel havde tillid til. En yderligere lempelse i Danmark vil i modsætning til Englands højst sandsynligt dreje om en forøgelse af størrelsesgrænserne. Grunden til, at jeg ikke tror på en review-ordning, skal ses i forhold til Erhvervs- og Selskabsstyrelsens rapport fra 2005, hvoraf det fremgår, at besparelsen, der opnås ved at sætte review i stedet for revision, er beskeden i forhold til en fuldstændig lempelse. En fuldstændig lempelse op til en omsætningsgrænse på 5 mio. kr. vil således betyde en besparelse på mere end tre gange så meget som ved en review-ordning op til samme grænse.¹¹⁸ Derfor vil der højst sandsynligt blive tale om en moderat forhøjelse af grænseværdierne ved en yderligere lempelse i Danmark. Jeg tror ikke på et forslag om en yderligere lempelse helt op til EU's grænse, da det nok vil være for tidligt at lave en sådan ændring på baggrund af de relativt få erfaringer som Danmark har erhvervet sig på nuværende tidspunkt – både set i forhold til Englands udvikling, men især i forhold til interessenterne.

Review er en erklæring med begrænset grad af sikkerhed og adskiller sig fra revision ved omfanget af arbejdshandlinger, sikkerheden samt konklusions udformning. Fordelen ved et review er, at den i teorien er en situation, hvor både virksomheder og regnskabsbrugere vinder, da den både medfører sparede omkostninger for virksomheden i forhold til ved en revision og stadig giver en vis sikkerhed for regnskabsbrugeren. Den empiriske undersøgelse viser dog, at den sikkerhed, som et review giver, ikke kan bruges til noget i skattemæssig sammenhæng. For SKAT er det vigtigt, at bogføringen er korrekt, da det er på den baggrund skatter og afgifter opkræves. Det undersøger revisor ikke ved et review, og SKAT har derfor ikke tillid til at review kan bruges i skattemæssig sammenhæng. Bankerne mener heller ikke, at review giver tilstrækkelig sikkerhed ved kreditgivning og handel med virksomheder. Interessenternes

¹¹⁸ Erhvervs- og Selskabsstyrelsen (2005): ”Rapport om revisionspligten for B-virksomheder”, side 29

forventninger til sikkerheden af et review er således lav. Hvordan andre interessenters forventninger er til review, er svært at vurdere og vil ikke blive behandlet i denne afhandling, men ud fra Englands erfaringer tyder det ikke på, at interessenterne vil have tillid til et review. Det lykkedes ikke for den omtalte accountants report i England at skabe tillid, og jeg vurderer at en lignende situation vil opstå i Danmark, hvis man sætter review i stedet for revision. Den manglende tillid, formoder jeg primært skyldes manglende kendskab til revisors øvrige produkter og dermed manglende tillid til sikkerheden.

Set i lyset af interessenternes udtalelser om, at en review-ordning ikke tilfører tilstrækkelig sikkerhed og Englands dårlige erfaringer med en sådan ordning, synes review at være en dårlig løsning. Det kan imidlertid ikke udelukkes, at andre interessenter vil mene, at et review er tilstrækkeligt. Jeg formoder dog, at de øvrige interessenters kendskab til review er det samme eller muligvis mindre end de to interessentgrupper, der er blevet undersøgt i denne opgave, og derfor vil de heller ikke have tillid til et review. Jeg vurderer, at særligt SKATs holdning vægter højt, da det er en offentlig myndighed, og bankerne er en meget vigtig samarbejdspartner for selskaberne. Derfor vil det på baggrund af interessenternes holdning ikke være en god løsning med en review-ordning.

Dertil kommer at ingen lande i Europa har krav om review, og det virker derfor ikke som en hensigtsmæssig løsning. En af grundene til lempelsen af revisionspligten er jo også at forbedre de danske virksomheders konkurrenceevne i EU, og derfor vil en review-ordning ikke være hensigtsmæssig, da det vil være konkurrenceforvridende. Selvom review på papiret giver en vis grad af sikkerhed, har ikke alle regnskabsbrugere, særligt bankerne, det store kendskab til review og har derfor heller ikke forventninger om, at det giver nogen form for sikkerhed i en kreditgivningssituation. En yderligere lempelse med review som alternativ til revision vil derfor være en dårlig løsning.

Konklusionen på ovenstående analyse må være, at Danmark højst sandsynligt vil foretage en yderligere lempelse af revisionspligten, men at lempelsen ikke kommer til at ske ved en review-ordning. Spørgsmålet om hvornår og hvor meget, der vil blive lempet, er stadig svært at vurdere, men det kommer i høj grad til at afhænge af Erhvervs- og Selskabsstyrelsens samt SKATs evalueringer af den nuværende lempelse.

8. Konklusion og perspektivering

8.1 Konklusion

Ud fra agentteorien kan det konkluderes, at der ikke er behov for revision i mindre virksomheder, der ofte er karakteriseret ved, at ejeren og ledelsen er én og samme person. Dermed eksisterer der ingen informationsasymmetri mellem agent og principal eller divergerende mål. Agentteorien tager dog ikke hensyn til de øvrige af virksomhedens interessenter, der også kan have brug for revision af virksomhedens årsrapport. Her nævnes især bankerne og skattemyndighederne som de interessenter, der har størst nytte af revisionen. Undersøgelser viser, at regnskabsbruger og revisor ofte ikke har samme opfattelse af sikkerheden eller omfanget af revisors arbejde – der er derfor tale om en forventningskløft. Det kan være et problem i forhold til lempelse af revisionspligten med en review-ordning, da der også her kan være tale om en forventningskløft.

Selvom erhvervsstrukturen i Danmark og England ikke er helt identiske, er der alligevel mange forhold, der gør, at landene er sammenlignelige. Her tænkes især på selskabsformerne med begrænset hæftelse samt fordelingen af virksomhedernes størrelse i de to lande. Det konkluderes derfor, at Danmark og England kan sammenlignes i forhold til lempelsen af revisionspligten.

Det kan konkluderes, at England har stor erfaring med lempelse af revisionspligten. De lempede for første gang i 1994 og har siden lempet flere gange gradvist og har også erfaring med en review-ordning. Englands lempelse af revisionspligten er nu helt oppe ved EU's grænse. Det synes derfor relevant at se på Englands udvikling, når der skal ses på muligheden for en yderligere lempelse i Danmark.

Danmarks første og foreløbige eneste erfaring med lempelse af revisionspligten skete i 2006. Forud for lempelsen var en del debat i for og imod en lempelse af revisionspligten. Forskellige erhvervs- og interesseorganisationer samt revisionsbranchen blandede sig i debatten. Kritikerne lagde især vægt på den øgede risiko for økonomisk kriminalitet, lavere kvalitet i årsrapporterne samt at ikke alle med muligheden ville fravælge revision, hvorfor besparelserne ikke var særlig store. I England har der været meget af den samme debat i forbindelse med deres lempelser og især forøgelsen af grænseværdierne op til EU's grænse har mødt modstand fra interessenterne.

Der er i England foretaget en række undersøgelser om lempelse af revisionspligten, og der er ikke noget, der tyder på, at en lempelse af revisionspligten har alvorlige konsekvenser for interessenter eller samfund.

Der er i Danmark foretaget grundige overvejelser og analyser i forbindelse med lempelsen af revisionspligten, men det har endnu ikke været muligt at analysere konsekvenserne af den første lempelse i Danmark. Ud fra Englands erfaringer kan vi drage, at der ikke opstår alvorlige konsekvenser ved at lempe revisionspligten yderligere, og at en review-ordning ikke er hensigtsmæssig, medmindre virksomheder og interessenter har tillid til et review. Når der ses på udviklingen i England og resten af EU indenfor lempelse af revisionspligten, samt regeringens ønske om at sænke erhvervslivets administrative byrder med 25 % inden år 2010, virker det meget sandsynligt, at udviklingen i lempelsen af revisionspligten i Danmark vil øges og med tiden komme på niveau med de øvrige EU-lande.

Det kan konkluderes, at de væsentligste forskelle på revision og review er omfanget af arbejdshandlinger og sikkerheden i den afgivne konklusion. Der er forskellige holdninger til review, og hvad det kan bruges til. Nogle mener ikke, at review kan benyttes til små og mellemstore virksomheder, uden at det bliver udbygget til et revisionslignende surrogat. Andre er uenige og mener bestemt, at review har en værdi, og at review kan være et godt alternativ til sikring af kvaliteten i mindre virksomheders regnskaber.

Der er både fordele og ulemper ved review. Et review vil imødekomme en regnskabsbrugers eventuelle behov for sikkerhed, samtidig med at det reducerer virksomhedens omkostninger. Som sidegevinst kan review muligvis have en betydning i forhold til at virke præventivt på økonomisk kriminalitet. Det er en løsning, som søger at tilfredsstille både virksomheder og interessenter. Såfremt regnskabsbrugerne ikke er bekendte med review, og derfor ikke tillægger det værdi eller sikkerhed, vil der være tale om en forventningskløft, og et review vil ikke have nogen fordel i forhold til en fuldstændig afskaffelse af revisionspligten.

De to undersøgte interessentgrupper mener ikke, at review giver den sikkerhed, som de har brug for i deres arbejde. Interessenternes forventning til den sikkerhed, som et review giver, virker lavere end det sikkerhedsniveau, som revisors arbejde giver.

SKAT har ikke som sådan en holdning til en yderligere lempelse af revisionspligten, men vil i tilfælde af en lempelse få brug for yderligere ressourcer for at kunne opnå den samme kvalitet i sit arbejde. SKAT mener ikke, at review kan bruges til noget, da revisor i den situation ikke er inde og sikre grundlaget. SKAT er af den holdning, at såfremt en yderligere lempelse bliver aktuel i form af en review-ordning, vil SKAT skulle bruge ligeså mange ressourcer som hvis revisionspligten blev lempet helt.

Bankerne anser revisionen for vigtig i kreditgivningssituationer, da årsrapporten ikke er den eneste faktor der lægges vægt på. Ofte er det også kendskabet til virksomheden og ejerne bagved, der har betydning. Bankerne er åbne overfor et alternativ til revision, men mener ikke at en reviewordning vil være tilstrækkelig i alle tilfælde. Manglende revision eller et review sikrer ikke tilstedeværelse eller værdiansættelse af aktiver, og det kan være et problem i en kreditgivningssituation eller hvis virksomheden skal sælges.

Den samlede konklusion på afhandlingen er, at Danmark højst sandsynligt vil lempes yderligere på revisionspligten, men at lempelsen ikke bør foretages ved en review-ordning. En yderligere lempelse vil være hensigtsmæssig, da flere virksomheder med tiden vil fravælge revision og dermed opnå besparelser. Der synes endnu ikke, at være nogle dokumenterede uheldige konsekvenser af en lempelse fra Englands erfaringer. En review-ordning vil ikke tilfredsstille virksomhedens væsentligste interessenter, som derfor ikke kan bruge den sikkerhed, som et review giver til ret meget.

Det er politikernes opgave at bedømme, hvornår der skal lempes hvor meget, og resultatet kommer i høj grad til at afhænge af Erhvervs- og Selskabsstyrelsens samt SKATs evalueringer af den nuværende lempelse.

Jeg vurderer dog ud fra min analyse, at der vil blive tale om en yderligere lempelse i 2009/10. Efter min vurdering vil lempelsen blive foretaget som en moderat forhøjelse af størrelsesgrænserne, således ikke en forhøjelse op til EU's maksimale grænse, da det ud fra udviklingen i England at bedømme vil være for tidligt. En yderligere lempelse vil heller ikke blive i form af en review-ordning.

8.2 Perspektivering

I forbindelse med en yderligere lempelse er det naturligt vigtigt at finde ud af, hvor størrelsesgrænserne skal gå. Det kunne således være spændende at undersøge det spørgsmål. Præcis hvordan man finder ud af hvilke størrelsesgrænser, der er passende, er selvfølgelig svært, og jeg har ikke et bud på en løsning til det spørgsmål. Det må være op til politikerne i samråd med interessenterne.

Det var ikke formålet med denne opgave at lave en dybdegående undersøgelse af forventningskløften i forhold til review, men det kunne have været spændende at se, hvad en sådan undersøgelse ville vise. Såfremt politikerne vælger en review-ordning i forbindelse med en yderligere lempelse, bør det i hvert fald være et spørgsmål som undersøges nærmere inden en lovændring bliver vedtaget. En interessant indgangsvinkel kunne være at undersøge interessenternes kendskab til review og andre af revisors assurance services.

Det kunne også være spændende at se nærmere på Englands erfaringer med den nye ”mini-audit” for at undersøge efterspørgslen efter den samt interessenternes holdning. Det kunne også være relevant at undersøge, hvorfor man ikke har foreslået muligheden for at benytte et review i den sammenhæng, da review jo netop er en erklæring sikkerhed.

Det kunne have også have været interessant at have inkluderet resultater af myndighedernes overvågning af lempelsen, men det var desværre ikke muligt. En analyse indeholdende det aspekt må således vente, til resultaterne af evalueringen bliver offentliggjort i 2009/10.

9. Litteraturliste

Bøger:

Andersen, Ib: "Den skinbarlige virkelighed", Forlaget Samfundslitteratur, 2006

Christensen, Mogens. m.fl.: "Revision – koncept & teori", Forlaget Thomson A/S, 2000

Elling, Jens O., "Årsrapporten – teori og regulering", Gjellerup, 2002

Petersen, Claus Winther & Wiese, Henning: "Revisionspligt for små selskaber", Forlaget Thomson A/S, 1999

Rapporter:

Collis, Jill: "Directors view on Exemption from the Statutory Audit", 2003

Department of Trade and Industry (DTI): "Final regulatory impact assessment on the audit exemption threshold", 2004

Erhvervs- og Selskabsstyrelsen: "Rapport om revisionspligten for B-virksomheder (små selskaber)", marts 2005

Norberg, Claes & Thorell, Per: "Revisionsplikten i små aktiebolag", marts 2005, Svenskt Näringsliv

The Society of Professional Accountants (SPA): "The Company Law Review – The beneficial impact of raising the thresholds from £ 350.000 to £ 1.000.000", juni 2003

Kandidatafhandlinger:

Bender, Torben, Jensen, Bettina Winther & Kyhse, Charlotte: "Revisionspligt for mindre selskaber i Danmark", 1995, Handelshøjskolen i København

Damgaard, Mathias & Valtersdorf, Kåre: "Lempelse af revisionspligten – studier i ændrede regler om i små selskaber", 2007, Copenhagen Business School

Klausen, Ryan & Møller, David S.: "Revision af små virksomheder i Danmark", 2005, Handelshøjskolen i Århus

Kristensen, Sanne Brogaard & Nielsen, Nanna: "Lempelse af revisionspligt og besvigelser – fra et interessentperspektiv", 2008, Copenhagen Business School

Mehlsen, Camilla & Nielsen, Jakob Anker: "Bortfald af revisionspligt. RS 2405 – et alternativ til revision målrettet til mindre virksomheder", 2004, Aalborg Universitet

Peacock, Mona & Yde, Susanne Seltøf: "Revisionspligten i små virksomheder – en holdningsundersøgelse", 2005, Handelshøjskolen i Århus

Revisionsstandarder:

Begrebsramme for erklæringsopgaver med sikkerhed, januar 2005

RS 700 (Ajourført): "Den uafhængige revisors påtegning på et fuldstændigt regnskab med generelt formål", oktober 2006

RS 2400 (Ajourført): "Review af regnskaber", december 2007

Artikler:

- Borges, Jens: "Revisionspligt for mindre virksomheder", INSPI 5/2005
- Brøndum, Rikke: "15.000 virksomheder har fyret revisoren", Erhvervsbladet, 1. april 2008
- Bunch Lars & Andersen, Lotte: "Reduktion af revisionspligten", Revision & Regnskabsvæsen 6/2006
- Bærentsen, Jørgen Peter: "Revisionspligt – eller ej – for klasse B-virksomheder", INSPI 5/2005
- Erhvervsbladet: "15.000 har fyret revisoren", 1. april 2008
- Erhvervsbladet: "Kommission vil fjerne kapitalkrav til ApS'er" 29. februar 2008
- Erhvervsbladet: "Mindre selskaber holder fast i deres revisor", 31. juli 2007
- FRR: "Virksomhedsbarometer, 2. kvartal 2007", www.frr.dk
- Haaning, Torben: "Revision kontra review af SMV'er", Revision & Regnskabsvæsen, 1/2006
- Hansen, Jan Bo: "Kommentar... Revision kontra review af SMV'er – en replik", Revision & Regnskabsvæsen 2/ 2006
- Humphrey, Christopher: "Debating Audit Expectations", 1997
- Hurst, Kim: "Small company Audits: The end of the line", Accountancy, december 1994
- Iwasaki, Jo: "Beyond the threshold", Accountancy, oktober 2006
- Jensen, Ane Arnth: "En dyr besparelse at fjerne revisionen", INSPI 5/2005
- Juel, Frederik M., "Mindre virksomheder holder fast i deres revisor", Erhvervsbladet, 31. juli 2007
- Kanberg, Anders: "Afskaffelse af revisionspligten er en fuser", www.business.dk, 26. juli 2007
- Koktvedgaard, Kristian: "Er revision værdiløs for de mindre virksomheder?", INSPI 5/2005
- Langsted, Lars Bo: "Ensidig og tendentiøs rapport om revisionspligt", Morgenavisen Jyllandsposten, 7. Marts 2005
- Larsen, Heidi Schütt: "Afskaf ikke revisionspligten", INSPI 5/ 2005
- Larsen, Rolf Elm: "Revision i agentteoretisk belysning", Revision: Funktion og vision, Festskrift for Robert Sloth Pedersen, Foreningen af Yngre Revisorer, 1994
- Lassen, Carlos Villaro & Sestoft, Christian: "Serviceerhverv forsvare revisionspligten", INSPI 5/2005
- Lunden, Martin & Sørensen, Henrik: "Implementering af Revisionsstandarder (RS'ere) i Danmark ", Revision & Regnskabsvæsen 10/2003
- Mason, John: "Is it time to raise the audit threshold again?", www.frenchduncan.co.uk, januar 2007
- Nicolaisen, Søren: "Frivillighed vil skabe nye produkter og mere konkurrence", INSPI 5/2005
- Quick, Chris: "Audit aftershock", Accountancy, december 2006
- Thobo-Carlson, Jesper: "Politisk flertal for mildere revisionskrav", Børsen, 17. juli 2007
- Woolf, Emile: "Nice to be exempt, but stay alert", Accountancy, maj 1995
- Woolf, Emile: "Audits: an endangered species", Accountancy, oktober 2003

Woolf, Emile: "Audit exemption and wrong accounts: new Act does not help", Accountancy, januar 2007

Love:

Årsregnskabsloven

Aktieselskabsloven

Anpartsselskabsloven

Øvrigt:

Companies House Guidelines: GBF 1, GBA 3, GBA 4, www.companieshouse.gov.uk

Erhvervs- og Selskabsstyrelsen: "Høringsnotat vedr. udkast til lovforslag om ændring af lov om erhvervsdrivende virksomheders aflæggelse af årsregnskab mv.", 16. november 2005

EU kommissionens rapport:

http://ec.europa.eu/enterprise/enterprise_policy/analysis/observatory_en.htm

EU's 4. direktiv: EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS DIREKTIV 2006/43/EF af 17. maj 2006 om lovpligtig revision af årsregnskaber og konsoliderede regnskaber, om ændring af Rådets direktiv 78/660/EØF og 83/349/EØF og om ophævelse af Rådets direktiv 84/253/EØF

Ændringer til EU's 4. direktiv: <http://eur-lex.europa.eu>

Hjemmesider:

www.dst.dk

www.frr.dk

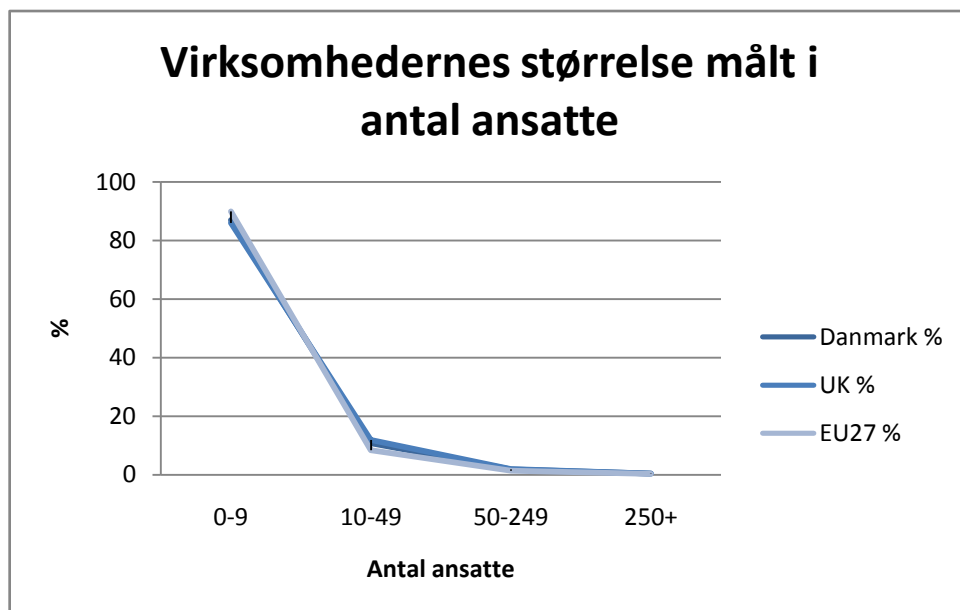
www.statistikbanken.dk

www.wikipedia.org

Bilag 1: Arbejdsspørgsmål

- 1) Hvorfor er der behov for revision?
- 2) Hvilke interesser er der til årsrapporten?
- 3) Hvilke kendetegn karakteriserer virksomhederne i Danmark hhv. England?
- 4) Hvordan påvirker EU Danmarks og Englands lovgivning?
- 5) Hvad er baggrunden for, at man allerede i 1993 besluttede at lempe revisionspligten første gang i England?
- 6) Hvorfor afskaffede man den review-lignende ordning i England? Hvorfor foreslog man at tage det op igen i 2000/01?
- 7) Hvorfor ventede man til 2006, før man lempede revisionspligten i Danmark? Hvilke overvejelser gjorde man sig i forbindelse med lempelsen?
- 8) Hvordan kan udviklingen i Danmark og England sammenlignes?
- 9) Hvordan kan det være, at politikerne igen taler om review i forbindelse med en yderligere lempelse, når det i første omgang blev anset for en dårlig løsning?
- 10) Hvordan adskiller review sig fra revision, og hvilken nytteværdi har review for regnskabsbrugeren?
- 11) Hvilke fordele og ulemper er der ved review frem for revision eller ingenting?

Bilag 2: Graf over virksomhedernes størrelse målt i antal ansatte

Bilag 3: Mail fra Jacob Jensen

Kære Anne Frendrup Petersen,

Jeg mener, at det ville være fornuftigt at løfte grænsen for revisionspligt op til EU grænsen, da virksomhederne derved selv kan vælge hvorvidt man ønsker denne revision eller ej. Der kan være gode grunde til at beholde sin normale revision og ikke 'nøjes' med et Review, men den valgmulighed/tilpasningsmulighed ifht. virksomhedernes individuelle behov bør være virksomhederne og ikke myndighederne, som træffer - når der er tale om de mindre virksomheder.

Det er klart, at erfaringer fra udlandet skal inddrages, men min grundholdning er, at revision ligesom anden administration skal tilpasses til behovet.

Held og lykke med din opgave.

Hilsen

Jacob Jensen

Medlem af Folketinget
Erhvervsordfører for Venstre

Christiansborg
DK-1240 København K.

Tlf. +45 33 37 55 00
Dir. +45 33 37 45 58

www.ft.dk

Fra: Anne Frendrup Petersen [<mailto:annef@vip.cybercity.dk>]

Sendt: 27. august 2008 21:43

Til: Jacob Jensen

Emne: Spørgsmål vedrørende lempelse af revisionspligten

Til Jacob Jensen

I forbindelse med min kandidatafhandling vedrørende lempelse af revisionspligten er jeg stødt på en udtalelse fra dig i Børsen den 17. juli 2007.

Af artiklen fremgår det, at du vil give virksomheder op til EU's maksimale grænse mulighed for at fravælge revision mod i stedet at lade sig underkaste et review. Det fremgår af artiklen, at du mener, at det vil flytte en del millioner i sparede administrative byrder for erhvervslivet.

Bortset fra lettelsen af de administrative byrder, hvorfor mener du så, at det er en god løsning?

Her tænker jeg specielt på de engelske erfaringer med en reviewlignende ordning i forbindelse med den første lempelse i England i 1994. Ordningen blev afskaffet ved den næste lempelse i 1997, da den ikke var nogen succes, da hverken virksomheder eller regnskabsbrugere havde tillid til den.

Mener du, at resultatet af en reviewordning i Danmark vil adskille sig væsentligt fra de engelske erfaringer? I så fald hvorfor?

Jeg håber, at du kan og vil svare på mine spørgsmål.

På forhånd tak.

Med venlig hilsen

Anne Frendrup Petersen
Stud.merc.aud. på CBS

Denne mail er blevet scannet af <http://www.virus112.com>

Bilag 4: Referat af interview med Eva Jochimsen, chefkonsulent i SKAT.

- Eva Jochimsen har 7 års erfaring som statsautoriseret revisor og 25 års erfaring i SKAT. Hun har varetaget SKATs interesser i forbindelse med lempelsen af revisionspligten.

Hvordan vil du beskrive SKATs foreløbige erfaringer med lempelsen af revisionspligten?

2006 var det første år, hvor man kunne fravælge revisionspligt. Der var ikke så mange, der kunne nå at komme med, da mange allerede havde holdt generalforsamling. SKAT har ikke et resultat af det første år endnu og mener heller ikke, at det første år kan bruges til ret meget.

For 2007 har SKAT først resultater fra den 30/6-09, derfor kan der tidligst siges noget om det i efteråret 2009.

Hvad er SKATs holding til lempelsen af revisionspligten?

SKAT har ikke noget imod, at der bliver lempet byrder. Men det har en betydning for SKAT, fordi vi mener, at vi skal bruge flere ressourcer, hvis der ikke er revision. Da vi skal et spadestik dybere. Når der er revision, går man jo ned og kigger på de interne kontroller, man tester og så kan man erklære sig om dem.

Revisionen retter sig altså imod sikkerheden i, at de data der er i virksomheden er med i regnskabet. Det er jo et godt udgangspunkt for os, hvis det er testet, så kan vi jo starte, hvor revisor slap. Vi har jo nogle andre øjne, vi skal kigge på tingene med – en skatte-, moms-, afgifts-, toldvinkel. Så vi har jo et grundlag, der er testet, når det er revideret – afhængig af hvad der står i påtegningen selvfølgelig. Men vi har i hvert fald udgangspunktet. Hvis vi ikke har revision, har vi ikke noget testet grundlag, så der er vi nødt til at danne os et indtryk af sikkerheden. Dvs. at vi er nødt til at kigge på, om vi kan have tillid til det grundlag, hvis der ikke er revision. Og det kalder jeg at grave et spadestik dybere.

Og det er det, vi skal bruge 45 årsværk til, med de forventninger, der var på det tidspunkt for, hvor mange der ville fravælge revision. Så hvis det skal udvides har vi brug for nogle flere ressourcer, og det er jo Folketinget, der skal bevilge det. Hvis man ønsker at lempe revisionspligten, så er vi nødt til at have nogle flere ressourcer, for ellers kan vi ikke give den samme sikkerhed i resultatet. Vi skal ikke påtegne regnskabet, så vi behøver ikke at kopiere alle de ting, som revisor laver, men vi kan gå ind og kigge på sikkerheden i grundlaget.

SKAT har fået tildelt nogle ekstra ressourcer i forbindelse med lempelsen af revisionspligten. Hvordan er de blevet brugt?

Kan ikke registrere præcis, hvordan de er blevet brugt, men de er blevet brugt i forbindelse med at gå et spadestik dybere.

Hvilke faktorer lægger SKAT vægt på ved udvælgelse til kontrol? Hvor stor vægt lægges der på en revideret årsrapport?

Man laver en risikoanalyse af virksomheden. Det laver vi dels på grundlag af de tal og oplysninger vi får ved selvangivelsen, og dels på baggrund af vores erfaring med virksomheden, fx afregner de moms til tiden eller sender de ikke noget ind, hvordan har vi haft det med dem

tidligere, har de haft mange fejl? Alle data tilsammen går ind i en risikoanalyse, hvor vi har nogle vægte. Revision er én faktor ud af i alt 60 faktorer. Så revision tæller ikke meget, men det er med til at tælle, og det er også med til at tælle om det er revision eller ikke-revision, og om der er forbehold eller ikke er.

Hvilken betydning har det for SKATs arbejde, at et selskabs årsrapport er revideret? Hvad kan I bruge det til?

Vi kan starte, hvor revisor slap. Vi kigger selvfølgelig også på revisor. Ikke alle revisorer er lige dygtige. Det er jo ikke alle revisorer, der har fået et 13-tal i revision. Vi ser på, om det er fornuftigt det her.

Hvilken værdi giver det, at et selskabs årsrapport indeholder en review-erklæring? Hvad kan I bruge den til?

I et review er du ikke nede og teste grundlaget, du laver analyser, stiller spørgsmål og sammenhænge. Og så har jeg det jo sådan lidt, så er jeg jo nødt til at starte der hvor revisor slap. Så for mig giver review ikke rigtigt noget. Der kan jo godt være sammenhæng i regnskabet, men er grundlaget sikret? Det er min opfattelse, at review ikke er tilstrækkeligt. Derfor har vi sagt, at review giver ikke SKAT nogen fordel. Der er ikke nogen, der har kunnet overbevise mig om, at det gav en bedre sikkerhed. Jeg kan derfor ikke bruge den mellemmodel.

Hvad synes SKAT om en yderligere lempelse af revisionspligten?

Det er vi neutrale overfor. Det er kun et spørgsmål om ressourcer. Det er jo en beslutning, Folketinget tager, og vi skal bare loyalt fortælle, hvad konsekvenserne er for os.

Politikerne taler om at lempe revisionspligten helt op til EU's grænse og sætte review i stedet for revision

Hvad synes SKAT om den mulighed? Hvilke konsekvenser vil det få for SKATs arbejde?

Det var jo oppe i forbindelse med lovforslaget dengang, om man skulle sætte review i stedet for. Og jeg sagde bare, at det var SKAT ikke tilfreds med. Man må da godt sætte review ind, men mit umiddelbare ressourceforbrug vil stadig være det samme, som hvis der ikke var revision.

Bilag 5: Referat af interview med Erhvervsrådgiver i Danske Bank

Hvilken type kunder har du?

Helt små kunder og kunder med omsætning op til ca. 50 mio. kr. Nogle har professionel regnskabsafdeling og nogle har revisor ude, der laver bogføring, momsregnskab og i sidst ende regnskab. Kunderne er en blanding af alle virksomheds former: Koncerner, K/S, A/S og ApS. I denne filial er det primært enkeltmandsvirksomheder og anpartsselskaber, og en del holdingselskaber.

Hvordan vil du beskrive bankens foreløbige erfaringer med lempelsen af revisionspligten, og hvad er din holdning til lempelsen?

Rådgiveren har ikke oplevet kunder, der har fravalgt revision, og har derfor indtil videre heller ikke stillet krav til nogle selskaber om revision.

Holdningen til lempelsen kommer an på situationen. Ved kreditgivning har banken selvfølgelig en interesse i virksomhedens økonomiske forhold. Banken stiller krav ved kreditgivning. Lempelsen har ikke den store betydning, da banken kan bede om udarbejdelse af dokumentation for de regnskabsmæssige oplysninger, der er behov for.

Hvilke faktorer lægges der vægt på i en kreditgivningssituation? Hvor stor vægt lægges der på en revideret årsrapport?

Helt overordnet lægges der vægt på to ting, nemlig evnen til at betale pengene tilbage og viljen til at betale pengene tilbage.

Hvis der er tale om en nystartet virksomhed beder banken om økonomisk talmateriale, budgetter og en forretningsplan. I tilfælde af at en virksomhed har økonomiske udfordringer, hvor banken har bevilget lån og eller kreditter, vil vi bede om en løbende økonomisk rapportering – f.eks. periodeopgørelser.

Der lægges i kreditgivningssituationen vægt på revision. Der findes grimme eksempler på uorden i regnskaberne. Rådgiveren gør desuden opmærksom på, at det er et faresignal, når kunden skifter revisor for 5 gang på 5 år. Der kigges også efter, om revisoren er en statsautoriseret eller registreret revisor. Vægten på revision afhænger af kompleksiteten, og hvor stor en forretning, man har med at gøre.

Hvilken betydning har det for banken i en kreditgivningssituation, at et selskabs årsrapport er revideret? Hvad kan I bruge det til?

Det er vigtigt, at årsrapporten er revideret.

Danske Bank har desuden en afdeling, der sidder og analyserer regnskaberne, sådan at vi får en ensartethed i den måde, hvorpå vi ser på regnskaberne, og således at alle relevante nøgletal kan trækkes ud. Vi har et meget stort kundegrundlag og kan derfor på tværs af vores talmateriale og lave nogle brancheanalyser. Det bliver også benyttet i en kreditgivningssituation.

Hvilken værdi giver det, at et selskabs årsrapport indeholder en review-erklæring? Hvad kan du bruge den til (i forhold til revision)?

Rådgiveren har ingen erfaring med review-påtegning.

(Jeg fremlægger kort, hvad det er og hvilke handlinger, der udføres ved review)

I det øjeblik at man ikke laver en rigtig revision af en virksomhed, og vi skal forholde os til det, så kigger jeg jo på, om der er en usikkerhed, og påtegningen er derfor noget, jeg bemærker.

Rådgiveren udtaler, at han vil være ekstra opmærksom, hvis kunden har fået udført et review, da der ikke er lavet stikprøver af varelager, debitorer mv., og at regnskabet derfor ikke indeholder den samme sikkerhed.

Review, ser jeg som et udtryk for, at virksomheden ikke for den samme tætte opfølgning, som hvis det havde været revision. Det vil måske give anledning til et løftet øjenbryn, hvis kunden pludselig fravælger revision og i stedet for foretaget review. I det tilfælde vil jeg spørge nærmere ind til årsagen.

En revision er ikke en nødvendighed i alle tilfælde, især ikke i de virksomheder hvor der er styr på tingene, det gælder især de virksomheder med en selvstændig økonomifunktion. Men hvor der ikke er orden i tingene, der vil det være et svaghedstegn overfor banken, at der ikke er lavet en revision.

Hvilken forskel er der ved kreditgivning for en personligt drevet virksomhed og en virksomhed drevet i selskabsform? Stilles der forskellige krav til virksomhederne?

I princippet gælder der de samme spilleregler for personligt drevet virksomhed som for selskab.

Banken sondrer til gengæld mellem bestående kunder og nystartede.

Som udgangspunkt vil banken altid forlange, at ejerkredsen bag selskabet går ind og bakker op med kaution. Indtil virksomheden har vist sin bæredygtighed og der er indtjent noget egenkapital, der viser, at virksomheden er god og veldrevet, vil banken altid bede om at få opbakning fra ejerkredsen. Alternativt kan banken få sikkerhed i for eksempel et depot med værdipapirer eller pant i et hus eller andet.

Hvad synes du om en yderligere lempelse af revisionspligten?

Hvis der er tale om små virksomheder uden regnskabsafdeling, hvor banken én gang årligt får et årsregnskab og årsopgørelse, kan det være et problem, at informationen bliver udhulet, og banken må i højere grad kigge på manden bag selskabet.

Hvis revisor ikke skriver en revisionspåtegning, så kan der ligge en ansvarsfraskrivning i det. Hvis der er taget forbehold, er det selvfølgelig noget, lægges der mærke til. Er det noget, der har konsekvens for banken? Hvis varelagerets tilstedeværelse ikke har kunnet påvises eller kunnet afstemme debitorbeholdningen af. Forbeholdet kan give anledning til en vis skepsis fra bankens side.

En del små kunder har ikke den professionelle indsigt i regnskaber, og vil have stor glæde af en revision. Andre vil have glæde af, at de ikke skal af med så stor en regning til revisor, men spørgsmålet er, hvad værdien er?

Jeg har svært ved at se, hvad er værdien. Hvis den lille virksomhed tager det her regnskab, som de får udarbejdet og sætter det ind i et ringbind med alle de andre, er revisionen selvfølgelig ligegyldig.

Men i det øjeblik du er i gang med en dialog med bank eller finansieringsselskab, har den betydning, at der er en vis sikkerhed i regnskabet. Jeg tror, at det er i selskabets tarv at få udarbejdet et godt, fyldestgørende og pålideligt regnskab. Specielt, hvis virksomheden ikke har økonomisk indsigt eller en selvstændig økonomifunktion.

Politikerne taler om at lempe revisionspligten helt op til EU's grænse og sætte review i stedet for revision.

Hvad synes du om den mulighed – og hvorfor? Hvilke konsekvenser vil det få for bankens kreditgivningspolitik?

Den er jo god, men jeg tror bare ikke, at de virksomheder som har brug for kredit ikke alligevel bliver pålagt, at få lavet det samme stykke arbejde, som de skulle før, denne pligt bliver lempet.

Om en reviewpåtegning er godt nok vil meget bero på den konkrete sag, fordi review vil sikkert være god nok for virksomheder, der ikke nogle udfordringer på kreditgivningssiden. Men jeg vil spørge om det er prisen værd. Jeg tror, at nogle ville mene, at pengene til revision er godt givet ud.

Prøv også at overveje, hvis man har en virksomhed, der skal sælges, og de to seneste årsregnskaber kun har været underlagt review, så vil køber jo stille krav om tælle alle tingene op i detaljer, det er jo et spørgsmål om, hvor mange penge der skal betales for virksomheden. Der er derfor behov for en vis sikkerhed i regnskabet. Hvis nu der er noget der ikke er kurant, det er en usikkerhed, som betyder, at prisen på sådan en virksomhed er dårligere end den ellers kunne være. Når du handler virksomhed, handler du jo ikke bare baseret på baggrund af det sidste års regnskab, du handler på en række regnskaber, hvor du kan se, at der er en kontinuitet i det her. Ved review kan du ikke være sikker på værdien af virksomheden, og som køber ville jeg bede om at få lavet en due dilligence.